IO. TILII CHRONICON DE REGIBVS FRANCORVM, A FARAMVNDO VSQVE AD FRANCISCVM PRIMVM.

Cui deinceps adiunximus quæ à Francisco Primo usque ad Henricum II. *gesta sunt.*

LVTETIAE

Apud Vascosanum, uia Iacobæa, ad insigne Fontis.

M. D. LI.

EX PRIVILEGIO REGIS.

FRANCORVM *gens è Germanica nobilitate in Galliam ueniens, regnum condidit; quæ tanta fuit animi magnitudine & uirtute, ut nullus usquam populus fuerit, quem ferociter bello non appetierit: aut lacessita, magna cum laude non repulerit. Gallias enim debellauit, cum quibus non pro imperio & gloria, sed pro salute atque uita omnes fere orbis nationes armis contenderunt. Ea prima toti pariter Germaniæ imperauit: quã neque Romani, neque alij quantumuis potentes, nõ modò domare, sed nec uincere potuerunt. Nullum porrò in Europa florens ac nobile regnum est, uel principatus, qui non ut olim à Troianis originem ducere nobilißimus quisque gloriabatur, ita à Francis sanguinem trahere se iactet, & liliorum insignia circunferat. Reges quos Berosus ordine commemorat, sciens prætermitto, nolens quicquam literis mandare, quod non incorruptis rerum gestarum monumentis sit traditum. In primis enim operam dedi, & id maxime studui, ut quæ adhuc immensis uoluminibus, & ueteribus fabulis dispersa iactabantur, ea paucis & certo ordine comprehensa, uerißimáque, quantum fieri potuit, in lucem emitterem. Franci igitur, quibus Duces antea, aut si mauis, Reguli imperitabant, Faramundum primum Regem potentißimum habuerunt.*

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
420	1	FARAMVNDVS I.REX AN.XI	4381
421	2		4382
422	3	*Lex Salica hoc tempore condita fuit.*	4383
423	4		4384
424	5		4385
425	6		4386
426	7		4387
427	8		4388
428	10		4389
429	11		4390
430	1		4391
431		CLODIO COMATVS II.REX ANN.XVIII. *Alij Capillatum, alij Crinitum uerbo idem significante nominant.*	4392
432	2		4393
433	3		4394
434	4		4395
435	5		4396
436	6		4397
437	7		4598
438	8		4399
439	9		4400
440	10	*Germanus Altißiodorensis Episcopus.*	4401
441	11		4402
442	12		4403
443	13		4404
444	14		4405
445	15		4406
446	16		4407
447	17		4408
448	18		4409
449	1	MEROVEVS III. REX AN X.	4410
450	2		4411

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
451	3	Attila Hunnorum rex cum quingentis hominũ millibus Germaniam permeãs, non paucas diruit urbes: cum multam etiam Galliæ partem peragrasset, tandem Aurelianum obsidet	4412
452	4	Annianus Aurelianensis episcopus. Lupus Tricaßium episcopus.	4413
453	5	Nicasius Rhemorũ Archiepiscopus martyr. Quæ de Vrsula & undecim millibus uirginum martyrum leguntur, his temporibus gesta sunt. Cum Attila pedem referente manus cõseerit in Catalaunis Aetius Imperatoris præfectus in Galliis, cui Merouеus Francorum rex, & eius filius Childericus, Theodoricus Visigotthorũ rex, & eius filius Thorismũdus suppetias ferunt. In eo prælio ex utraque parte interiere ad 180. millia hominum fortißimorum. illic Theodoricus occubuit.	4414
454	6	Attila uictus Aetij incuria euasit, & in Ponnonias profugit. Thorismundus patri Visigotthorum regi succeßit.	4415
455	7		4416
456	8		4417
457	9	D. Genouefa uirgo Parisiensis	4418
458	10		4419
459	1	CHILDERICVS IIII. REX ANN. XXVI.	4420
460	2		4421
461	3	Childericus rex libidinosus, & omnis generis luxui addictus, quũ tributis populum aliquãdiu uexasset, quò fastum & pellices maximè foueret, tandẽ ob insolentiam expellitur, preciũ stultitiæ fe-	4422

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		rens Aegidius Romanus Sueßionum præfectus, succeßit in eius locum per annos 8.	
462	4		4423
463	5		4424
464	6		4425
465	7		4426
466	8		4427
467	9		4428
468	10		4429
469	11	*Rex Vidomari opera amici fidißimi in regnum reuocatur, cui obuiam proficiscitur ad Ambaros usque, cũ amplißimo Francorum nobilium comitatu. Bißina Bißini regis Turingiæ uxor, marito relicto, Childericum est sequuta.*	4430
470	12		4431
471	13		4432
472	14		4433
473	15		4434
474	16		4435
475	17	*Colonia à rege expugnata, & exercitus Aegidij cæsus.*	4436
476	18		4437
477	19		4438
478	20	*Britanni ex insula Albione olim, nunc Anglia uocata, profecti, & nouas sedes quærentes, conantur Pictones, Andes, Cœnomanos, & Engolismẽses armis expellere suis sedibus: & usque in Aquitaniam, quam tum Visigotthi occupabãt, penetrauere.*	4439
479	21		4440
480	22		4441
481	23	*Aegidius moritur, cuius filius Syagrius*	4442

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
481	23	*cum in patris locum apud Sueßiones succeßisset, Franciæ regnum affectat.*	4442
482	24		4443
483	25		4444
484	26	*Annos regnauit* 30. *Paulus Aemylius.*	4445
485	1	CLODOVEVS 5. REX AN.30. *Clodoueus apud Sueßiones uxorẽ ducit Christianam Clotildem Burgundionẽ.*	4446
486	2		4447
487	3		4448
488	4		4449
489	5	*Syagrius à Sueßionibus expulsus, Tolosam confugit ad Alaricum Visigotthorũ regem, à quo proditus, & Clodoueo redditus, securi percutitur. Sic desiere expulsi & cæsi in Gallijs imperium habere Romani*	4450
490	6		4451
491	7		4452
462	8		4453
493	9		4454
494	10		4455
495	11	*Clodoueus Turingiam subiugat.*	4756
496	12	*A Rheno ad Sequanam regnum dilatat,*	4457
497	13	*ad Ligerim usque fines suos extendit.*	4458
498	14	*Meleduni arcem expugnat.*	4459
499	15	*Diu multũq; laborauerat Clotildis regina ut maritum regẽ ad Christi fidem converteret, quod præstare nunquam potuit: aliquando autem deo ita uolente cõtigit, ut in bello ad Tolbiacum in Vbiis, quod gerebat aduersus Alemanos, periculi magnitudine, idolorúmque diffidẽtia, repente uouerit se Christianum fore: quo facto eorúmque rege cæso, confestim ui-*	4460

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mund
499	15	ctor euadit, omnémque Alemaniam reddit tributariam. Ei ex prælio redeunti, ut gratificaretur, obuiam processit Clotildis usque Rhemos, ubi à Remigio pontifice sacrum baptisma Christique fidem suscipit.	4460
500	16	Lantieldis regis soror ab Arriana hæresi conuertitur, partim in gratiam Theodorici Italorum regis, qui, dum Clodoueus in ecclesiastico erat cõcilio quod Aureliani habuit, legatos ad eũ miserat: partim ob nuper susceptam religionem. Alemanos à grauissimis quæ uictor imposuerat tributis, durísque legibus subleuat. Hãc synodũ Aurelianensem alij scribũt fuisse anno 512.	4461
501	17	Initiũ belli aduersus Alaricũ Visigothorũ regẽ, ex quo accerrimæ inter utrosq; principes & populum exarserunt inimicitiæ. Gundebaldus Burgundiæ rex, & Clotildis patruus, instigãte Theodorico res inter Alaricum & Clodoueum cum componere conatus fuisset, tãquam alteri plus fauisset, ipsum, iunioris fratris Odesilli impulsu, dimidio regni Clodoueus spoliat, eique cõcedat. Odesillus mox à fratre proditore circunuẽtus, & Viẽnæ oppressus occiditur. Causa igitur speciosiori Clodoueus cum magna militum manu Gundebaldum persecutus, regno & patria cedere cogit.	4462
502	18		4463
503	19		4464
504	20		4465
505	21		4466

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
506	22		4467
507	23		4468
508	24		4469
509	25	*In Pictonibus ad cãpos Vogladẽses Alaricus rex & Visigotthi cæduntur. Mœnia Engolismæ ruinosa, in conspectu Clodouei urbem aggressuri ruunt, quod pro miraculo creditur. Illinc Burdigalã usque hostes insecutus est. Theodoricus regis Clodouei nothus, in Aquitaniam præmissus, Albios, Ruthenos, Aruernos, Tolosates, Vasconiámque subiugat. Aruerni postremi sese regi dedunt, cæso Appollinare eorum duce Sidonij episcopi cõsanguineo. Almaricus Alarici filius in Hispaniam fugiens, patri successit. Rex intellecta Gundebaldi morte, Sigismundo eius filio eam regni Burgundiæ partẽ quæ est ultra Ararim, reddit, ut ulceratũ Theodorici animũ ob Alarici generi sui cædem, mitigaret. Reliquam uerò partem, quæ est cu Ararim, sibi seruat. Omnes tum ferè Gallias & uniuersam Alemaniam rex tenebat sub ditione.*	4470
510	26	*Cannacariũ Cameracensium & Atrebatium regulum, quòd se uerum regni hæredem diceret, eius quoque fratres & totã familiã sustulit Clodoueus. Adulterinam pecuniã domesticis proditoribus, quorũ erat usus opera, persoluit. Clodoueus ab Anastasio imperatore dona recepit Patriciatus & Cõsulatus titulũ & insignia: coronam insuper aureã multis unionibus distinctã, quam postea Romam D. Petro offerendam remittit.*	4471

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
511	27	Theodoricus cum lxxx. hominum millibus Ilbam comitem in auxilium Almarico regis Alarici filio mittit, ut in patris uindictã persequatur Frãcos, qui Aquitaniæ relictierant præsidio. Francorum ad uiginti millia, aut etiam amplius cæduntur. Sigibertus Coloniæ præfectus à flagitioso filio trucidatus, quò maturius patri succederet. In eum seuerissimè rex animaduertit, parricidiúmq; sanctissimè ultus est. De Chararico eiusq; filio monachatũ profiteri coactis, supplicium quòd de rege maledicerent, sumptũ est.	4472
512	28		4473
513	29		4474
514	30	Clodoueus Lutetiæ sepultus in æde quã apostolis Petro & Paulo erexerat, hodie templum D. Genouefes appellatur.	4475
515	1	CHILDEBERTVS VI. REX ANN. XLV. Regnum diuisit cũ fratribus, cui Parisiorum, Clotario Suessionum, Clodamiro Aurelianensiũ, Theodorico Notho Mediomatricũ regna obuenere. Pacem cum Almarico cõfestim ineunt, data in uxorem Clotilde sorore, & Tolosatibus redditis. Tichildis altera eorum soror sacerdos uixit. Sigismundus Burgundiæ rex filium necat Sugerium, in gratiam nouercæ	4476
516	2	Clochilaicus Danorũ rex à Francis, quos classica incursione inuaserat, profligatus. Theodobertus Theodorici filius uictor	4477
517	3	ad patrem redit.	4478
518	4	Hermenfredus Turingus Bertariũ fratrem necat, nec quieuit antequã Bade-	4479

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
518	4	rico alteri fratri idem fecisset, accito ad scelus & prædam Theodorico.	4479
519	5		4480
520	6	Clodamirus Aurelianensis Sigismundũ Burgundionem cum postrema uxore & eorum liberis bello capit, quos Aureliani necat. Gundemarus frater elapsus Burgundiæ regnum occupat.	4481
521	7	Clodamirus successor Burgundionis uictoria elatus illuc redit, Gũdemarũ persecuturus: à quo fugam simulante circũseptus est, & in ipso conflictu cæsus.	4482
522	8		4483
523	9		4484
524	10	Theodoricus nõ accepta ab Hermenfredo parte prædæ quam promiserat, adiuuãte Clotario illũ aggreditur, uincit & cædit, Turingiámque subiugat. Clotarius in matrimonium accepit captiuam Radegundem defuncti Bertarij filiam.	4485
525	11	Childebertus bello occidit Almaricũ Hispaniæ regem, quòd Arriana hæresi infectus, à qua abhorrebat Clotildis uxor, Franci soror, eam durè tractaret: quæ dum à fratre reducitur, in itinere obiit. Parisiis iuxta patrem sepelitur.	4486
526	12	Clotarius in odiũ mortis Clodamiri fratris Augustodunum obsidet, captiuámq; Burgundionum abducit reginã. Gundemarus eius maritus rebus omnibus exutus, in Hispaniã fugit, illincq; ut tutior esset, in Africam traiicit. Childebertus & Clotarius Burgundiã inter se partiũtur, nulla Clodamiri filiorũ habita ratione.	4487
527	13		4488

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
528	14		4489
529	15		4490
530	16	*Franci à rege puero Athalarico uniuersæ Galliæ dominium auferunt, quod eius auus Theodoricus Italiæ rex tenuerat. Amalasiūta mater & tutrix Theodoberto Mediomatricū regi prouinciā tradet.*	4491
531	17	*Clotarius adolescētulorū fratris filiorum Theobaldi & Guntari manibus propriis cæde patrata, extemplo Parisiorum Lutetiam exit. D. Clodoaldus minimus natu, qui euaserat, monachatum professus est. Clotildis auia, quæ illos apud se educauerat, rei indignitate percita, Turones se cōtulit. Quo facto penes Childebertum & Clotariū summa rerum fuit, cœperuntq́; simul in Francia regnare.*	4492
532	18		4493
533	19		4494
534	20		4495
535	21		4496
536	22	*Iuetoti paruuli regni in Rotomagensi agro institutio & creatio hæredibus Valteri Iuetoti à rege ante aras necati.*	4497
537	23	*Theodobertus Mediomatricum rex potentissimus.*	4498
538	24		4499
539	25		4500
540	26	*Regum inter se oriuntur suspiciones. Childebertus cū fratris filio Theodoberto aduersus Clotarium, Clotilde matre repugnāte reclamātéque, armatur: sed subita in ipso cōflictus initio oborta tempestas quadam numinis uoluntate acies dirimit in agri Aurelianēsis uico, cui nomē est*	4501

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
540	26	Cumbrium: quae res animos inter se discordes in concordiam traxit.	4501
541	27	Theodobertus partim suis, partim ducũ auspiciis in Italiam uaria saepe fortuna ingressus est. ab aliis amplissima retulit spolia, aliis uerò tributa imposuit. Childebertus eiúsque frater Clotarius Caesaraugustam deficere ab haeresi Ariana cogunt, plurimásque in Hispa-	4502
542	28	nia urbes expugnant.	4503
543	29		4504
544	30		4505
545	31		4506
546	32		4507
547	33		4508
548	34		4509
549	35		4510
550	36	Theobaldus Mediomatricum post Theodobertum rex.	4511
551	37		4512
552	38		4513
553	39		4514
554	40.	Clotildis regina in Turonibus obit, cuius cadauer Lutetiam translatum,	4515
555	41		4516
556	42	Qui remanserant Franci in Italia, caeduntur. Theodobaldus sine liberis moritur, regnumq́; reliquit Clotario alteri patruorum. Clotarius cui magnũ erat aduersus Saxones & Turingos negotium, summa immanitate omnia ferro & igni uastabat. aliquando tamen uitae periculum adiit.	4517
557	43	D. Radegũdis apud Pictones Deo quàm marito gratior & acceptior.	4518

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
558	44		4519
559	45	Childebertus nullis relictu liberis moritur, sepelitúrque in D. Germani æde, quæ est ad muros urbis, ab eo erecta & dicata D. Vicentio cum ex Hispania rediret.	4520
560	I	CLOTARIVS SOLVS VII. REX ANN. V. Tertiam redituum ecclesiæ partem sibi exhiberi iussit, cui Turonum archieposcopus liberè & fortiter intercessit, uaticinatus regno spoliatum iri regem, si pauperũ bona attenuaret atque eriperet.	4521
561	2		4522
562	3		4523
563	4	Granum filium bello subactum, cũ uxore, liberis, & uniuersa familia rex exurendum curat. is enim patri nõ audiens, ac rebellis, multa Galliæ damna intulerat, primùm à Childeberto patruo inflammatus, caussam eius deinde defendẽte socero Aquitaniæ duce. Postremùm Conabus Britannus eum excepit ac tutatus est. Socerum illum rex ferè perdiderat, Britannũ autem paulò ante filij necem interemerat.	4524
564	5	Rex Compendij obit. in æde D. Medardi Suessionensis sepultus, quã paulo ante mortem ædificare cœperat.	4525
565	I	CHEREBERTVS VIII. REX ANN. IX. Ei, diuisa inter fratres hæreditate paterna, Parisijs sorte obuenere Chilperico Suessionũ regnũ: qui cũ patris thesauros intercepisset, magna ui pecuniæ Parisios ad sese pertrahere sperabat.	4526

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
565	1	*Guntranno Aurelianensium, Sigiberto Mediomatricum. Nonnulli ferunt Cherebertū paucos annos uixisse, qui mulierequauis corruptior, totus in scortationibus & luxu uitam agebat.*	4526
566	2		4527
567	3	*Sigibertus Hūnos profligat, qui per Turingiam signis infestis cōtra se uenerant. Adeò parum inter reges Chilpericum & Sigibertum conueniebat, ut uterque leuicula occasione captata frequenter alterius fines inuaserit: nonnunquam fœdus inter se feriebant: sed id simulatum erat, quò uterque incautum alterum opprimeret. Guntrannus paci semper studebat.*	4528
568	4	*Sigibertus Sueuis agrū à Saxonibus relictum cum Italiam peterēt, habitandū dedit. Chilpericus cum prima uxore Audouera diuortium fecit, ex qua tres susceperat liberos, Theodobertū, Meroueum, & Clodoueum, eamq́; in cœnobiū apud Cœnomanos coniicit.*	4529
569	5	*Sigibertus Brunechildē Athanagildi Visigotthorum regis filiam uxorem ducit. Chilpericus Galsontem alteram regis Athanagildi filiam uxorē ducit: quæ cum*	4530
570	6	*ferre Fredegundē pellicem non potuisset, mortua in mariti lecto inuenta est.*	4531
571	7		4532
572	8		4533
573	9		4534
574	1	CHILPERICVS IX. REX AN. XIIII. *Initio Chilpericus neque*	4535

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		omnia tenebat, neque fortior erat.	
575	2		4536
576	3	Oriens Imperator Francis prouinciam restituit, de qua dum Guntrannus & Sigibertus certant, Longobardi eam diripiunt. Fratres de regno certant. Sigiberto in Germania trans Rhenum occupato in rebus ordinandis, Rhemorũ op-	4537
577	4	pidum quod illius ditionis erat, nonulláque in Cãpania loca Chilpericus adoritur, parátque bellum quantum potest maximum cum filio Theodoberto. Hunni bello iterum moto, cum fere suis præstigiis & incãtationibus uictores euasissent aduersus Sigibertum, diu duraturum cum eo fœdus percutiunt. Sigibertus rediens Suessionũ deditione facta Theodobertum capit: quem ubi iureiurando	4538
578	5	adstrinxit bellum aduersus se nunquam suscepturũ, statim ad Chilpericum remittit. Theodobertus iussu patris uiolato iureiurando contra patruũ dimicans, cæditur. Chilpericus rebus accisis cũ uxore Tornacum se recipit. Sigibertus magna pompa cum uxore Brunechilde Lutetiã Parisiorũ ingreditur, à quibus est honorifice receptus. Paucis pòst diebus cũ fauorem in se principum, quibus gratior quàm frater erat, perspectum haberet, ob idque instituisset fratri nec uitam	4539
579	6	nedum fortunas relinquere, à duobus trucidatur percussoribus, ad id facinus à Fredegunde Chilperici uxore immissis. Brunechildis quæ tũ Lutetiæ erat, mariti morte cognita, Childebertũ filiũ illico	4540

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
579	6	*liberat, & clàm in Austrasiam mittit. qua re Chilpericus indignatus, ablato uniuerso eius mundo ditissimo, copiosissimóque, datis custodibus relegat Rotomagum.*	4540
580	7	*Meroueus cum patrui occisi uxore Brunechilde Rotomagi matrimoniũ cõtrahit, approbãte & ministrãte Prætextato Rotomagensiũ archiepiscopo. Chilpericus pater illinc eductum instigãte Fredegunde nouerca in cœnobiũ detrudit.*	4541
581	8		4542
582	9	*Prætextatus Rotomagen. archiepiscopus Fredegundis opera in exilium mittitur, reclamantibus episcopis.* *A rege patre Meroueus cæditur* *Brunechildis ad filium in Austrasiam remittitur.*	4543
583	10		4544
584	11	*Fredegũdis nouercæ imperio Clodoueus natu postremus regius iuuenis necatur.*	4545
585	12		4546
586	13		4547
587	14	*Fredegundis eiusq; adulter Landricus M. Eq. regem noctu à uenatione redeuntem ad Calam trucidandum iugulandumq; curant. cuius cadauer ad D. Germani ædẽ quæ in Lutetiæ suburbiis est, delatũ, ibi sepelitur. eius filius Clotarius tunc natus erat menses 4.*	4548
588	1	CLOTARIVS SECVNDVS X. REX ANN. XLIIII. *Guntrãnus patruus rector Franciæ tutorem pueri Landricũ M. Eq. instituit, uoluitq; apud matrem Fredegundem illum educari,*	4549

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
589	2	Anno nondū exacto Childebertus Mediomatricum rex, regni administrationem obtinere armis tētabat, frustrà etiā Fredegundem deposcens, de qua supplicium sumere decreuerat. Guntrānus quò quietum redderet, illum adoptat, & in testamenti tabulis hæredem scribit. Gundoaldus cum se ad aliquod tempus Clotarij primi filium finxisset, tandem à suis proditus, cum iisdem ad supplicium ducitur. Ad Longobardos ex Italia pellendos Childebertus ab imperatore Mauricio pecuniam accipit: sed hoc frustra fuit. nam modo pace facta cum iis, modo inferior discedebat. quod siquando hūc uictorem esse contingeret, illi se arcibus & oppidis locisq; munitißimis facilè tuebātur. Prætextatus Rotom. Archiepiscopus reuocatus die Paschæ in templo cæditur Fredegundis dolo. Hæ sunt per initia regni Clotarij mutationes.	4550
590	3		4551
591	4		4552
592	5		4553
593	6		4554
594	7	Childebertus Anthari Longobardo repudiato, sororem Ricardo Visigotthorum regi elocat. Antharis Bauarorum regis filiam accipit uxorem. inde ortum est inter Frācos & Bauaros bellū. Alij anno 589.	4555
595	8	Taßillo rex Bauariæ per Childebertum statuitur.	4556
596	9		4557
597	10	Guntrānus rex bonus moritur, cui testamēto succedit Childebertus fratris filius.	4558

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
598	11	In Sueßionibus profligatur Childebertus, cæsis militum X X. M. in eo prælio. Dux regij exercitus Lādricus M. Eq. Fredegundis mulier ad quiduis audax & animosa semper in prima stans acie, ad animandos milites puerum ostentabat.	4559
599	12		4560
600	13	Childebertus & eius uxor eodē die intereunt, non sine ueneni suspicione. Brunechildis duobus pueris regibus, Theodoberto Austrasianorum, & Theodorico Burgundionum tutrix remansit.	4561
601	14	Cacannus rex Hunnorum in Austrasiā irrumpit, cui Brunechildis data pecunia ad suos redire persuasit. Fredegundis enim bello persequebatur duos Childeberti filios ualde pueros. ea porrò in exitu anni moritur.	4562
602	15		4563
603	16		4564
604	17	Gallia bellis premitur. Theodobertus &	4565
605	18	Theodoricus reges in Senonibus magnā Clotario cladem inferunt, adeò ut iniquas pacis conditiones, quas seruare nequijt, ab illis accipere cogeretur.	4566
606	19		4567
607	20		4568
608	21		4569
609	22		4570
610	23	Theodoricus & Theodobertus bellum inter se parant Brunechildis auiæ consilio, quæ pulsa ab Austrasia Theodoricū ad id instimulabat. sed Protadio M. Eq. Burgundionum militari seditione interempto, Theodoricus fratri pacem dedit.	4571

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
611	24		4572
612	25	*Iterum uincitur Clotarius, res semper nouas in Stampis moliens: amissúmque decus recuperare sperans, maiorem quàm antea cladem accipit per Theodoricum. Bertoaldus tamen Theodoberti Austrasiani exercitus legatus cecidit. In his prælijs supra hominum triginta millia perijsse feruntur. Desiderius Viennensium episcopus martyrium tulit, à Theodorico lapidibus obrutus.*	4573
613	26		4574
614	27	*D. Columbanus à Theodorico rege in exilium pellitur, quòd nothos eius ex scortis susceptos regno nunquam successuros diceret.*	4575
615	28	*Theodoricus ad Salationē pacem à fratre petit, Clotarium, exteròsque reges Hispanum Longobardúmque uehementer infensos metuens, coniunctis uiribus bellum apparantes. Conspiratione facta, & Clotario precio & promissis persuaso ac pacato, Theodobertum fratrem bello aggreditur: & magna hominum cæ-*	4576
616	29	*de facta in pugna Tullensi semel atque iterum uictus Theodobertus ad Coloniā fugiens, captiuus Cauillonum ducitur, P. Aemylio: alij tradunt in acie cæsum. Theodoricū dysenteria quidam sublatum, alij ueneno putant. Annales & historiæ narrant hoc loco Brunechildis mortem, & tragicā scelera, quæ magna ex parte fabulosa puto. Clotarius rex solus pacificus, gratiosus, & suis charus.*	4577

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
617	30	Aletheus morte multatur, quod in Clotarij regis necē conspirasset. Bertrudis regina (cuius subornandæ corrūpendæq; ad id facinus susceperat negocium Leudemūdus Sedunensium episcopus, melior leno quàm præsul) rem omnem prudenter & magna fide uiro detegit. Clotarius episcopo, uita eius seruata, aliam nō irrogat pœnā, quàm ut non liceret è diœcesi pedem efferre. O regis pietatem in ecclesiasticum ordinem! ô gratiam flagitioso factam! Clotarius fœdus cum Longobardis diu duraturum percutit.	4578
618	31		4579
619	32		4580
620	33		4581
621	34		4582
622	35		4583
623	36		4584
624	37		4585
625	38		4586
626	39	Dagobertus in contumeliā superbo pædagogo barbam uellit ac rescat, uirgisq; cædēdum iubet. Pro miraculo habetur patris iram uitare potuisse: adeò regis animus hoc filij facto offensus erat, ut ægrè ueniam dederit, cæsum adeò & lacerum uerberibus hominem aspiciēs.	4587
627	40		4588
628	41	Rex Austrasiæ partem Dagoberto regēdam dedit, cui Pipinū & Arnulfum, ut eorū cōsiliis pareret, & uteretur, adiūgit.	4589
629	42		4590
630	43	Crudelis cruentáque Clotarij uictoria suppetias ferētis Dagoberto filio in bello	4591

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		aduersus Saxones in capite saucio.	
631	44	Dagobertus Cometrude Sichildis nouercæ sorore in matrimoniũ accepta, nihil nõ apud regẽ patrem indulgentiß. poterat. Clotarius duobus filijs Dagoberto & Ariberto relictis ex duabus uxoribus, obijt, in æde D. Germani sepultus.	4592
632	1	DAGOBERTVS XI. REX AN. XIIII. Fratri Ariberto Aquitaniæ regnũ in partẽ hæreditariam dat.	4593
633	2	Dagobertus Sclauos adhuc idolatras debellat.	4594
634	3		4595
635	4	Franci Vasconiam debellant.	4596
636	5	Adeò mulierosus erat Dagobertus, ut quocunque proficisceretur, secum agmen scortorum & pellicum traheret: nec eo cõtentus, varijs in locis collegia formosarũ instituit, quæ habitu & elegantia reginarũ uestirentur. Quam rem dum diuus	4597
637	6	Amandus liberè reprehendit, in exiliũ mittitur. Reuocatum asserit Gaguinus, ubi regem huius facti aliquantum pœnituisset.	4598
638	7		4599
639	8	Rex Iudæos omnes, qui Christianismũ profiteri nollent, Francia edicto expellit. Dagobertus ædẽ D. Dionysij à fundamentis erexit, ex alijs undequaque corradens, eásque spoliãs, quò hanc unam ditaret. nec quisquam ante eum inuenitur, qui patrimonij reditus annuos templis tam magnificè profuseq; donarit. Monachorum ocium & inertia multas texuit de eo fabulas, ut assentatione &	4600

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
639		*laudibus principum facultates ad hamum pellicerent.* Credo Dagobertũ *bonum fuisse uirum:uerùm nõ usque adeò sanctum,qui in immensis cum donationibus,tum ædificijs salutem, quemadmodum isti persuadebant, poneret.* Ho*rum istiusmodi commenta apud exteros nostrarum eleuant historiarum fidem.* In *hoc monachorum collegio uiros fuisse quãplurimos religione & sanctitate celebres non dubito,qui maiora loco illi ornamenta,quàm tales scriptores, attulere.* Hoc *autem maximum est regum* Franciæ *Mausoleum.* Aribertus *rex Aquitaniæ moritur relicto infante*	4600
640	9	Chilperico *: quo mox extincto , summa rerum* Dagoberto *cessit.* Dagobertus *filium* Sigibertum *Austrasianorum regem facit, ut contra* Sclauos *deorum cultores patriam tueatur.*	4601
641	10		4602
642	11		4603
643	12	Vascones *rebelles in fidem recipit.* Iudicaildis Britanniæ *rex amicitiam & societatem regis init.* Ega *Magister* Equitum Francorum.	4604
644	13	Sisenandus Dagoberti *ope rex* Visigothorum *creatur,pulso* Santilla. Paulus Aemylius *scribit* 16. *ann. regnasse,sed duos in* Austrasia *numerat,uiuo adhuc patre.*	4605
645	14	Dagobertus *profluuio uentris* Spineti *propter* Sequanam IIII. CAL. FEBR. *moritur, sepultus*	4606

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		in ædeD Dionysij, quam extruxit.	
646	1	CLODOVEVS SECVNDVS XII. REX ANN. XVII. *Sigibertus maior natu Austrasia cõtētus. Clodoueus & Ludouicus idem nomē est Germanicé. Hic primus Ludouicus numeratur. Nam Clodouei nomen priori illi Magno conceditur, quia regnũ Frãcorum primus Christum professus est.*	4607
647	2	*Grimoaldus Pipini filius M. Eq. Austrasianorum.*	4608
648	3	*Ercembaldus M. Eq. Francorum.*	4609
649	4		4610
650	5		4611
651	6		4612
652	7	*Sigibertus Austrasianorũ rex nulla prole suscepta, Ildebertum filium Grimoaldi Magistri Eq. adoptat, uerùm mox nascitur illi filius Dagobertus.*	4613
653	8		4614
654	9		4615
655	10		4616
656	11	*Grimoaldus Dagobertum ualde puerũ & tonsum & monachũ in Scotiam mittit, quem pater moriens, eius fidei cõmēdauerat. Filium Ildebertum Austrasianorum regem salutat.*	4617
657	12		4618
658	13	*Franci perfidiam hanc & proditionem ferre non possunt. Ildeberto in pugna occiso, Grimoaldus captus Parisijs in carcere uitã miserè finijt. Clodoueus Chldericum filium secundum regem in Austrasiam mittit.*	4619
659	14		4620

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
660	15	Hac tempestate fames maxima Galliā inuasit: cui ut succurreretur, Clodoueus aurum & argentū, quo ædem D. Dionisij Dagobertus pater impensè magnificéque ornauerat, arripit & aufert, & egentibus piè distribuit. Thesaurū etiam in capsis & ferculis, brachiumq; D. Dionysij frangit & asportat, propterea aiūt regem insaniisse, ac mente captum per reliquū uitæ tempus diuina numinis uindicta. Certè si pauperum gratia submo-	4621
661	16	uit, sapienter & religiosè fecit: quanuis illum uita defunctum mentis impotem finxerint eò spectantes, ne posteri principes hoc sibi exemplū in diripiendis ecclesiæ facultatibus ad imitandum proponerent, nō solùm in egentium inopia, sed in suis etiam aliquando negotiis. Cōtrà uerò si alia motus cupiditate, quàm ut fame pereuntium necessitati bona dilargiretur, quæ ad subsidiū pauperū ecclesiæ dicata donataq; sunt, equidē statuo indignum & nephariū sacrilegium fuisse. Non magis enim delirare atque insanire poterat. Sanctæ diuorum reliquiæ ac simulacra preciosa uendita sæpenumero sunt, ut expressæ necessitati subueniretur: persuasumq; nobis esse debet, quòd illi uiui se uenales exhibuissēt, ut populum fame, miserijs, totq; malis uexatum liberarent. Vtinam non ob alias caussas ecclesiæ bona auferantur.	4622
662	17	Rex obijt. in æde D. Dionysij sepultus. Multi annos tantùm regnasse 16. tradunt.	4623

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
663	1	CLOTARIVS TERTIVS XIII. REX ANN. IIII.	4624
664	2		4625
665	3		4626
666	4	Rex ad Calam Parisiorum uicum decedit, sepultus in æde D. Dionysij.	4627
667	1	Hoc anno Theodoricus Clodouei filius Childerico minor, post fratrem Clotariū regnauit Ebroini M. Eq. authoritate: sed ob incontinentiā & scelera à regno Rex expellitur. Magister autem Eq. callidus, astutus, & crudelis in cœnobium truditur, Childerico qui in Austrasia imperitabat, accersito. Soluti & pusilli animi reges, inertes, toti in luxu & uenere, à maioribus degenerantes, se regnumq; Magistris Equitū permittebant. In delicijs, helluationibus, ac libidinibus cum mulieribus clàm uolutabantur. nullo tēpore in publicum prodibant cum pompa & regio apparatu, præterquā Calend. Maijs, ut accepta & data uicißim salute, Regis officio fungi, ac partes obire uiderentur. Ferè Parisij, & Neustriæ regnum erant uniuersæ eorum ditiones. Reliquum Galliæ in controuersia erat, quamplurimis ab eorum Imperio desciscentibus, dum penes Magistros Equitū summa rerum esset.	4628
668	1	CHILDERICVS SECVNDVS XIIII. REX ANN. XII. Vlfoaldus M. Eq.	4629
669	2		4630
670	3		4631
671	4		4632

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
672	5		4633
673	6		4634
674	7		4635
675	8		4636
676	9		4637
677	10		4638
678	11		4639
679	12	*Rex Bodillum uirum insignem & nobilem ad palum ligandum, flagrisq; cædendum iubet: quod dum facit, maius in se suorum concitat odium. Hic graui affectus iniuria, ulcisci statuit. itaque coniuratione facta, dũ in ea sylua quæ ad* Calam Parisiorum *uicum est, rex uenatur, illum ex insidijs ad uesperam adoritur, & interimit. idem continuò facit utero gerenti* Reginæ. *uterque in æde* D. German*i à pratis sepultus est.* Vlfoaldus M. Eq. *euadit, & in* Austrasiam *redit.* Theodoricus *reuocatus in regnum restituitur, sed cui datur* Leudesius Ercembaldi *filius* M. Eq.	4640
680	1	THEODORICVS XV. REX ANN. XIIII.	4641
681	2		4642
682	3		4643
683	4		4644
684	5		4645
685	6	Ebroinus *relicto monachatu, ingenti scelerator ũ manu collecta, clanculario* Audoeni *archiepiscopi* Rotomagensiũ *admonitu, hostes magna celeritate opprimit, & gazã intercipit. tandẽ* Regis *&* regni *administrationẽ recipit,* Leudesio	4646

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		perfidiose occiso inter colloquendum. Plurimi illius caussa episcopi in perpetuum exilium mittuntur: plerosque, ut animũ sanguine expleret, iugulãdos curat. D. Leodegarius Eduorũ episcopus post lõga carceris tædia capite trũcatur, confossis prius oculis, & corpore miserè mutilato, dilaniatoq;. Eius frater Guerinus nomine, paulò antè lapidibus obrutus fuerat. D. Lãbertus exulat. Amatus post aliquot annos in exilio moritur. Pipinus Crassus Ansigisi filius.	
686	7		4647
687	8	Pipini & Martini Austrasianorum ducum acies fundit Ebroinus in agro Laudunensi. contra fidem datam Martinum ad se in colloquium accersitum crudeliter interimit. Ermenfredus in ultionẽ ex insidijs sceleratum Ebroinum noctu in lecto iugu-	4648
688	9	lat. extemplo ad Pipinum confugit. illius loco Magister Equitũ Varrato creatus est. quem Gislemarus sceleratus filius ab illo magistratu haud ita multò post armis deturbat, sed paucos dies à perpetrato facinore dignitate potitur, di	4649
689	10	uino numine impietatem ulciscente. In eum magistratum pater restitutus, breui moritur. Bertarius eius gener, homo non magni animi, parúmque rebus gerendis aptus, Magister equitum dicitur.	4650
690	11	Pipinus cum exulum Francorum collecta manu, Regis Theodorici aciem ad	4651
691	12	Textritium fundit, fugátq;. Bertrarius à suis necatur.	4652

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
691	12	*Pipinus Magister Equitum, qui multū rçs Francorum auxit. In Austrasiam reuocatus, aulæ præfectum* Nordebertum *relinquet.*	4652
692	13	*Drogo Pipini maximus natu filius, Dux Campanorum.*	4653
693	14	*Rex Atrebatibus sepultus in D. Vedasti ęde.*	4654
694	1	CLODOVEVS TERTIVS XVI. REX ANN. IIII.	4655
695	2		4656
696	3		4657
697	4	*Frisij Rabodo eorum duce superato, in Christianismum à Pipino inducuntur, apud quos Vuillibrotus, quem nonnulli Clementem episcopum nominant, frequentes de Christi uerbo conciones habuit, eósque instituit.*	4658
698	1	CHILDEBERTVS SECVNDVS XVII REX AN. XVIII. *Frater iunior defuncti.* *D. Lambertus Traiectensium episcopus, ab exilio reuocatus, cum non dubitasset Pipini adulterium reprehendere, à Dodone pellicis ipsius fratre miserè tru-*	4659
699	2	*cidatus est. Percussor & cōscij intra annum diuinitus puniuntur & pereunt.* *Grimoaldus Pipini filius loco patris Præfectus aulæ.*	4660
700	3		4661
701	4		4662
702	5		4663
703	6		4664
704	7		4665
705	8		4666

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
706	9		4667
707	10		4668
708	11		4669
709	12		4670
710	13		4671
711	14		4672
712	15		4673
713	16	*Grimoaldus Leodij ante aras D. Lamberti à quodam Frisio gregario milite trucidatur.* *Pipinus Theobaldum nepotem aulæ Præfectum facit.*	4674
714	17	*Mors Pipini Craßi.* *Carolum Tutidem, hoc est Martellū ex Alpaide pellice filium, Ducē Austrasianorum instituerat: sed relicta Plectrudis illum Coloniæ in carcerem coniicit, sperans cum Theobaldo nepote summa rerum potiri.*	4675
715	18	*Rex conditus Canciaci ad ædem D. Stephani.* HAEC REGVM *nomenclatura, & catalogus, quia titulo tenus Reges erāt, satis indigestus, & parum certus. Nam & apud illius temporis scriptores nullo ferè numero fuere.* *In Francia maxima rerum perturbatio, quousque genus hoc regum extinctum fuit, & regni administratio ad Pipini filij Martelli familiam deuoluta.* *Franci Plectrudis mulieris imperio nunquam se subiecturi erant.* *Interea Reges pro libidine creabātur, eorumq; ius & dignitatem tuebātur hi tantùm, à quibus in regnū euecti erant.*	4676

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
715		Theobaldus Magister Equitum Dagoberti, Ramanfredus Magister Equitũ Chilperici, uterque bellum hoc domesticum & intestinum inter se gerebant.	4676
716	1	DAGOBERTVS SECVNDVS XVIII. REX ANN. IIII. *Filius natu maximus defuncti Regis. Hunc nonnulli, præsertim Sigibertus, Clodoucum nominant.* *Prælium acerrimum ad syluã Cociam. Theobaldus fuga euadit, ex quo Dagobertus ægre regnum aduersus hostes defendit. Carolus Martellus cũ nouercæ manus ef-*	4677
717	2	*fugisset, omnia expertus est, ut in statum restitueretur, & se his omnibus rebus in-*	4678
718	3	*terposuit. Initio inferior à Rabodo Frisio, cum multos suorũ amisisset, acri prælio uictus, animo tamen inuictus fuit. Nam Chilpericũ persecutus ad Amblauam circũuentũ spoliauit, III. Calend. April. cecidit, deinde ad Vinciacum Samarobrinensiũ, rediens autẽ Coloniam*	4679
719	4	*ingressus est. Rege quoque Dagoberto mortuo & sepulto Cãciaci, Martellus subornat salu-* *Theodoricus & Chilpericus Dagoberti liberi penè infantes in cœnobium collocantur.*	4680
720	1	*tatq; regem* CLOTARIVM *quendã qui his duobus annis regnũ affectãs, inuadere & occupare conatur. Sed in ordine regũ locũ illi esse nõ patiar, quia illũ ꝑtermittit.* P. Aemyl. *Chilpericus ui-*	4681

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		ctus,inita societate Eudonẽ *Aquitaniæ ducẽ in Cãpaniã aduocat in auxiliũ.Ca*	
721	2	*rolus cũ aduersus eos obuiã pcessisset, in fugã cõijcit,& assecutus est* Ramanfre- *dum* Andegaui.*Post Clotarij mortẽ re- uocat ex* Vasconia *Chilpericũ, eúmque sibi regem facit,pace* Eudoni *data.*	4682
722	1	CHILPERICVS SECVNDVS XIX. REX ANN. V. *Is est qui antea & Daniel uocatus, & sacerdos fuisse dicitur.*	4683
723	2	*Carolus debellat Saxones.*	4684
724	3	*Carolus* Bauaros *domat.*	4685
725	4	*Alemanis ui armorum perterritis, Carolus recipit reducitq; Plectrudem unà cũ Sonichilde eius nepte, quæ profugerant illuc,Carolum metuentes.* CAROLVS MARTELLVS *Francorum princeps.*	4686
726	5		4687
		Chilpericus sepelitur Nouioduni.	
727	1	THEODORICVS CALA XX. REX ANN. XV.	4688
728	2	*Bellum Aquitanicum & Saracenum.*	4689
729	3	*Eudo Aquitanicus bello redintegrato, quum modis omnibus se Carolo inferiorem esse animaduerteret,Saracenos Hispaniam tunc occupantes,ad se inuitat. Qui numero ad* CCCC.M.*cum uxoribus liberis ac seruis tanquam omnia occupaturi uenerunt,quacunque iter facerent, tum sacra, tum prophana nullo discrimine hostiliter depopulantes.Hospes* Eudo *eorum aduentu pressus, facilè ad pacem inclinauit. Nam in ipso*	4690

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
729		conflictu & prælio cum ad nos defecisset, plurimum ad victoriam adiuuit.	4690
730	4	Carolus enim Martellus aduersus illos profectus, cum in Turonibus ad agrum D. Martini pulchri illis occurrisset, stragem eorū incredibilē edidit. In eo prælio cadit rex Abdirama. ex nostris desiderati sunt modò 1500. Cōmentitiū putarem tantam de Saracenis victoriam à nostris partam esse, nisi pariter exteri rerum scriptores de nobis hoc literis prodidissent, cum magna lætitiæ significatione, quòd gẽs tam barbara, legis ac religionis tā impia, cui nemo hactenus par esse potuerat, penè occidione occiderit.	4691
731	5		4692
732	6	Eudo fato functus est. Hunnoldus & Vaifarus filij, ut Aquitaniam recipiāt, ad se Visigotthos & Arrianos in auxilium accerssunt, qui incendiis & dire-	4693
733	7	ptionibus usque in Burgundiā penè omnia deuastant. Martellus cum copiis accurrit, eósque cedere cogit.	4694
734	8	Carolus Frisius subactis idola deorum deiicit, ut simul omnes Christū colerent profiterentúrque.	4695
735	9	Secundum bellum Saracenum. Saraceni denuo ex Hispania in Galliā, ut se ulciscātur, cōtendunt. cum Gotthis, acceptis inuicem obsidibus, societatē ineunt. proditione Auenionem occupant.	4696
736	10	Martellus illico cum auxiliis & ingentibus copiis urbem expugnat. Athinus rex Saracenorū nauicula elapsus, Narbonē profugit. Amoreus rex Saracenorū	4697

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
736	10	alteropem suis laturus, ad Illiberim ad interneccionem cæsus est. Athinus relicta Narbone fugit. Martellus reliquias belli persequitur, multarũ urbium incendijs. Hoc principe à bello uix militi licebat re spirare, qua re nobilitas longè melior & præstantior erat.	4697
737	11		4698
738	12		4699
739	13		4700
740	14		4701
741	15	Rex obit mẽse Iunio, sepultus in D. Dionysij æde. XI. CAL. Nouẽb. Car. Martellus princeps Carisiaci propter Isaram è uiuis excessit, cõditus in Mausoleo Dionysiaco in ordine regum. Fabulantur ad inferos damnatum, quia decumarum aliquid acceperat, ut nobilibus stipendia faciẽtibus, ob labores, pericula, & rerũ suarũ dãna, quæ in bello Saraceno acceperant, aliqua ex parte satisfaceret. Filij succedunt, Carolomanus Austrasiæ, Pipinus Breuis Franciæ præfecturã obtinet. Aegidius archiepiscopus Rotomagensium.	4702
742	1	CHILDERICVS STVPIDVS XI. REX ANN. IX. — Gripho hæreditate priuatus, Laudunum arcem belli occupauerat, mox fratribus in fidẽ se permittere cogitur.	4703
743	2		47[illegible]4
744	3		4705
745	4		4706
746	5	Carolomanus Roma rediens, obiectus o-	4707

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
746	5	mnibus fortunis, in cœnobium secessit, inclusitq;, quod in monte Soracte ædificauerat. Sed quia in loco frequenti nimium & cōspicuo situm erat, nempe ad uiam, in montem Cassinum migrauit, tonsu habituq; monachi accepto.	4707
747	6	Gripho, noua semper in fratrem machinatus, quorum exitum nullum reperire	4708
748	7	poterat, in transitu Alpium à Theodino Transiurano nobili occiditur.	4709
749	8		4710
750	9	Childericus regno exactus, cogitur se monachum profiteri. A Pharamūdo usque ad Pipinū sūt anni 331. A Meroueo 302. A Clodoueo Christiano 252.	4711
751	1	PIPINVS BREVIS XXII. REX ANN. XVIII. primus ex suo genere consensu nobilium, fauore & beneficio papæ Romani ungitur. Apud P. Aemyl. reponendum est 751. pro 701.	4712
752	2	Stephanus papa in Galliam profugus.	4713
753	3	Bonifacius Maguntinus pontifex. Pipinus aduersus Aistulfum Longobardorum regem Italiam inuadit.	4714
754	4		4715
755	5	Pipinus iterum intrauit in Italiā. Aistulfo deuicto, Max. Pontifici Ro. dona dedit, etiam exarchiam Rauennatiū finibus bene maximis: nequis istā largitionem à Francis principibus ingrate iniusteque auferat, Cōstantino Imp. adscribens, quam Pipinus in ecclesiam Romanam cōtulit, inuito & reclamāte Græco	4716
756	6	eam quoq; possessionem iuris Augustorū esse. Illinc Pipinus primus ecclesiasticos	4717

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Romanorum ritus, & cantuũ cæremonias in Franciam accepit, atque attulit: illudq; negociũ Aegidio fratri (Remigiũ quidã uocãt) Rotomagensiũ archiepiscopo datum. Hæc ex Aemilio & alijs. Stephanus Pipinum Francorum regem & Ro. Patricium dicit.	
757	7	Rex Parlamentum in Francia instituit.	4718
758	8		4719
759	9		4720
760	10	Res his ferè annis aduersus Vaifarum in Aquitania gestæ.	4721
761	11		4722
762	12		4723
163	13		4724
764	14	Fabulæ Roberti Neustrij, quẽ Diabolum dicunt, recensentur his temporibus.	4725
765	15		4726
766	16		4727
767	17		4728
768	18	Vaifarus à suis occiditur. Rex Parisijs obit 8. Calendas Octobris. Alij annis 17 regnasse scribunt, relictis filijs regibus. Carolo Magno Suessionibus, Carolomano Nouioduni.	4729
769	1	CAROLVS MAGNVS XXIII. REX ANN. XLVI. Aquitaniam & Vasconiam recipit.	4730
770	2		4731
771	3	Carolomanus rex moritur, cuius uxor Berta cum liberis, comite Audomaro, ad Desiderium fugit.	4732
772	4	Initium belli Saxonici.	4733
773	5	Carolus ab Hadriano papa accersitus, et	4734

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
773	5	*in* Italiam *ingressus, cœpit desiderium* Longobardorum *regem*. Romæ *donationem* Pipini *confirmauit, auxitq́;. Synodum simul constituit, ac dignitatem, iusq́; eligendi pontificis, & inuestiturã illam episcoporũ, pro remuneratione ab* Adriano *accepit*. Patricius *etiã primùm ab isto creatus*, Italiæ *regnum per* Francos Mediolani Papiæq́; *præfectos tenuit. Seruandum quoque statuit, reuersus in* Galliam, *in* Mediomatricibus *primùm, atque inde per uniuersas* Galliæ *ecclesias ritum & consuetudinem* Rom.	4734
774	6		4735
775	7		4736
776	8		4737
777	9		4738
778	10	Euersa Pampelone, Ibnabala *regulus* Cæsaraugustæ *restituitur*. Hispani *Christianismum accipere, et uectigal soluere coacti.*	4739
779	11		4740
780	12		4741
781	13		4742
782	14		4743
783	15		4744
784	16		4745
785	17		4746
786	18		4747
787	19		4748
788	20		4749
789	21		4750
790	22		4751
791	25	*Bellum Hunnicum, quod ante annum octauum finem nõ accepit*. Palmerius.	4752

Anni Christi	Anni Regni	Anni Imperij		Anni Mũdi
			Carolus Magnus scholam Parisiorum instituit, opera Alcuini, & Claudij Clementis.	
792	24			4753
793	25			4754
794	26			4755
795	27			4756
796	28			4757
797	29			4758
798	30			4759
799	31			4760
800	32		Turpinus Rhemorũ pontifex Romæ natali Christi à Leone papa diadema impositum accipit.	4761
801	33	1	CAROLVS MAGNVS IMP AVGVSTVS. Caroli M[illegible]ueri prouincias acceperũt à patre regendas. Carolus ætate grandior Pannonias, Pipinus Italiæ regnũ, Ludouicus Aquitaniã. Carolus & Nicephorus diui	4762
802	34	2	serunt imperium, sicq; inter ipsos conuentum est, ut qui in Cæsarum familiã Augustorúmque nomen succederent, Imperatores dicerentur, alter quidem Orientis, alter Occidentis.	4763
803	35	3		4764
804	36	4		4765
805	37	5	Saxones perpetuò rebellãtes, perpetuoq; uicti, coacti Romanam religionem acceperunt.	4766

Anni Christi	Anni Regni			Anni Mundi
			Belli Saxonici finis.	
806	38	6		4767
807	39	7		4768
808	40	8		4769
809	41	9		4770
810	42	10	Pipinus Mediolani, 8. Id. Iul.	4771
811	43	11	Carolus in Bauaria, prid. Non. Decemb. moritur.	4772
812	44	12		4773
813	45	13	Bernardũ nepotẽ ex Pipino, Italiæ regẽ esse statuit Augustus. Ludouicũ filium sibi cooptat, & Cæsarẽ creari uult. Quinque concilia pro statu ecclesiastico celebrãda iussit, Maguntinum, Rhemẽse, Turonense, Cauillonẽse, Arelatense. Aemylius hoc Arelati habitum scribit.	4774
814	46	14		4775
			Aquisgrani obijt V. Cal. Feb. Regni anno 47. ætatis 72.	
815	1	LVDOVIC. PIVS IMP. AVG. XXIIII. REX ANN. XXVI.		4776
816	2	Vascones recepti. Stephanus papa in Galliam uenit, coronauitque Aquisgrani Ludouicum Imperatorem.		4777
817	3	Reges filios creauit, Lotarium Italiæ, Pipinum Aquitaniæ, Ludouicum Noricorum.		4778
818	4	Bernardi Italiæ regis interitus, quòd patruo imperatori rebellauisset. Vinomarchus qui se Britaniæ regulum fecerat, oppressus est.		4779

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
819	5		4780
820	6		4781
821	7	Imperator Herioldum Daniæ regem restituit. Sigibertus anno 816 expulsum esse ait, quo alÿ restitutum affirmant.	4782
822	8		4783
823	9	Lotarius patre uiuente rex & Augustus à Paschale papa coronatur. Drogo nothus frater Augusti episcopus Mediomatricum.	4784
824	10		4785
825	11		4786
826	12		4787
827	13		4788
828	14		4789
829	15	Cõiuratio filiorũ & optimatiũ maxime pontificum in Ludouicũ imperatorem.	4790
830	16	Synodum Imperator habuit, in qua uanitates uestium, luxusq; gemmarũ, & auri & argenti nimia pompa ecclesiastícis interdicta sunt. Vtinam nostris temporibus Ludouice uiueres. Iacobus Vuympfelingus. Consilio etiam Gregorÿ PP. Imperator statuit ut in Gallia & Germania celebraretur dies festus omnium Sanctorum Cal. Nouemb.	4791
831	17		4792
832	18		4793
833	19	Imperator parum prouidus à filÿs captus, per ignauiam atque socurdiam ab	4794
834	20	imperio præter spem depellitur, & in cœnobium detruditur. Eodem anno in imperium restituitur: quo facto Lotarius pedem retulit in Italiã. Ludouicus uxorem Augustam recepit.	4795

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
835	21		4796
836	22		4797
837	23	*Normani Gallias infestant.*	4798
838	24	*Pipinus Pipini F. possessiones defuncti patris in Aquitania adit, nulla faculta te impetrata aut petita ab auo uiro sanè probißimo & indulgentißimo.*	4799
839	25	*Ludouicus Lotario data fide ad se uenienti reconciliatur, eique dignitatē imperij, regníque tribuit coronam. Ludouicus Carolum Caluum filiorum minimum Neustriæ regem facit.*	4800
840	26	XII. CAL. IVNII *moritur, 27. Aemyl. In Mediomatricibus sepultus.*	4801
841	1	CAROL. CALVVS XXV. REX ANN. XXXVIII.	4802
842	2	*Bellum fraternum utriuque atrox & cruentum die resurrectionis Christi ad*	4803
843	3	*Fontoniacum in Altißiodorensibus fœdus his conditionibus initum, ut Carolus Caluus rex esset Frāciæ, quæ Britannicum Oceanū, & Mosam terminos haberet, Ludouicus Germaniæ Hunniæq́;, Lotarius Italiam, & imperium haberet in gentes reliquas, Prouinciam, & eam Galliæ partem, quæ nunc Lotaringia à suo rege dicta est, olim Austrasiæ Mediomatricumq́; regnum. Pipinus & Carolus fratris filij hæreditate paterna frustrati, in cœnobium postea coniecti.*	4804
844	4	*Carolus Caluus, primus Francici sanguinis, cui separatim contigit, quod uerè Franciæ regnū nunc dicitur. Nā Carolus Magnus, & alij qui ætate præcesserant, Germanicū quiddā referebant.*	4805

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Hi tres fratres in colloquiū Virduni uenerunt, & quam diximus hæreditariā diuisionem ratam habuerunt.	
845	5		4806
846	6	Normani piratæ ditionē Caroli infestāt. In Chronico P. C. Phrygio redegit in annos decē uniuersum bellū, quod Caluus nō satis prosperè cū Britānis gessit.	4807
847	7		4808
848	8		4809
849	9		4810
850	10		4811
851	11		4812
852	12		4813
853	13	Normani piratæ magno cū terrore Nannetes inuadunt, quorum molestæ incursiones in longum tempus tum in Aquitania tum in Gallia durarunt.	4814
854	14		4815
855	15	Lotarius se monachum professus, filios relinquit.	4816
856	16	Ludouicū imperatorē Italiæ, Carolum regem Prouinciæ, Lotarium Lotaringiæ.	4817
857	17		4818
858	18		4819
859	19		4820
860	20	Neometricij reguli mors, belli Britannici finis fuit. Herispeus filius dux dat se in fidem & clientelam regi.	4821
861	21		4822
862	22		4823
863	23		4824
864	24	Balduinus primus Flandriæ comes.	4825
865	25		4826

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
866	26	*Cũ Normanis in easdẽ regiones, in quas antè,ĩcursiones facıẽtibus rex pacifcitur.*	4827
867	27		4828
868	28		4829
869	29		4830
870	30		4831
871	31		4832
872	32		4833
873	33		4834
874	34		4835
875	35	*Robertus comes* Andium, *&* Ranulfus *Aquitaniæ dux, in bello aduersus* Normanos *cadunt.* Salomon Britãnus,*Herispei* F.Francis *suppetias tulit. Caluus non tanti fecit dubiam uictoriam belli, quanti* Normanorum *præsentẽ pecuniã: itaq; precio illis potestas abeũdi facta est.*	4836
876	36	1 | *Carolus* Caluus *imperator Aug. auri & argenti ui maxima,* φιλαυτίᾳ *atq; luxuria delectabatur. Corona diademateq; serico immodice & superbe usus est. Vestem præterea* Dalmaticã *magis quàm reges superiores induebatur, in omne genus luxus paratior, quàm in rebus agendis audacior aut constantior.*	4837
877	37	*Quo potestatem suam in regibus creandis monstraret,* Bossonem Iudithæ *uxoris suæ Augustæ fratrem,* Hemengardæ *defuncti* Ludouici *imperatoris filiæ uirum regem* Prouinciæ *facit.*	4838
878	38	2 | *Caluus* Mantuæ *correptus morbo pridie* Id. *Octobris moritur, accepto ueneno à* Sedechia *medico suo.*	4839
879	1	LVDOVICVS BALBVS IMP. XXVI REX ANN. II.	4840

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Papa Iohannes in Galliam se confert, à quo coronam accipit Balbus Augustus.	
880	2	*Compendij obijt Id. April. d. e sancto quo supplicium passus est Christus, uxore relicta grauida, quæ Simplicē peperit, cui Odo Roberti Andegauen. filius, in spem uentris fuit à patre designatus tutor. Balduinus Caluus Flandriæ comes.*	4841
881	1	LVDOVICVS ET CAROLOMANVS XXVII. REG. AN. V. *Regnum penè redit ad Germanos. Bosso tyrannidem occupare parat. Illi duo nothi ex Balbo obtinent, atque initio feliciter rem gerūt aduersus Normanos &*	4842
882	2	*Danos, qui numeroso exercitu atque ingentibus animis sacra prophanaq́; igni ferroq́; in Gallia per totum quinquenniū crudeliter uastabant. Gotthofredus & Sigifredus reges Normanorum.*	4843
883	3	*Normani Treuiros & Mediomatrices occupant.*	4844
884	4	*Ludouicus moritur. Hoc in loco cuiusdam Ludouici Nihili, hanc appellationem sortiti, quòd nunquam rem gesserit, mentionem faciunt historici, qui hæres & filius Carolomani fuit. Rerum temporisq́; ob mutationem cōfusio hoc in loco facit, ut paucis ijs etiā propius intuentibus intellecta sit historia. Interposita est fortasse à nonnullis simplicitas atque* εὐήθεια *Caroli Ludouici Balbi Posthumi, qui postea iustā adeptus ætatē regnabit.*	4845
885	5	*Carolomani interitus.*	4846
886	1	6 | CAROLVS CRASSVS IMP. XXVIII. REX AN. V.	4847

Anni Christi	Anni Regni			Anni Mūdi
886		Anni Imperij	Accersitus imperij sui anno 6. ob Normanorū motus & infestationes. Normani Lutetiā obsident. Henricus dux	4847
887	2	7	ab illis perimitur in ultionem Gotthofredi regis occisi.	4848
888	3	8	Neustria Normanis ad incolendū data, ex quo huic nostræ Normaniæ nomen est.	4849
889	4	9		4850
890	5	10	Arnulfus curator datus Carolo Imperatori patruo, hoc anno illius nomine summam rerum habuit.	4851
891	1	ODO XXIX. REX ANN. IX. Arnulfus Augustus salutatus, regnum etiam occupare studet: sed Odo Roberti Andiū ducis filius, alienus à genere Caroli Magni, tutor regnare iussus, quē unxit Valterus archiepiscopus Senonum. Odo Robertum fratrem comitem Parisiorum eundem M.Eq. dicit. Francis infesti esse nō cessant Normani.			4852
892	2	Francorum proceres Odonem uirum sanè probum timentes, æmulatione partiū ac decreto facto in Aquitaniam regnaturum remittunt, accepto rege ante tempus Simplice adolescētulo, per rerum nouarum studium, & quandam animi leuitatem. Illi autem utrinque inimicitias accendebant, pupillum aduersus tutorē committentes. Carolus Simplex annū agens ætatis duodecimū, primùm inungitur. Hic Sigibertus falsò annum supputat 894. Prætereundum non est Odonē in Galliā attulisse nobile illud signū			4853

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		innumeris pictũ & sparsum lilijs, quod ad Caroli Sexti tempora durauit.	
893	3	*Remigius Altißiodorensis.*	4854
894	4		4855
895	5		4856
896	6	*Carolus auxilijs Arnulfi Aug. contendit cum Odone, sed frustrá.*	4857
897	7		4858
898	8		4859
899	9		4860
900	1	CAROLVS SIMPLEX LVDOVICI BALBI F. 30. REX AN. 27. *Odo circa initium anni* 10. *quũ regnare cœpit, animam agens, coram proceribus pupillo regnum iubet restitui, cuius administratione sumpto regis titulo & authoritate antea meritò ob magna rerum negocia acceperat. Simplex autem iustus hæres adolescentior incautè imperitéque regnat. Illa est tamen eius pũssima & sanctißima cõstitutio de facultatibus ecclesiasticis, cuius hodie meminisse nos certè conuenit. Quòd à multis annis summi proceres profani cœnobiarchias atque maximos prouentus beneficio regum occupabant, iam episcoporum iura inuadebãt, Rex coacto concilio ius causámque episcoporũ defendit ac stabilijt, eò spectans, ut mox cœnobia in libertatẽ, quod tunc præstari difficile erat, uindicaret, atque assereret.* P. Aemyl. *Bellum domesticũ, factionésque* Roberti Othonis *fratris pro regno occupãdo.* Ful*co* Rhemorum *arch episcopus occiditur.*	4861
901	2		4862

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
902	3		4863
903	4		4864
904	5		4865
905	6		4866
906	7		4867
907	8		4868
906	9		4869
909	10		4870
910	11	*Finis belli Normanici.*	4871
911	12		4872
912	13	*Rhollo primus dux Normaniæ.*	4873
913	14		4874
914	15		4875
915	16		4876
916	17	*Simplex uirtute suorum Lotaringiã recipit, Aemyl.*	4877
917	18		4878
918	19		4879
919	20	*Tot dißidia & rerũ fluctus ĩ Gallia extitere à Carolo Balbo ad mortẽ Caroli Sĩplicis, ut uix certò sciri poßit quis potißimũ regnarit. Arnulfus magnus Flãdriæ comes*	4880
920	21		4881
921	22		4882
922	23	*In Sueßionibus pugna inter Carolũ Sĩplicẽ, & Robertũ Odonis fratrẽ regni æmulũ iam coronatũ ab Herueo Rhemorũ pontifice. Robertus occiditur. Simplex uictor perinde ac si uictus esset, animo demisso, reddit Lotaringiã Germanorũ regi, quo maius ab illo auxiliũ impetraret, quemadmodũ antea cõstituerat, se, Frãciamq; ut se tutũ præstaret aduersus Robertum, illi subijcere. Hebertus regem captum Peronæ in custodia habuit.*	4883

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
923	24		4884
924	25	*Simplex cogitur regnum dare Rhodulpho Burgondioni Ricardi filio.*	4885
925	26		4886
926	27	*Post innumeras miserias Peronæ animam egit.*	4887
927	1	RHODVLPHVS BVRGVNDIO XXXI. REX. ANN. II. *Apud Sueßiões regiā coronā suscepit* III. *Id. Iul. regnauitq; p duos tātùm annos, ut D.Dionysij habet Chronica, Sigibertus, Phrygio. Verùm P.Aemylius, R. Gaguinus, & alij multi asserūt regnasse per* XII. *ferè annos usque ad ann.* 937.	4888
928	2		4889
929	1	LVDOVICVS TRANSMARINVS XXXII. REX ANN. XXVII. *Simplicis filius post patris aduersam fortunam ad auunculū Angliæ regem cum matre Oginia profugerat. Lauduni* XIII. *Cal. Iun. rex sacratur. De regno est inter Ludouicū ex Anglia reuersum & Rodulphum Burgundionem controuersia.*	4890
930	2		4891
931	3		4892
932	4		4893
933	5		4894
934	6		4895
935	7		4896
936	8		4987
937	9	*Rodulphus Burgundio* XVIII. *Cal. Iunij moritur Altißiodori, atque in Senonibus sepultus. Ludouicus solus.*	4898

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
938	10		4899
939	11		4900
940	12		4901
941	13	*Rex aduersus Othonem Cæsarem Lotaringiam ingreditur ad Bresacum usque.*	4902
942	14	*Gerberga uidua Gisleberti ab Othone fratre inter fœdus ineũdũ Ludouico datur in matrimoniũ ex Alsatia decedẽti.*	4903
943	15		4904
944	16		4905
945	17	*Dira fame & cõtentionibus multũ uexatur Gallia. Hugo magnus filius Roberti ad suessiones cæsi, à rege deficit, renouatq; de regni controuersia bellum.*	4906
946	18		4907
947	19		4908
948	20	*Hugonis Parisiensis factio & potentia magna regi exhibuerunt negocia. Quidam aiunt regem istius opera, suorum proditione à Normanis captum, et Laudunum in publicum carcerem ductum atque coniectum.*	4909
949	21	*Otho Impe. multum in Franciam penetrat, ut Hugone & Normanis uictis regem in statum restituat.*	4910
950	22	*Hugo Imperatori ad Charum se futurũ in eius potestate profitetur, metuens eius reditum in Franciam.*	4911
951	23		4912
952	24		4913
953	25		4914
954	26		4615
955	27	*Ludouicus apud Rhemos sepultus, ubi Lotarius eius F. Id. Nouemb. corona insignitur.*	4916

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
956	1	LOTARIVS 33. REX AN. 31	4917
957	2	Cal. Iul. Hugo Magnus è uita excedit annosus multū, in cœnobio D. Dionysij sepultus.	4918
958	3	Balduinus Iunior Arnulfi F. Flandriæ Comes, qui patrem morte præuenit.	4919
959	4		4920
960	5		4921
961	6		4922
962	7		4923
963	8		4924
964	9	Arnulfus iunior Arnulfi nepos, Flandriæ Comes.	4925
965	10		4926
966	11		4927
967	12	Inimicitiæ & bellum inter Theobaldū Carnutū Comitem, & Ricardū Norman. Ducem.	4928
968	13		4929
969	14		4930
970	15		4931
971	16		4932
972	17		4933
973	18		4934
974	19		4935
975	20		4936
976	21		4937
977	22	Carolus regis frater dono ab Othóne secundo Imp. Lotaringæ ducatū accipit. Rex Imperatorē bello adortus penè opprimit. is uicißim à Calēd. Octobris ad Calēdas Decemb. regē persecutus, præter tēpla, résque sacras, nihil non funditus euertit Lutetiā usque: sed pedem	4938

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
977	22	cum suis referre coactus, eorum plurimos cum uniuersis impedimentis amisit.	4938
978	23		4939
979	24		4940
980	25	Ad Charum fluuium ab Othone & rege itur in colloquiū: ubi iureiurando sancitum est fœdus.	4941
981	26		4942
982	27		4943
983	28		4944
684	29	Nouo Imperatori rex Lotaringiæ ducatum inuidebat: quem cū inuasisset, pòst paulò fœdus inierunt.	4945
985	30		4946
986	31	Rex Rhemis obit. Ludouicus eius F. rex generis Caroli Magni, & Francorū postremus, per annū & paulo amplius cū regnasset, ueneno perijt, Cōpendijq; sepultus est, sui tantùm nominis memoriā relinquens. A Faramundo usque ad Hugonem Capetum anni sunt 568, à Clodoueo Christiano 487, à Pipino 237.	4947
987	1	LVDOVICVS QVINTVS XXXIIII. REX AN. I.	4948
		Tertium Regum Frāciæ genus, quod usque ad nostra tempora regnat.	
988	1	HVGO CAPETVS XXXV, ET PRIMVS GALLVS GALLORVM REX ANN. IX, Parisiorū Comes ui & militum fauore primùm Nouioduni rex salutatus, mox Rhemis consecratur & inungitur. Dantes poeta Florētinus in suo purgatorio scribit huius auum paternum lanium fuisse. Credibile nō est Gallorū tā nobilia stēmata	4949

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		ex tã humili & obscuro loco duxisse originem. Carolus Lotaringiæ & Brabantiæ Dux patruus Ludouici defuncti, Galliæ fines ingressus ad regnum occupandũ, deinde hostis contemptu negligentior factus, Lauduni se cum uxore obsideri passus, proditione Ascellini episcopi ab Hugone capitur, & Aurelianum in cu-	
989	2	*stodiam mittitur. Bellũ quadriennio gestum est. Ideo à nobilibus reiectus Lota-*	4950
990	3	*ringiæ Dux, quòd nimium Germanis, in quorum iterum manus recidere metue-*	4951
991	4	*bant, faueret. & ferè fit, ut minus grati sint principes exteri ac opibus & gratia florentes, quàm domestici & parum potentes: quod à Germanis diligentissime obseruatur, qui è suis tantùm solent imperatores deligere, libertati à potentioribus ac magnanimis metuẽtes,* ἀλλὰ	4952
992	5	ταῦτα μὲν παρέργως. *Hugo Arnulfum defuncti Lotarij regis fratrẽ illegitimum Rhemorũ archiepiscopum in familiæ & gentis odiũ mittit Aurelianũ in carcerẽ. Gilbertus Aquitanus Philosophus, qui postea opera imperatoris papatũ est adeptus, substituitur. Seuinus (Sergiũ alij uocant) Senonũ archiepiscopus unà in carcere ad triennium asseruatur, quòd non approbasset hanc iniquam Arnulfi priuationem: tandem uterque archiepiscopus suo gregi restitutus est à papa Iohãne. Hugo cum annum solus regnasset, Robertum filium liberalioribus literis institutum Aureliani coronandum curauit. Nam ipse neque diademate neque regijs*	4953

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
992	5	*insignibus unquam, sed tantum ui & armis usus est. Pater primum gessit bellum aduersus obnitētem Comitem Flandriæ Arnulfum propinquum antiquo Francorum generi, qui huic omnino regis nouitati contradicebat: à quo Atrebatensis Comitatus uiribus ablatus, sed postea deprecatore Ricardo Normanorū duce restitutus. itaque inter illos pax cōstituta.*	4953
993	6		4954
994	7	*Sabaudiæ domus apud Allobregas in Comitatum primùm erigitur.*	4955
995	8		4956
996	9	*Obijt circa initium anni IX. ex quo regnare cœperat, in templo D. Dionysij conditus.*	4957
997	1	ROBERTVS, SOLVS, XXXVI. REX ANN. XXXIIII. *literatus, studiosus, religiosus, pius.*	4958
998	2		4959
999	3		4960
1000	4	*Rex religionis gratia Romam petit.*	4961
1001	5	*Henricus dux Burgundiæ, quòd liberos nullos suscepisset, ducatū suum regi testamento legat naturæ concedens. quem cum rex poßidere cœpisset, cōfestim Ro-*	4962
1002	6	*berto filio tradit, eúmque mittit aduersus Landricum Niuernen. Comitē Burgundionibus acceptißimum: uictus tamen, & redditus ab Altißiodorensibus. Balduinus Barbatus Flandriæ Comes.*	4963
1003	7	*Seuinus Senonensis archiepiscopus obit, cuius archiepiscopatus ob eligendi contentionem annum uacauit.*	4964
1004	8	*Senonū urbs ob Comitis Reginaldi sce-*	4965

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		lus confiscatur, & regis patrimonio adijcitur.	
1005	9	Gotthofredus Gotthofredi Arduensis filius post Othonis Ducis obitum dono ab Imperatore Lotaringiæ ducatũ accipit.	4966
1006	10	Rex cum Ricardo Normaniæ Duce Valentianas proficiscitur. suppetias laturus Balduino Flandriæ Comiti, quas is contra Henricum Imp. occupauerat. Incredibilis fames & pestis.	4967
1007	11		4968
1008	12		4969
1009	13		4970
1010	14		4971
1011	15		4972
1012	16		4973
1013	17		4974
1014	18		4975
1015	19		4976
1016	20		4977
1017	21		4978
1018	22		4979
1019	23		4980
1020	24		4981
1021	25		4982
1022	26		4983
1023	27	Rex & Imperator Enoli secundũ Charum conueniunt, illicq; de rebus cum ecclesiasticis tum regijs uerba conferunt.	4984
1024	28	Rex Hugonem filium Compendij coronandũ curat, qui patrẽ morte præuenit.	4985
1025	29		4986
1026	30		4987
1027	31		4988
1028	32		4989

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1029	33		4990
1030	34	*Numerus annorum regni Roberti à Gaguino negligenter obseruatus, & alijs historicis: qui ubiq; ferè tempora nullo habito delectu confuderunt. obijt rex Meloduni: cuius cadauer in cœnobiū D. Dionysij translatum est. Henricum filiū Rhemis antè coronandum curauerat, quem testamento hæredem relinquit*	4991
1031	1	HENRICVS XXXVII. REX ANN. XXX. *Contendunt Henricus & Robertus fratres super regni successione. Henrici partes Robertus Normaniæ Dux sequitur: Odo Campaniæ, & Balduinus Flandriæ Comites, Roberti. Bochetus Gaguinum reprehendens asserit Robertum natu minorem, cui nunquam fauit Constantia mater, quæ obierit anno quīto regni mariti, alia à rege in eius locum ducta defuncti Comitis Nouioduni filia, quare lapsi omnes essent, sed fortè reprehensor iste fallitur.*	4992
1032	2		4993
1033	3	*Incendium patitur Lutetia. Odo & Balduinus ab Henrico uicti. Fratres in concordiam ueniunt.*	4994
1034	4	*Rhodulfus Transiurensis Burgūdiæ rex, cum annos 30 (Aemilio teste) in Burgundionum suorum nutu regnasset, regnum Conrado Imperatoris filio dat. Odo Campanus cum regnum illud iure hæreditario suum censeret, petere cœpit. quod cum negatum esset, armis inuasit. Tunc in duas Burgundia prouincias diuiditur, Ducatum scilicet & Comitatū,*	4995

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		ut pertineret Comitatus ad Imperij ditionem, Ducatus uerò ad regiam. Secundum Burgundionum regnum ad hæc tempora annos plus 130 durauit, sub Arnulfo Imperatore inchoatum.	
1035	5		4996
1036	6	Odo Bellouacensis Comes cum Rogerio fratre Sacrocæsariensi Comite, & episcopo Bellouacensi Comitatum commutat. Rogerius Comitatum Bellouacen. episcopatui in perpetuum donauit. Balduinus Insulanus pius Comes Flandriæ.	4997
1037	7	Odo à Gothello Lotaringo duce cæsus, Theobaldum & Stephanum filios hæredes relinquit.	4998
1038	8		4999
1039	9		5000
1040	10		5001
1041	11		5002
1042	12		5003
1043	13		5004
1044	14	Gotthofredus Martellus Andium Comes Theobaldũ Carnutũ Comitẽ intercipit.	5005
1045	15		5006
1046	16		5007
1047	17	Gulielmus Normanorum Dux ex illegitimo matrimonio procreatus, suppetias Henrico rege ferente, suos Normanos superat, in officioq; continet. Qui in Italiã Alpibus superatis profugerant Normani, duce Gulielmo Montroliensi Comite, deinde uiribus paulatim collectis Roberto Viscardo Duce in Apulia & Calabria magnas sibi opes famamq; compararũt.	5008
1048	18		5009

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1049	19		5010
1050	20		5011
1051	21	*Berengarÿ hæresis.*	5012
1052	22		5013
1053	23		3014
1054	24		5015
1055	25		5016
1056	26		5017
1057	27		5018
1058	28	*Alÿ hūc tātùm regnasse annos XXVII. aut XXVIII. tradunt.*	5019
1059	29		5020
1060	30	*Henricus Philippū filium regem creandum coronandumq́; Rhemis curat. Circa anni huius finem moriēs, liberos, Philippum annos ferè IX. natum, & Hugonem minorem commendauit fidei Balduini Flādriæ Comitis. Sepultus in templo D. Dionysÿ.*	5021
1061	1	PHILIPPVS XXXVIII. REX ANN. XLIX.	5022
1062	2	*Balduinus pius regis tutor simulato in Saracenos bello, cum exercitu de industria morā trahens in Vasconia quà iter est audaces nobilium animos non satis regi audientes repreßit.*	5023
1063	3		5024
1064	4		5025
1065	5		5026
1066	6		5027
1067	7	*Hoc rege è Gallis duæ prodierut nobilißimæ familiæ, quæ apud exteros duo potentißima regna erexerunt. Gulielmus nothus Heraldo rege cæso Angliā occupat. Gotthofredus uerò Bullionius terrā*	5028

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		sanctā & Hierosolima postea obtinebit.	
1068	8	*Philippus uxorem ducit Bertā Balduini Comitis Hollandiæ & Frisiæ filiam.*	5029
1069	9		5030
1070	10		5031
1071	11	*Arnulfus Balduini F. Comes Flandriæ.*	5032
1072	12	*Robertus Frisius filijs fratris deuictis Flandriam occupat.*	5033
1073	13		5034
1074	14	*Grandimontensium monachorum primordia authore Stephano Aruerno.*	5035
1075	15		5036
1076	16		5037
1077	17		5038
1078	18	*Ordo Canonicorum regularium apud D. Quintinum Bellouacum.*	5039
1079	19		5040
1080	20	*Gotthofredus Barbatus & Fulco Asper contendunt ob successionem auunculi Gotthofredi Martelli Comitis Andegauensium. Rex ab Aspero, quò neutri faueret, Vastinetum obtinuit. Barbatus à fratre interceptus, & in carcerem perpetuum missus.*	5041
1081	21		5042
1082	22		5043
1083	23		5044
1084	24	*Initium ordinis Cartusiensiū authoribus Brunone Aggrippinēsi ciue scholarū Magistro, Rhemorumq́; canonico, & Hugone Gratianopolitanorū episcopo.*	5045
1085	25		5046
1086	26	*Philippus Bertā Balduini Comitis Hollandiæ filiam repudiat, ex qua liberos susceperat, Ludouicum Crassum, & Cō*	5047

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1086	26	*stantiam: à seq; illam ablegat* Montroliū *maritimū oppidum: in cuius locum* Bertradam *pellicem à marito* Fulcone *aspero abductam publicè accipit: cuius cupidineo amore rex adeò occæcatus fuit, ut grauissima quæque totius regni ad illius arbitriū & libididinē regerentur. Adulterij tempore* Philippum Florū & Cæciliam *liberos suscepit. Nec postea* Bertam *reuocasset, nisi summi pontifices* Vrbanus & Paschalis *illi aqua & igni interdixissent. Hîc uariant historici, quibusdā asserentibus non omnino restitutam fuisse* Vrbano *secundo papa, sed* Paschale.	5047
1087	27		5048
1088	28		5049
1089	29		5050
1090	30		5051
1091	31		5052
1092	32		5053
1093	33	*Iuo episcopus* Carnutum.	5054
1094	34	Robertus Hierosolymitanus Comes Flandriæ.	5055
1095	35	Concilium Claromontanū Vrbano papa: *res ecclesiasticæ reformatæ & cōpositæ.*	5056
1096	36	*De expeditione in terrā sanctā deliberatur aduersus* Saracenos. *Catalogus eorū qui ex* Gallijs *duces fuere illius belli.* Petrus Ambianensis *Eremita.* Ademarus Anicien*sium episcopus.* Gulielmus Arausiensium *episcopus.* Hugo Magnus *regis frater.* BELLVM SACRVM IN SARACENOS.	5057

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Gotihofredus Lotaringiæ Dux: Eustathius, Balduinus, fratres, filij Eustathij Comitis Bononiæ Belgicæ. Gotthofredus, ut nihil deficeret, in ea expeditione urbem Mediomatricũ ciuibus uendidit, ac ducatum Bullionis sp̃re: o Eburonum episcopo. Robertus Normaniæ Dux fratribus, quæ possidet, illius expeditionis gratia oppignerat.	
		Robertus Flandrus. Raimundus Tolosas. Stephanus Blesensis.	
		Arpinus Comes L X.M. aureorum Bituriges Regi uendit.	
		Bohemundus & Tancredus Itali, & multi alij ex Germania, Italia, Anglia, Scotia, & reliquo orbe Christiano. Constabat exercitus circiter D C.M. peditum. Otho pontifex tradit C C C.M. pugnatorum. Galli uno consensu ab uniuersis occiduis nationibus huic bello propter armorum peritiam præficiuntur.	
1097	37	*Robertus è Lotaringia homo nobilis, potens, & literarum peritus, reiectis honoribus & diuitijs Christũ & paupertatẽ sectans, Præmonstratenses instituit.*	5058
1098	38	*Cistertiẽsis religionis fũdamẽta iaciũtur.*	5059
1099	39	*Hierosolyma 39. die obsidionis Id. Iul. (4. Nonas Aemy.) à Christianis recepta.*	5060
1100	40	GOTTHOFREDVS REX *terræ sanctæ. Gotthofredi regis obitus 15. Cal. Augusti.*	5061
1101	41	*Balduinus Hierosolymorum Rex.*	5062
1102	42		5063
1103	43		5064
1104	44	*Ludouicus Crassus iuuenis multũ, antequã regia insignis fieret corona, uiuente*	5065

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1104	44	*patre & permittente seditiones regni repreßit, ius ecclesiæ tutatus est aduersus* Bochardum *Parisiensem* Montismorentiani *dominum*, Drocum Mōtiacum, Elbonem Rosciacum, Leonetum Magdunensem, *&* Matthæum Bellomōtanum.	5065
1105	45		5066
1106	46	Bohemundo, *cum in Galliā uenisset*, Rex Constantiam *filiam in matrimoniū dat. Alteram ex* Bertrada *genitam* Cæciliā Tancredo *absenti spondet, atque mittit: deinde moriens* Tancredus Pontio Tripolitano *cōmendat, eiq́; in uxorem dat.*	5067
1107	47	*Cōcilium* Tricaßium *sub papa* Paschale *auxilium* Regis *petente aduersus factionem* Imperatoris: *atque tum* Gregorij *papæ institutum & decretū secutus, nuptias sacerdotibus prohibuit, & simoniacis aqua & igni interdixit.*	5068
1108	48		5069
1109	49	Meleduni Rex *decedit* 4. Cal. Augusti. *ad* Benedicti *propter* Ligerim *sepultus* Crassus 3. Nonas Augusti *sacratus & inunctus.*	5070
1110	1	LVDOVICVS CRASSVS 39. REX ANN. 28. Aureliani *in æde* D. Sansonis *per* Gilbertum *archiepiscopum* Senonum, Rhemis *sibi id sacri iuris deberi quanuis contendentibus.*	5071
1111	2	Nobiles *& principes ab* Anglo Rege *adiuti in* Regem *mouent seditionem, quem*	5072
1112	3	*diu multúmque uexarunt: tandem tamen superior euadit.* Inter *coniuratos* Philippus *regis frater nothus erat, qui cōiugē habebat filiā domini* Mōtis Letherici.	5073

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Balduinus Securis Comes Flandriæ.	
1113	4		5074
1114	5		5075
1115	6		5076
1116	7		5077
1117	8		5078
1118	9	Initiũ primi belli Anglici, quod sexcentis fœderibus compositũ, semper renouatur. Gelasius nouus papa Ro. cui plurimum inimicitiarum erat aduersus Henricum	5079
1119	10	Imperatorem, in Galliam se contulit supetias implorans. Concilium Rhemis idixerat, in itinere moritur, Cluniaci sepultus. Calistus Burgundio pōtifex proximus concilium cõtinuandum curat. Rhemis XVII. Cal. Nouemb. ex cõcilij sententia Cæsarem hostem ecclesiæ pronũciat. Tum sacerdotes, diaconos & hypodiaconos concubinas habere uetuit: item proscripsit ab ecclesia, qui pro baptismo & sepultura pecuniam exigerent. Balduinus rex Hierosolymorum. Crassus in Normaniã profectus est, uoluitq́; Gulielmũ Roberti defuncti filium in possessionem mittere. In eo prælio Balduinus Flandriæ Comes uulnere accepto interijt, cui successit Carolus Canuti Danorum regis filius.	5080
1120	11	Henricus Cæsar ab Anglo socero impulsus mense Augusto Galliã inuadit, Rhemis multum infensus ob iniuriam in illorum urbe acceptam. timore perculsus, regis potentia cognita domum reuertitur.	5081

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1120	11	paulò pòst in amicitiam recum papa cōpositaredijt.	5081
1121	12		5082
1122	13		5083
1123	14		5084
1124	15		5085
1125	16		5086
1126	17		5087
1127	18	Carolus Flandriæ Comes Bonus Brugis ante aram Donatiani à coniuratoribus mactatus. VI. Cal. Martij sacro cinerū die quò Rex profectus, seuerè in parricidas animaduertit. Gulielmum Normanum Flandriæ Comitē dedit, quē auari-	5088
1128	19	ritia & peruersitas omnibus inuisa euertit. Eo in bello cæso, alijsq; in sententiam adductis quibus aliquid iuris uidebatur in comitatū, Theodoricus Alsatiensis comitatus nomine regi fidei sacramentum præstat. Hierosolymis trium ordinum D. Iohannis, Hospitalariorum, Templariorum, Teutonicorum res præclarè fortitérque gestæ initio suæ originis. Thomas Marlensis in regios magistratus, & ecclesiasticos uiros rebellis, extra communionem ecclesiæ proscribitur per legatum papæ in Bellouacensi concilio,	5089
1129	20	quod Galdericum episcopum Laudunensis crudeli morte affecisset: tandem à Rhodulfo Viromanduo cæditur. Crassus causam ecclesiæ defendens in Aruerniam proficiscitur, ad componendas res inter episcopum Claromontanum & Comitem. Gulielmus Aquitaniæ Dux sua prudentia rem omnem composuit.	5090

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Philippus admodū iuuenis in præsentia regum Craßi patris, & Henrici Angli, diademate decoratur Rhemis XVIII. Cal. Maij festo resurrectionis Christi die.	
1130	21	Hugo de S. Victore theologus Parisiensis. Innocentius ob Anacleti Antipapæ potentiam in Galliam fugit, ubi honorificè receptus duo habuit concilia, alterum Rhemis, alterum Claromonte. Quę honoris causa inuiserunt Gallus Aureliani, Anglus Carnuti.	5091
1131	22	Fulco Andegauensis Rex Hierosoly. Philippus Iunior rex III. Id. Octob. in Lutetiæ suburbijs delapsus ex equo, quē euerterat scrofa, moritur. In æde D. Dionysij sepultus. Platina & Blondus hoc rege Philippo Innocentiū papam in Galliam uenisse intelligunt, aliter aberrant, nec mirum in historia aliena. Ludouicus Iunior cōcilij Rhemēsis tēpore VIII Cal. Nouemb. ex patris præsentis sentētia magnificentißimè coronatur à papa Innocentio, ut regni consors esset. Paulo pòst Innocentius à Lotario Romā reducitur imperatoriæ coronationis gratia.	5092
1132	23		5093
1133	24		5094
1134	25		5095
1135	26		5096
1136	27		5097
1137	28	Ludouicus Iunior Burdigalæ ducit uxorem Leonoram filiam maiorē hæredem Gulielmi Ducis Aquitaniæ. Craßus pater statim Parisijs moritur Cal. Augusti. Aemylius habet annū regni 30. sed ea	5098

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1137	28	*in re lapsum arbitror, ut numerus ab anno 1110. ad 1137 indicio est.*	5098
1138	1	LVDOVICVS IVNIOR XL. REX ANN. XLIII. *Annorum Iohãnis à Stampis uel à temporibus error, & falsa supputatio uide Aemilium quendam legi qui per ea uixit tempora historicũ minutißima quaque persequentem, qui tãtum rei miraculum non omisisset si quid tale unquã contigisset. Galli districti ob bellum Mathildis Augustæ, & filij eius Hẽrici Andegauensis cõtra Stephanum Blesensem de regni Angliæ successione. tandem in hanc sententiã Andegauẽsis adductus, ut regno abstineret uiuẽte Stephano, sed post eius mortem regnaret. Quidam se Imperatorem Hẽricũ finxit, qui in cœnobium Cluniacense coniectus est.*	5099
1139	2		5100
1140	3	*Synodus Frãcica apud Senones aduersus Petrum Abelardum Britãnum hæreticum.*	5101
1141	4	*Non satis conuenit Regi cum papa Ro. qui Petrũ rege inuito ut episcopus esset, Bituriges miserat, cui aduersus regem Theobaldus Blesensis fauebat.*	5102
1142	5	*Constantia regis soror spõdetur Eustathio Stephani regis Angliæ filio. Rhodulphus Viromandus uxore repudiata Petronillam reginæ Leonoræ sororẽ accipit: quos cũ episcopis qui nuptias permiserat, Papa excõmunicat, Theobaldo procurãte, cui Crassus uehemẽter infensus, culpam omnem in eum transfert.*	5103

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1143	6	Vitriacum quod erat ex ditione Comitis Blesensis, à rege impotenti ira dirutum, cuius templum præcipuum cum M.D. utriusq; sexus & cuiusuis ætatis ad aras confugiētibus incensum. Rex sceleris pœnitentia ductus, D. Bernardi cōsolatione	5104
1144	7	& consilio sacrum suscipit gerendum bellum. Tunc Bernardus id unum agebat, ut principes Christianos in hostes religionis ad hortaretur, papa etiam cupiente. Balduinus rex Hierosolymorū.	5105
1145	8	Rex Viceliaci crucem accipit, sacram militiam professus. Eugenius papa in Galliam se recipiens, concilium Lutetiæ & Rhemis habet. D.Bernardus in Ger-	5106
1146	9	maniā proficiscitur cōcionaturus pro bello sacro: cuius persuasu Cōradus Imp. cum magno principū numero sacra arma induit, qui Tornacū à summo Pōtifice sedes fit episcopalis, cū antea per annos fere 600 sub episcopatu fuisset	5107
1147	10	pridie Non. Feb. festinās antè discedit. Rex ducta secū uxore Id. Maij per Germaniam & Hungariam idem subsecutus iter, Imperatorem, qui iam cladem in Nouembri acceperat, offendit in Asia. Nouiodunēsi. In cōcilio hæresis damnatur Gilberti Poretani Pictonū episcopi, nulla criminis aut ignominiæ nota ipsi inusta, quòd causā suā ad iudiciū et arbitriū concilij & Papæ sēper permiserat.	5108

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1148	11	*Ianuario proximo* Rex *nō multo meliorem fortunam expertus est. Quare hic relicta Antiochia, Conradus uerò ab Augusto Græcorum rediens contulerunt se Hierosolyma ad regem* Balduinum *adolescentulum. Tunc coniunctis uiribus & copijs* Damascum *oppugnant, sed dißidio ac dolo obsidionem relinquere coguntur. Conradus abit ad suos.* Galli *in Syria mala multa patiuntur.*	5109
1149	12	*Quorum* Rex *in reditu penè captus, nisi Georgius* Rogerij *Siculi* Regis *prætor suppetias tulisset. In Galliam ergo euadit. Henricus regis frater ad Claranuallem monachus,* Bellouacorum *episcopus.*	5110
1150	13	*Cum Leonora regina duas filias peperisset, Mariam maiorem, Alisam autem minorē post reditū: in cōcilio* Baugenciaco *à* L*udouico repudiatur, qui Cōstantiā duxit uxorē* Alphonsi *Galecorū regis filiam, quæ Aureliani* R*egina coronatur. Iuit etiam in* Hispaniam *religionis causa ad* D.Iacobum, *& ut socerum inuiseret.*	5111
1151	14		5112
1152	15	*Interim Leonora in regis odium alteri nubit marito, Henrico Andegauensi regi* Angliæ *futuro, ad quem* Rege Franco *inuito suam priorē attulit dotem* Pictones *&* Aquitaniam. *Matrimonium hoc maximi belli Anglici causa fuit.*	5113
1153	16		5114
1154	17		5115
1155	18		5116
1156	19		5117
1157	20		5118

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1158	21		5119
1159	22	*Philippus regis frater archidiaconus episcopatus.*	5120
1160	23	*Parisiensis electionem Petro Lombardo cessit doctiss. theologo. Lombardi episcopi suasu & authoritate actum est & impetratum ut barbæ raderentur.* Papa Alexander tertius ab imperatore	5121
1161	24	*& antipapa territus in Galliam fugit. habuit in* Claromonte *conciliū, deinde* Turonibus *alterū.* Constantia Adelæ *iunioris filia partu moritur: quæ superuixit. antea oppetijsse tradit* Aemylius, *necdū circūacto altero matrimonij anno,* Margarita & Adela *filiabus relictis. hic sequor eius temporis scriptorem.* Rex *tertiā duxit uxorem* Adelā Theobaldi Campani *filiam, ex qua pòst suscipiet* Philippum & Hagnem *liberos.*	5122
1162	25		5123
1163	26	Margarita Regis *filia in matrimonium datur* Angli *filio qui regno succedet.* Poly.Verg. *Almericus* Rex Hierosoly.	5124
1164	27	Concilium Turonense Alexādro *papa. Acta* Papiensis *concilij, in quo* Victor & Fœdericus *præfuerant, damnata. Apud* Senones D.Thomas Cātuariēsis *cū papa colloquitur, apud quos ultra annum ille degit prius quàm* Romam *reuerteretur.*	5125
1165	28	Natalis Philippi Augusti X I.Cal. Sept.	5126
1166	29		5127
1167	30		5128
1168	31	Philippus Flandriæ Comes.	5129
1169	32		5130
1170	33		5131

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1171	34	D. Thomas archiepiscopus Cantuariensis annis 7. exul in Gallia, in Angliã reuersus confestim occiditur. In subsidium Terræ sanctæ piè & liberèe rogatam pecuniã ab uniuersa Gallia Stephanus Comes Sacrocæsariẽsis eò iussu regis defert.	5132
1172	35		5133
1173	36	Balduinus Rex Hierosolymorum.	5134
1174	37		5135
1175	38		5136
1176	36		5137
1177	40		5138
1178	41		5139
1179	42	Hagne regis filia annos VIII. nata ad Emmanuelem Græcorum Imp. mittitur, ut illam Alexis eius filius haberet uxorẽ. Ludouicus ualetudinarius coronandum Rhemis Cal. Nouemb. Philippum filium mittit. Adfuit eius coronationi Hẽricus Rex iunior Anglus, Franci beneficiarius. Primum noui regis edictum fuit aduersus blasphemos nomen Christi contumeliose probroseq́; in testimonium, & cuiusuis minutissimæ rei assertionẽ adducentes, quo cẽsuit in flumen citra mortẽ mergendos. Secundũ fuit aduersus tibicines, histriones, parasitos, & id genus uoluptuarios ar. ifices, quibus ĩterdix t aula.	5140
1180	43	Philippus Lutetiæ quodam sabbati die IIII. Cal. Mar. ingressus synagogã, Iudæos spoliat. IIII. Cal. Iunij in ascensione Domini Philippus iterum unà cum uxore Elisa Balduini Annonis filia coronatur. Philippus Elisæ auunculus Co-	5141

Anni Christi	*Anni Regni*		*Anni Mūdi*
		mes Flandriæ matrimonij author fuit. Filium regem per annum unum uidit pater maximo cum gaudio. Religionis gratia in Angliā ad D. Thomā se cōtulerat. Parisios reuersus obit III. Calen. Octobris, translatus ad Barbeli, quod cœnobium ordinis Cisterciensiū ædificauerat. Adela regina (Alisam Gaguinus nominat) mausoleum marito extruxit auro argento & unionibus decoratum.	
1181	1	PHILIPPVS AVGVSTVS A DEO DATVS XLI. SOLVS REX ANN. XLIII. *Per initia multus fuit in hostium seditionibus tum*	5142
1182	2	*suis tum ecclesiæ reprimendis. In Iunio coacti Iudæi regno excedere.*	5143
1183	3		5144
1184	4	*Balduinus puer, rex Hierosolymorū. Bellum Flandricum.*	5145
1185	5	*Philippus Comes Flādriæ siccum rege de Viromanduis pacisci cogitur, ut post mortem adijcerentur regis patrimonio. Vido Lusinianus è nobilißima Pictonum familia, rex Hierosolymorum.*	5146
1186	6	*Gothofredus Dux Britāniæ moritur Lutetiæ relicta uxore Constantia grauida, quæ mox Arcturum parit.*	5147
1187	7	*Natalis Ludouici filij Philippi VIII. Id. Septemb. Finis regni Hierosolymorum. Sancta urbs 89. quàm de Barbaris recepta fuerat anno, VI. Cal. Octob. uictori Saladino reddita est, Aemyl.*	5148
1188	8	*Idibus Ianua. Reges Gallus & Anglus in colloquium ueniunt in Veliocaßibus,*	5149

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1188	8	*ubi de Hierosolymitana expeditione decernunt. In Martio Rex concilium habet Lutetiæ, cui decimæ cõcessæ, quæ uulgò Saladinides dictæ fuerunt. Angli ab instituta profectione desciscũt. Ricardus relicto patre, Gallorum partes sequitur. Augustus Cœnomanos & Turones occupat, cuius rei ira & indignatione rex Angliæ pridie nonas Iulias Chinone decedit. Ricardo Angliæ regi salutato Augustus captas*	5149
1189	9	*uiuente patre restituit urbes, & de profectione inter se antea instituta cõueniũt.* X. Calend. Martij *Elisa regina moritur Lutetiæ, in æde Virginis sepulta.*	5150
1190	10	*Adela regis mater Regens Franciæ. Gulielmus Regis auunculus archiepiscopus Rhemensis, legatus. Philippus profectioni se accingens, illorum fidei filium committit, regnique administrationem. Hic suo tempore plurima in reip. utilitatem prudenter instituit. Aediles, quos uulgò Scabinos appellant, Parisijs creandos curat. Bonam urbis partẽ muris cinxit: plurimas lapidibus uias strauit: commune illud D. Innocentij cœmeterium extruxit. Forum item uenale, Fallas uulgò appellant, Lutetiæ ædificauit. Saltum Vicenarum mœnibus cinxit. Rex in Genuensi portu mare cõscẽdit: qui ubi paulũ processisset, talis oborta est tempestas, ut multi ex suo comitatu naufragio extincti fuerint. Ricardus Maßilia uento secundo soluit. Vterque in Siciliam mense Augusto appulere, ubi coacti sunt hyemare.*	5151

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Inter reges in hybernis ociosos, ut assolet, ortum est dissidium non mediocre.	
1191	11	Philippus prior præcessit in Syriam. Ricardus tempestatis ui in Cyprum eiectus, tyrannum à quo litoribus arcebatur, & insulā bello cepit, præsidioq; firmauit, illinc ad Augustū regem profectus Ptolemaida obsidētem, quam paucis pòst diebus coniunctis copijs expugnauerunt. Mauricio Parisiorū episcopo D. Virginis templum ædificatum. Margarita Flandriæ Comes. Grassante per exercitum peste Rex maiori parte suarum copiarum, & Odone Burgundiæ Duce prætore relictis, in Galliam Rufino Volta Genuensi nauarcho comitatus, obiter papam cum inuisisset, circa natalem Christi domum reuertit. Ricardus Anglus in Syria mansit.	5152
1192	12	Ricardus Cypri regnum Vidoni Lusiniano uendit, quod ad nostra ferè tempora seruarunt eius posteri, quoad illic imperitare cœperunt Veneti. Augustus Balduinū Flandrum locis munitis ab eo occupatis repentè deturbat.	5153
1193	13	Antequam è Germania liberari potuisset Ricardus, ubi carcere cōtinebatur, Augustus Gisortiū occupat cū uniuersa Margaritæ sororis dote, ab Anglo repudiata, quā postea Pōtiuēsi Comiti uxorē dedit.	5154
1194	14	Fames.	5155
1195	15	Pacem ineunt Philippus rex, & Balduinus Flandriæ Comes. Comitatus Atrebatium creatio, qui regis filio traditur. Ludouicus primus Atrebatium Comes.	5156

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1195	15	Rex uxorẽ ducit Gelbergã Dani regis so rorẽ, quã intra tertiũ mensem repudia-	5156
1196	16	tam, & in Stamparum arcem coniectam asseruari iubet: mẽse Iunio sequẽti Agnẽ Ducis Morauiæ filiam accipit. Iudæi à Philippo in Galliam reuocati. Bellũ inter Gallos	5157
1197	17	& Anglos, eorũq;	5158
1198	18	socios ac fœdera-	5159
1199	19	tos uarii. Legatus papæ circa D. Michae lis festũ in Diuionẽsi concilio ob secũdum regis matrimoniũ toti Frãciæ sacris clàm interdixit. Qua sentẽtia ꝓmulgata Rex uehementer iratus, qui concilio interfue rant, persecutus, eos grauiter ultus est.	5160
1200	20	Pax inter Philippum & Iohannem Angliæ regem. Ludouicus regis filius Blancham Adelphonsi regis Castulonensis & sororis Iohannis filiam uxorem ducit.	5161
1201	21	Aliis deinde legatis papæ ad Suesśiones concilium habentibus, rex Gelbergã recipit, eodem secum equo insidentẽ reducit. Octauianus Cardinalis alter legatorum perpetuus in Gallia mansit legatus. Agnes uxor posterior doloris impatientia & animi indignatione apud Põtiacum interiit. procurante tamen rege Innocentius papa, quos ex ea liberos susceperat, Philippũ qui postea Comes Bononiẽsis est factus, & Mariã quæ Comiti Louaniẽsi nupsit, legitimos ꝓnũciauit.	5162
1202	22	Iohannes rex Anglus Arcturũ Britãniæ Ducem, fratris filium, cum quo contende bat, & qui iam magnas uires acquisierat, in Pictonẽsi agro opprimit, eúmque	5163

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1203	23	aliquãdiu in custodia asseruatũ necari iubet. Rex conatur Anglum persequi, Arcturiq; necem & parricidium ulcisci.	5164
1204	24	Totam Normania Augustus recepit anno 260(270 Aemyl.)postquã Rholloni data fuerat. Ab uniuersa quã in Gallia habebat possessione sua culpa & ignauia Anglus penè depulsus est. Galli Graecorũ Imperium pridie Id. April. Byzantio.recepto,tenẽt,à Venetis & quibusdã alijs socijs adiuti,quibus impẽsas refundunt. Balduinus Flandrensis imperator Cõstantinopolitanus Graecorũ ecclesiam Romanae audiẽtem & concordẽ reddit.	5165
1205	25	Henricus Balduini frater Graecorum Imp. Augustus.	5166
1206	26	Iohanna Comes Flandriae.	5167
1207	27	D.Dominicus Tolosates & Albios addit haereticorum confutandorum gratia.	5168
1208	28	Almaricus Carnotensis hoc tempore uir eruditus, sed haereticus, cuius sequaces Lutetiae cum eiusdẽ ossibus refossis postea sunt usti.	5169
1209	29		5170
1210	30	Simo Comes à Monteforti bello aduersus Albios haereticos profectus, Biterras, Carcassonẽ & Albios occupat, & quaedam alia circùm oppida.	5171
1211	31	Ferdinandus Lusitanus Iohãnam Comitem Flandriae, uxorem duxit.	5172
1212	32	Bellum Flandricum.	5173
1213	33	Albiorum strages, in qua Petrus Tarraconen. rex eorum auxiliarius necatur. Fortunam & uictoriam persequitur Simo à Monteforti.	5174

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1214	34	*Pugna Bouinensis.* . Rex *Augustus uincit pridie* Non. *Iun.*(*alij* V I I. Cal. *Augu.*) *Otho fuga salutē petit. Captiui ducuntur, Ferdinādus* Lutetiam *in arcem Luparam recens ædificatā, Reginaldus* Bononiensis *Peronam, Saleberiensis Comes Anglus ad* Fanum *Quintini. Otho, & nonnulli eius sectatores, impij, & ecclesiæ hostes à papa iudicati erāt.* In *acie multum rex periclitatus est, reuersus tēplū uictoriæ* Virgini *matri dicatū prope* Syluanectū *ædificat.* Male *ut mihi uidetur,* Gaguinus *hoc prælium anno* 1211 *factum esse scribit.* Eodem *tempore, &, ut quidam tradunt, die,* Ludouicus *regis filius ad* Pictones & Aquitanos *missus, cum* Iohanne *rege Anglorum manus cōserit, cui tam uarijs modis afflicto Augustus dat inducias* V. *annorum.* Petrus *Altißiodorēsis Græcorū* Imp. *Aug.*	5175
1215	35		5176
1216	36	Simo *à* Montefort*i ius sibi in ducatū* Tolosanum *cōcilio* Lateranensi *datū, à rege adiutus persequitur aduersus* Raimundum Tolosatē *ex* Hispania *cū auxiliarijs militibus reuersum, & aduersus* Albios. Ludouicus Philippi F. *à primoribus* Angliæ *in spem regni uocatus, iureiurando obsidibúsque acceptis ex portu* Itio *traijcit tempore dißidij inter illos &* Iohannem *Regem, qui interea repētè moritur.* Angli *igitur* Henricum *defuncti filium,*	5177
1217	37	*odio in amorem uerso,* Regem *salutant.* Ludouicus *autem conuentione facta, pecuniáque accepta, in* Galliam *se recipere*	5178

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		cogitur anno 1218. Poly. Verg.	
1218	38		5179
1219	39		5180
1220	40	*Robertus Petri F. Græcorum Imp. Aug.*	5181
1221	41		5182
1222	42		5183
1223	43	*Rex quartana febre Medunte interijt pridie Id. Iulij diluculo. Testamento ingentem pecuniæ summā legauit Iohanni Brenno Hierosoly. Regi, qui moribundū inuiserat. Itē Tēplarijs, Hospitalarijsq́;, item egētibus, ac suum omne uestiarium sacris ædibus. Corpus ad D. Dionysij delatum, honorificentißimè maximaq́; pōpa & frequentia conditum est, exequias celebrantibus Io. Brenno Rege, legato papæ, & episcopis qui Lutetiam ad concilium in Albios conuenerant. Ludouicus F. cum Blancha uxore VIII. Id. Augusti Rhemis per Gulielmum archiepiscopum sacratur atque coronatur.*	5184
1224	1	LVDOVICVS D. LVDOVICI PATER XLII REX ANN. III. *Simo à Monteforti Comes in Tolosæ oppugnatione cæsus. eodem anno idem Vidoni filio contigit, cui Almericus iunior frater successit. Congressus & amicitia instituta inter Regem & Fœdericum Germanorum Imper. Vallicolorij apud Ambaros. Matthæus à Monte Morentiano M. Eq. Sauarus Malleonensis malè ab Anglis tractatus, partes sequitur regias.*	5185
1225	2	*Leues fiunt excursiones inter Gallos & Anglos in Aquitania.*	5186

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1225	2	Quidam Balduinus commentitius, qui se Imperatorem Constantinopolitanum finxerat, in Burgundia interceptus, & à Iohāna Flandriæ Comite, quam aiebat filiam, ad patibulum missus.	5186
1226	3	Almericus Comes F. Simonis à Monteforti M. Eq. Rex mense Maio aduersus Albios hæreticos proficiscitur. Auenionem expugnat, urbisque muros diruit, redeundo Montispensarij moritur pridie Id. Nouemb. Ludouicus F. annos natus XII. tertio Cal. Decēb ab episcopo Suessionensi sacram accipit coronam.	5187
1227	1	DIVVS LVDOVICVS XLIII, REX ANN. XLIIII. Blancha regis mater Galliæ Regens testamento relicta, moderata & sapiens mulier quæ partim obscuras partim aper tasimum citiasinitio regni exortas sedat, uel ui, uel beneuolentia concilians sibi principes, aliósque qui secesserant facta insilium coniuratione. Humbertus bello præfectus Regius à Blancha Regente aduersus Raimūdum Tolosatem missus. Die Epiphaniæ festo Ferdinandus Flandrus numerato redemptionis precio liberatus, & in aulam receptus, summa in gratia apud Regentem materteram fuit, ut esset contra Philippum Bononiensem coniuratorum principem: à quo Calitiū & munitum, & muro cinctum est. Pacem fecit Blancha cum Campano, morte matris auunculique Nauarrorū Rege salutato. Petrus maledoctus ex uxore Adela Dux Britāniæ, qui cum esset aliud	5188

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		coniurationis caput, Anglos in Galliam euocauerat, redit in amicitiam Britanniam regis beneficium professus, deprecante potißimum fratre maiore Roberto Comite Druidum, qui antè à coniuratione ad partes regias desciuerat. Quare istorum & permultorũ nobilium con-	
1228	2	*iuratio frustra fuit. Theobaldus Campanus Nauarræ Rex.*	5189
1229	3	*Balduinus Roberti filius puer Græcorũ Imp. Aug.*	5190
1230	4		5191
1231	5		5192
1232	6	*Schola Parisiorum à D. Ludouico restituitur, quæ propter motus, iniurias & cædes scholasticis illatas dilabebatur. eã autẽ rex Angl us ad se pellicere, & Oxonij instituere studebat.*	5193
1233	7		5164
1234	8	*Rex solus regni administrationem suscipiens, Margaritam Raimundi Comitis Prouinciæ filiam uxorẽ accipit. Raimundus Maßiliam redire nolens odio suorũ (nam expellere eum conati fuerant, accito iuniore Raimundo Tolosate) apud sororis uirum Comitem Sabaudiæ reliquam uitã egit. Quatuor eius filiæ singulari quadam felicitate Regibus nupserunt. Maxima natu Regi Gallo, Leonora & Santia uel Cynthia duobus fratribus, Henrico regi Angliæ, & Ricardo German. Imperatori delecto. Sabaudus Beatricem minimam à morte patris Carolo Regis fratri collocat, Tolosate repudiato. Ea Regina erit Siciliæ.*	5165

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1235	9	Alphonso regis fratri Pictonum duci Iohanna Raimundi Tolosatis unica filia despondetur, ea quidem lege, ut Alphonsus solus succederet, usufructu tantùm socero quoad uiueret relicto.	5196
1236	10	Robertus regis frater Comes Atrebatiū. Carolus regis frater Comes Andiū, Cœnomanorum, & Prouinciæ.	5197
1237	11	Expeditio maritima in Asiam in auxiliū Christianorū, quā susceperūt Theobaldus Nauarrorū rex, Petrus Maledoctus, Almericus à Monteforti, Erix Ambarus &c. Balduinus Constantinop. Imp. auxilium petēs uenit in Galliā. Regis opera sua ei reddita & in Frācia & in Flādria res, comitatusq; Namurcensis.	5198
1238	12	Lutetiæ disputatum authore Gulielmo episcopo de plura sacerdotia obtinētibus: decretum tandem ac constitutum fuit, ut nemo nisi uni præesset, nisi letali noxa se uellet obstringere. Annales Frācorum, & aliæ historiæ.	5199
1239	13	Spinea corona, & sacrosancta Christi passi monumēta quæ Balduinus Venetis oppigneraruerat, à D. Ludouico redempta sunt: qui apud sacrum palatij sacellum quod Lutetiæ erigebat, ea deposuit, & asseruanda commisit. Ne minimum quidem sacerdotium & præbendā adiculæ illius dabat, nisi lectißimis uiris, & probatæ uitæ, & doctrinæ singularis. Quid quæso facturus erat si donaret episcopatus? Aemil. Fœdericus Imperator congressus & colloquij simulatione Regem circun-	5200

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1240	14	*uenire nititur: quosdam etiam Galliæ præsules Romam ad concilium papæ accitos in itinere capit: tandem literis Regis eos restituere cogitur.*	5201
1241	15		5202
1242	16	Hugo *Marchiæ Comes cõsilio & superbia uxoris uictus, uoluit se profiteri clientem (quod homagium facere dicũt) Alphonso Comiti Pictonũ. Sed illa Anglum cuius mater erat, in Galliam pertraxit, ubi rebus parum fœliciter gestis,*	5203
1243	17	*Hugo se dare in clientelem, & iusiurandum præstare Alphonso compellitur.*	5204
1244	18		5205
1245	19	*Margarita Flandriæ Comes.* *Innocentius quartus Fœdericum metuens, cum in Galliam fugisset, Lugduni*	5206
1246	20	*cõcilium habuit, quem Rex initio inuisit: Imperatorẽ ecclesiæ hostẽ indicat, imperiumq́; ei abrogat. Ruber pileus & purpura in eo primùm cõcilio Cardinalibus data sunt. Rex cum Põtisare grauissimè ægrotasset, morbo liberatus sacrã militiam profitetur. Cõtrouersia inter filios de successione superstite Margarita matre Flãdriæ Comite. Rex sic rem composuit, ut Gulielmus, eiúsque fratres Dampetræ filij ex secundo matrimonio post fatum matris Flandriæ comitatu potirentur, ex primo autem cõnubio nati Annoniam obtinerent.*	5207
1247	21	*Hẽricus dux Brabãtiæ primus, cum antea eius maiores Louanij Comites essent.*	5208
1248	22	D. Ludouicus *Blancha matre Galliarũ Regente II. instituta, cum fratribus*	5209

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1248	22	Ruberto & Carolo & Odone legato papæ soluit Maßilia (alij, Aquis sextijs) VIII. Calend. Septemb. qui dies eius memoriæ postea consecratus est. ad XI. Calend. Octob. appulit in Cyprũ. Mors Raimundi Tolosatis Alphonsum generum remoratur.	5209
1249	23	Rex Aegyptum ingressus, Damiatã expugnat. Robertus regis frater ultrà progressus, in pugna cadit cõtra Aegyptios, uictoria Gallis alioqui prælio duplici, cedente. Alphonsus appulit Calend. Nouemb. Damiatam. Morbo ex labore ærumnáq; militari paßim in castris grassante, Rex grauiter laborat. Cladem nostri fessi uictíque malis maximã à Barbaris accipiunt. Strenui bellatores permulti per illas miserias desiderati. Carolus Alphonsusq; capti. Damiata Barbaris restituitur cum magna ui pecuniæ induciarum pactione in decem annos facta. Itaque rex liberatus in Syriam cum	5210
1250	24	paucis militibus reliquis se recipit. Regina Iohannem infelici cognomine Tristennem patre captiuo peperit. Rex ante reditum Sidonẽ, Cæsaream, Ioppem restituit. Christianos Barbarorũ seruos gregatim undiq; cogebat, atque redimebat.	5211
1251	25	Pastores ingens manus perditorũ hominum, qui cum regem captiuum audiuissent, arma ceperat, à Biturigibus Aurelianensibusq; deleti sunt.	5212
1252	26	Blancha D. Ludouici mater obit.	5213
1253	27	Regis in Galliam reditus. Lutetiæ Robertus Sorbonam instituit	5214

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		atque fundauit collegium Sorbonæ.	
1254	28	*Rex Carolum fratrem mittit opem laturum Margaritæ Flandræ aduersus eius filios Auenienses, & Gulielmū* Hollandum *Imperatorem delectum.*	5215
1255	29	D. *Ludouicus histriones, parasitos, & eiusmodi homines nequam ab aula exegit. Magistratuum ambitum & sordes coercuit. honorum dignitates illis non erant*	5216
1256	30	*uenales, neque ausi fuissent in toto iurisdictionis tractu aut fundos emere, aut sa-*	5217
1257	31	*cerdotia liberis accipere. Blasphemis, & in uanum nomen dei assumentibus, in*	5218
1258	32	*fronte cauterium inussit. Ecclesiæ permultæ & collegia & sodalitates gloriantur hoc se* Rege *institutas & cōditas. Cœnobium* D. *Dionysij ut nunc stat & uisitur,* Rex *instaurauit* Matthæo *Vindocinensi antistite, ubi superiorū collecta sepulchra exornauit. Valetudinariū proximè ædē maximam* D. *Virginis Lutetiæ extruxit.* *Albertus Magnus.*	5219
1259	33	*Balduinus Augustus Græcia pulsus est à* Palæologo. *Tunc Gallorum imperium apud Constantinopolim finitur, quod obtinuerant ab urbe capta 55. annis.* *Thomas Aquinas prædicator.*	5220
1260	34	*Mendicantium ordines suum genus uitæ miris laudibus, ac religionis sanctitate, schismaticè ac seditiosè commendabant. Gulielmus à Fano amoris, Sorbonicus doctor, aliiq; doctrina clari, mendicitatē illam in uulgus, ac uotiuam sine causa paupertatem improbant, contendentes speciem prætextum religionis dari inerti*	5221

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1261	35	*& desidiosæ uitæ, ac mendicationi. Liber eius, qui adhuc extat in bibliotheca Sorbonæ, damnatus est.*	5222
1262	36	*Vrbanus quartus* P P. *in Tricassibus natus humili loco.* *Philippus filius* D. *Ludouici Claromonte Pentecostes die, composita de finibus controuersia*, *Elisabetham* Iacobi *Tarraconensium regis filiam uxorem accipit.*	5223
1263	37		5224.
1264	38	*Carolus regis frater* Comes *Prouinciæ & eius uxor cum Massilia soluissent, tri-*	5225
1265	39	*ginta triremibus* Romam *appulsi, Siciliæ &* Hierosolymorum *reges salutantur, papæ beneficiarij ac tributarij.* Ad *Beneuentum* Manfredum *Romanæ ecclesiæ hostem iudicatū* Carolus *uicit, occiditq́;, & in possessionem regnorum iuit.*	5226
1266	40	*Carolus Siciliæ rex, uicarius imperij nomine papæ.*	5227
1267	41	*PhilippusPulcher nascitur, filius Philippi.* *Pugna ad lacum* Fucinum *inter* Carolum *&* Conradum *Sueuum.*	5228
1268	42	D. *Ludouicus cum iam statuisset in* Asiā *aut* Africam *traijcere*, *celebre illud &*	5229
1269	43	*memorabile fœdus cū Angliæ rege Henrico præsente frequentissimo utrinque nobilium conuentu Lutetiæ percussum est.* *Normani, Cœnomani,* Andes, *Turones, Pictones regi Gallo cesserunt, Anglus uerò magnam uim pecuniæ haberet, & ulteriorem* Aquitaniam, *& ex citeriore usque ad* Carantonum *cum finibus* Agenensium, *Cadurcorum*, Lemouicum, *de quibus tamen* Gallo *Anglus ius cliente-*	5230

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		lare deberet, ac superiorem agnosceret, renuncians ius omne quod in Galliæ regnum sibi uendicare posset. Henricus in Orientem expeditionē susciperet, D. Ludouicus Thunetem. Polydorus Vergilius, & quidam alij hanc pacem factam fuisse tradunt anno 1258. *Ludouicus D. Ludouici filius moritur.*	
1270	44	*D. Ludouicus cum tribus filijs Calend. Mart. soluit Maßilia (gallicæ historiæ tradunt, ab Aquis Sextijs) in Africam traiecturus, relicta regni administratione Simoni Neellæ, & Matthæo Vindocinensi antistiti D. Dionysij. Sæua tempestate in mari iactatus. Carthago expugnata. Thunetis obsessa. Pestilentia in castris. Iohannes Tristennis regis F. prior decedit: quem ex profluuio ad* 8. *Cal. Septēb. pater Rex sanctus morte sequitur. Carolus frater Siciliæ rex statim interuenit. Henricus quoque Ricardi Angli Cæsaris filius Cornubiæ Comes. Philippus D. Ludo. F. Rex in castris salutatus, post datas leges Barbaris, & tributum impositum ut quotānis Carolo regi* CCCC. M. *aureorum penderent, cum eo è Sicilia in Galliam redit. In mari peste & tempestate afflictati. In itinere moriuntur Drepani Theobaldus rex Nauarræ, & statim uxor eius grauida Isabella filia D. Regis. Obit & noua regina Elisabetha Philippi. Aemyl. qui aberrat, Gulielmi Dampetræ Comitis Flandriæ interitum hic adnotans, multò antè ob domesticas discordias interfecti. sed Vido*	5231

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1270	44	*Dampetra eius frater D. Ludouicum in hanc expeditionem secutus est.*	5231
1271	1	PHIPIPPVS D. LVDOVICI FILIVS XLIIII. REX. AN. XV. *Funere patris, eorúmque qui in expeditione obierãt, celebrato apud D. Dionysium, rex inungitur Rhemis ab episcopo Sueßionum 3. Calend. Septemb. Quidã hunc Audacem cognominãt, sed ea fuit animi & morum lenitate, ut nõ meritò potuerit appellari Audax. Philippus uerò Burgundiæ dux Audax uocabitur. Hẽricus Theobaldo in regnũ Nauarræ succeßit, uxore ducta Roberti Atrebatiũ*	5232
1272	2	*comitis fratris D. Ludouici filia: unde procreata est Iohãna unica. Nuptiæ quoque Petri Comitis Alenconij fratris regis cum Iohanna Iohannis Blesensis filia.*	5233
1273	3	*Bellum Flussatium. Raimundus Bernardus Flussatium comes, cum annum captiuus fuisset, restituitur. Cõcilium Lugdunense Gregorio X. P P. pro terra sancta recuperãda, & aduer-*	5234
1274	4	*sus Græcos de sancto spiritu. Eustathius Bonauentura à Balneo regio, ordinis minorũ antistes ibi factus est Cardinalis. Rex primùm inuisit papam. Errat Aemylius, annũ 1284 pro 1274 accipiens. Bellum Hispanicum Castulonense pro sororis Blanchæ filijs Ferrando & Alphonso pupillis, Ferrando Castulonense patre mortuo. Iohanna Nauarra orba in Galliam adducitur patre Henrico Põpellone defuncto. Eustathius Bellomarchus reginæ in-*	5235

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		fantis nomine iusiurandum, & à populis, & à ciuitatibus accipit, auxilium ferente Roberto Atrebate pupillæ auunculo præfecto, qui à rege iussus est illuc diuertere relicta expeditione Castulonēsi. Rex Mariam Ericis Brabantini filiā ducit, quæ in sacro palatij sacello Lutetiæ coronatur 10. Calend. Iulij.	
1275	5	Ludouicus filiorum regis maximus obit: quem ueneno sublatum esse suspicio fuit. Quare ut res certò cognosceretur, præsules aliquot, (sic uides episcoporum obsequia aliquando honesta & liberalia fuisse) Niuellam missi sunt sciscitaturi Beguinam sortilegam.	5236
1276	6	Brochius cubicularius fisci præfectus res maximas regni administrās, magna procerum omnium lætitia Parisijs reste dedit suppliciū. Petrus illi ex uxore affinis Bellouacorū episcopus ad papā profugit. Reges, Frācus Baionā, Castulonēsis Marsanū petiere, sed inde re infecta discessū.	5237
1277	7		5238
1278	8	Iacobus Meyerus hucusque Chronicon Flandriæ scripsit.	5239
1279	9		5240
1280	10		5241
1281	11	Siculus Vesper die Paschæ propter Gallorum libidinem, & militarē insolentiam. Siculi à Carolo deficiunt, ingenti cæde facta coniurationis principe Iohanne à Prochyta & Petrum Tarraconēsem recipiunt. Petrus Alenconius regis frater, cum magnis copijs, multisq; principibus & nobilibus in Italiam transcendit la-	5242

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1281	11	*turus Carolo suppetias, sed in Apulia naturæ concessit.* *Bellum Tarraconense, ubi primùm imperio papæ aduersus Christianos Hispanos, perinde atque antea aduersus Saracenos crucis insigne acceptum.*	5242
1282	12		5243
1283	13	*Papa Petrum Tarraconensem proscribit, & hostem ecclesiæ iudicat, eiúsque regnũ dat Carolo Valesij Comiti regis Franci ex sorore Petri filio.*	5244
1284	14	*Nuptiæ & consecratio Philippi Pulchri, & Iohannæ Reginæ Nauarræ 18.Cal.*	5245
1285	15	*Septemb. VIII. Id. Ianua. obitus Caroli regis. Carolus Claudus eius filius captiuus erat. Robertus Atrebas præfectus, regis & papæ mandato, ut quæ patrui mortui essent in Italia tueretur, interim dum hæres custodia liberaretur. Pridie Id. Maias rex comitatus regibus Philippo filio Nauarrorum, & Iacobo Balearium, in Ruscinonis comitatum uenit aduersus Petrum Tarraconensem. Genua Ruscinonis expugnata & diruta. XIX. Calend. Septemb. leui prælio arte & dolo Rodulphi M.Eq. commisso, Petrus rex Tarraconen. ita uulneratus, ut inde obierit. Rex Philippus rediens in magno discrimine, ex morbo Perpeniani decedit mense Octob. Gerunda quam receperamus, defecit.*	5246
1286	1	PHILIPPVS PVLCHER XLV. FRANCIAE REX ET NAVARRAE ANN. XXVIII, *Rhemis 8 Idus Ianua. consecratur.*	5247

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Palatiũ in insula quã Sequana Lutetiæ facit, à Philippo extructũ magnificẽtissimè. Huic negocio præfuit Engerranus Marinius, regis consiliarius, & fisci præfectus. In eo palatio forũ est, quod Parlamentũ uocãt: ubi certæ sedes summis iudicijs datæ ac constitutæ sunt. Illic etiam ratiociniorum, aliorúmque plurium iudiciorum subsellia. Ad hæc regia principis. Guaguinus scribit ibi Parlamentum constitisse ordinarium Hutino rege. Hoc rege Gymnasium Nauarræ Lutetiæ institutũ ac fundatũ à regina Iohanna.	
1287	2		5248
1288	3	Carolus Rex Apuliæ (quem pro Claudo nonnulli cunctatorem uocãt, inquit Aemyl.) ex Hispania in Franciã pace facta redijt, atque inde in Italiã cum egregio comitatu trãscendit, ubi Guelforum partes contra Gibellinos defendit. Die Pen-	5249
1289	4	tecostes a Nicolao papa Romæ Apuliæ Rex & Siciliæ consecratur. Induciæ in quinquennium renouatæ inter Iacobũ Tarraconensem, & Carolum	5250
1290	5	Claudum. Robertus Atrebas indignatione redit in Galliam. Carolus Valesius Claudi filiam cum Andium comitatu pro dote, uxorem acceperat. Deinde pace qua Bonifacius octauus in concordiam rediget, ut iuri quod in Tarraconiam sibi uendicabat, renunciaret, Cœnomanorum comitatus illi accedet.	5251
1291	6	Aemylius hic statuit finem belli sacri in Oriente Ptolemaide à Sultano deleta. 4. Non. Octob. natalis Ludouici Hutini.	5252

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1292	7	Secundum bellum Anglicum.	5253
1293	8	Angli Normaniam & Aquitaniam inuadunt. Arnulfus Neella M. Eq. prior discedens, subsecutus deinde Carolus regis frater Valesij comes eos grauiter cædunt, Adulfo Germanorum imperatore pecuniæ magna ui ad bellum nobis inferendum pertracto. Eduardus Anglus parans expeditionem, similiter Ericem	5254
1294	9	Ambarum & Vidonem Flādrum socios adsciuerat. Vido à rege Gallo pfugit, hostis infensissimus, à quo in aula simul cū filia dolo retentus erat: quæ licet honorifice habita & tractata, ibi tamē fato cessit. Iohānes Scotiæ rex natus Haricuriæ in Gallia, eiusdem princeps, semper regis partes tuetur: sed pòst paulo ita uexatur, ut in hostis Angli manus, causam regis defendens, uenerit. Polydorus Verg.	5255
1295	10	Aegidius Romanus theologus archiepiscopus Biturigum. Bellum Flandricū Angli gratia. pugnatum ad Furnas, captis Hilermo Iuliacēsi, & Erice Bellomontano, Anglus & Comes se recipiunt ad suos. Claudus Rex ex Italia cum uenisset, inter Philippū & Eduardū inducias in bienniū composuit.	5256
1296	11	Quinquagesima & centesima uectigal negociatoribus impositum, quæ Malatesta uulgò appellata est.	5257
1297	12		5258
1298	13	D. Ludouicus Franciæ Rex à Bonifacio in sanctorum numerum relatus. Philippus & Eduardus aduersus Adulfum omnibus inuisum ob astutias &	5259

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1299	14	*scelera coierunt, armántque in illum Albertum Austriæ ducem Imperatorē delectū, à quo fuit in prælio cæsus. Eduardo regi Pulcher Margaritam sororem locauit, uniuersámque Aquitaniam reddidit. Poly. Verg. Blancham minorem Fœdericus Alberti Cæsaris filius duxit. Vniuersam Flandriam rex opera Caroli Valesij subigit. Vido comes cum liberis Roberto & Hilermo Lutetiam captiuus adducitur. Rex à Flandris magnificè receptus est, quorum plebs animo confestim mutato concitata, armis ducibúsque assumptis Petro Lusco textore, & Bridano lanio, apud Brugas uim conantur inferre Iacobo comiti Fani Pauli regio prætori. Philippus Vidonis comitis F. Carolo rege, cui in Italia stipendia faciebat, relicto, rediijt patriæ suppetias laturus. Eduardus Rex Anglus, cum Flādros seruare cuperet, callidè quibusdam dispersis rumoribus regem à bello abstrahit, ad quod gerendum rebus omnibus instructissimis ipse pergebat.*	5260
1300	15	*Carolus Valesius alia uxore ducta, Catharina Balduini iunioris Augusti ex Philippo filio nepte, Romam ad Bonifacium Iubilæi ergò peregrinatur*	5261
1301	16	*Carolus Valesius à Bonifacio patrimonij D. Petri præfectus eligitur. Ludouicus regis frater Eburouicū comes.*	5262
1302	17	*Odium & inimicitiæ Bonifacij papæ in Philippum Pulchrum. Mira hominis impudentia fuit, qui regnum Galliæ, pontificiæ maiestatis beneficium asserere ausus*	5263

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1303	17	*est. Verùm multo stolidiores esse puto, qui disceptant an tantùm liceat pontifici. Tūc nostræ demum Franciæ sacris interdixit. Episcopi Regis partes secuti sunt. Pugna Curtracensis. Flandri mense Iulio uictoriam de nobis insignem reportarunt. Robertus Atrebas, Reginaldus Nesella, Iacobus Comes sani Pauli, & plerique alij illustres illic cæsi. Atrebatium comitatum Othoni Burgundiæ Comiti, qui Mathildem defuncti Roberti filiam in uxorem duxerat, rex dono dat, nulla Roberti nepotis ex philippo filio ante Robertum patrem mortuo, ratione habita.* *Isabella regis filia iunior Eduardo Anglo nubit.*	5263
1303	18	*Vido Comes Flandriæ cum filio Hilermo regi fide data, in patriam ad tumultus sedandos proficiscitur: qui ubi nihil promouisset, ad regem rediit, obijtq; Compendij 8. Calend. Mart.* *Morte Vidonis Marchiæ regi obuenit Engolismensium comitatus. Gaguinus. Bonifacius P P. ab hoste Sara Columna interceptus, Anagniæq; asseruatus in domo paterna, post diem 35 ex quo liberatus erat, ob animi ægritudinem indignationémque rabie correptus interijt.*	5264
1304	19	*Ad fanum Odemari X V. M. Flandrorum, ad Ariam D C C C, ad Tornacum D. cæsi. Rex ualde periclitatus est in cō flictu ad montem Populeti, in quo, Hilermo Vidonis nepote cum sex millibus hostium cæso, uicit, M. D. è suorum numero amissis. Certis conditionibus Ro-*	5265

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		bertum Vidonis F. Maximum, & comitatus Flādriæ hæredem Flandris reddit. Regnum & rex ipse à Benedicto pontifice absoluitur. Rex iste grauis decumarum exactor extitit, cuius tempore pecunia rara, & moneta parum proba.	
1305	20	Lugduni cum Clemens quintus Lemouix, antea Bertrandus dictus, Burdigalæ archiepiscopus, PP. coronatur. Gallus, Anglus, Tarraconensis, reges conueniūt. Nobiles aliquot in turba elisi, Papa per uias incedens ex equo deiectus, Rex Gallus maceria antiqua & multitudine spectantium grauatæ ruina penè opprimitur; qua circunuentus Iohannes Dux Britanniæ necatur. Huic Arcturus F. successit.	5266
1306	21	Sedes papalis Roma Auenionem translata, ubi annos 70 constitit. Tres cardinales missi, qui Romæ & in Italia res gererent. Iudæi à rege spoliati, & è Gallia pulsi.	5267
1307	22	Ludouicus Hutinus morte matris Iohānæ reginæ Nauarræ rex coronatur Pōpelone. Valterus Castellioneus M. Eq. Per hæc tēpora Templarij ubique	5268
1308	23	puniuntur. interea Rex bonā partem redditus illorum accipit, papa	5269
1309	24	consentiente. Robertus Caroli Claudi F. Prouinciæ Comes, Auenione rex Apuliæ à papa coronatur, quo iure pater eius regnum obtinuerat, & in Italiā præmissus, ut Hērici Imp. eò proficiscentis conatus frangeret. Turcis expulsis D. Iohannis Hospitalarij	5270

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1309	24	Rhodum capiunt, qui ob ipsum postea uocari cœperunt Equites Rhodij.	5270
1310	25		5271
1311	26	Viennense concilium, in quo de Templarijs, & Terræ sanctæ recuperatione actū est. Templariorum nomen papa abolet, quorum reditus D. Iohannis hospitalarijs conceduntur. Pontifex dimisso concilio Burdigalam pergens moritur.	5272
1312	27	Aurelsani scholæ à rege, & hoc papa instituta fuit. Bellum in Robertum Flandriæ Comitem paratur. Engerrani tamē Marinij opera res omnis inter regem & comitem componitur: qui cum satis magnam comparasset inuidiam in colligenda ad id bellum pecunia, maiorem etiam tum sibi conflauit ob exercitus missionē. Argentum signatum improbè. populi Parisiensis tumultus obortus irruentis in ædes Stephani Barbatuli, pecuniæ cudendæ magistri. Rex etiam ipse ex Flandria reuersus Lutetiā, ob id periclitatur. Hutinus Petri Lugdunensis archiepiscopi conatus repressit, ausi regiam occupare iurisdictionem.	5273
1313	28	Nurus regiæ, Margarita Ludouici Hutini regis Nauarræ, Blancha Caroli, apud Malirubi monacharum cœnobiū deprehensæ sunt in adulterio, & conuictæ die Martis à resurrectione Christi grauiter supplicium de Philippo & Valtero Danoysijs earum amatoribus sumptum. Iohanna Philippi absoluitur. Ludouicus, Margarita miserè defuncta, è qua Iohannam filiam susceperat, Clemētiam	5274

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
	V	*regis Hũgariæ filiam ducit. Carolus suæ Blanchæ libellum dat repudij papa authore, & Iohãnam filiã Comitis Eburouicum uxorem accipit. 3. Calend. Decembris ad Fontem Blaudi locum natiuitatis decedit, in æde D. Dionysij sepultus.* Ludouicus Hutinus F. *post patris mortem sesquiãnum ferè regnauit.*	
1314	I	LVDOVICVS HVTINVS XLVI. FRANCIAE REX ET NAVARRAE SOLVS AN. *ferè* II. *Hutinus tumultuosus & perturbator.* Engerranus Marinius, Longauillæ Comes, *magna cum authoritate fisci summus præfectus, opera & factione* Caroli Valesij *capitalis inimici, quia mentiri eũ per iurgium ille dixisset,* Iohãne Annali *accusatore, peculatus reus, furcà suspẽditur pridie* Cal. Maij. Pauiotus Magus, *cuius arte* Engerrani *uxor, ut ferebatur, in regis perniciem uti statuerat, strangulatur. Simul quædã clauda mulier comburitur.* Engerrani *statuæ è summis palatij gradibus deiectæ.* Ex eo Valesius *semper ualetudinarius, numinis, ut aiebant, uindicta, ipsemet mortuum uehementer desiderauit.* Rex in Galliam Iudæos reuocat.	5275
1315	2	Opera Hutini *creatus papa* Iohãnes 22. *qui ditior pontifex, quàm sapientior, diu uicturus est.* Parlamentum *in palatio* Parisiensi *statarium & ordinarium constituitur.* Rex *moritur* Nonis Iun. *ad* Vicenarũ *saltum,* Clementia *uxore grauida relictà.* Bello Flandrico *nondum*	5276

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1315	2	confecto, pax Lutetiæ in palatio hoc interregno facta per Philippum Longum Galliæ rectorem, & sanctius concilium Cal. Septemb. Mense Nouembri regina Iohãnem peperit, qui per 8 tantùm dies uixit, quare nullo numero habetur.	5276
1316	1	PHILIPPVS LONGVS XLVII. FRANCIAE REX ET NAVARRAE ANN. V. Odo Burgūdiæ Dux, Iohannẽ filiæ sororis & defuncti Regis Ludouici regnū deberi cõtendebat: cui satisfecit Lõgus, filia in uxorem data cū Burgūdionū Comitatu. Ludouicus regis F. Parisijs moritur.	5277
1317	2	Pace cū Comite Flandriæ cõfirmata, Ludouicus Niuernensium comes, ex filio eius nepos, Margaritam Regis filiam in matrimonium ducit. Maria tertia Regis filia Delphino Viennensi nupsit.	5278
1318	3	Rex iste neq; ab ecclesia, neq; à po-	5279
1319	4	pulo, quæ petebat tributa & uectigalia impetrare potuit. Iohannes à Poliaco	5280
1320	5	Theologus, cogente Papa à sententia deductus est, & iussus palinodiam canere. Asserebat enim fratribus mendicantibus cõfitẽdū nõ esse de peccatis: quod si quis hoc fecisset, ad pastorẽ & curionẽ redeundū. Puteos Elephantiaci à Iudæis persuasi ueneno inficiunt: quæ res grassantis extitit causa pestis. sed utrique miserè dato supplicio perierunt. Rex cõstituerat, ut ubiq; põderis, mensuræ, & pecuniæ ratio eadem esset: sed morte præuentus efficere non potuit. IIII. Non. Ianuar. Lõgus obit, in æde	5281

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Dionysij conditus. et frater succedit, IX. *Calend. Martij Rhemis sacratus.*	
1321	I	CAROLVS PVLCHER XLVIII. FRANCIAE REX ET NAVARRAE ANN. VII.	5282
1322	2		5283
1323	3	Iohannes *Insulanus* Non. *Maij Lutetiæ ad patibulum ducitur. Falsum est uitricum fuisse* Iohannis *Papæ.* Aemylius. *Scelerum seuerus animaduersor, iustitiæ & æquitatis cultor* Pulcher *fuit.* *Fraterculorum hæresim* Iohannes *Papa damnat.* *Carolus* Valesius *Aquitaniam in-*	5284
1324	4	*gressus* Hugonem *Pensacensem & Anglos fugat.* *Isabella* Regina	5185
1325	5	*Angliæ in Galliã pficiscitur ad* Re*gem fratrẽ. pòst in* Angliam *cum potenti & copioso comitatu reuersa maritum* Eduardum *expellit, ut filius iuuenis* Eduardus *tertius re-* *Carolus* Valesius *morbo nunquã se remittente,* Engerani *corpus in gratiam consanguineorum à* Re*ge postulat, eiq; sumptuosas exquias faciendas curat.* Mense *Decembri sequente circa decimũ-*	5286
1326	6	*septimum Calen.* Ia*nuar. moritur.* / *gno potiretur.* Regũ *hic primus est, qui papæ decumas permisit, ut quæstus particeps fieret. has autem iste colligebat ut bellũ moueret in* Ludouicũ *Bauarũ optimũ imperatorem, quẽ hostem scilicet ecclesiæ iudicauerat.*	5287

Anni Christi	*Anni Regni*		*Anni Mūdi*
1326	6	*Nicolaus de Lyra Theologus Frācisca-nus, uir doctus in lingua Hebræa.*	5287
1327	7	*Moritur Rex ad saltum Vicenarum Calend. Feb. sepultus in æde D. Diony-sij, relicta uxore grauida.* *Interim controuersia inter Eduardum Angliæ Regem, & Philippū Valesium, uter regni rector aut successor esse de-beat. Robertus Atrebas lege Salica cau-sam Valesij modis omnibus tuetur. Re-gina Calēd. April. Blancham peperit fi-liā posthumā, quā Valesius Rex postea Philippo minori filio, Aurelianensiū du-ci elocaturus est. Itaque Philippus Va-lesius trium superiorum regum patrue-lis id temporis rector, Rhemis Rex inun-gitur die festo sanctæ Trinitati, per Gu-lielmum archiepiscopum.*	5288
1328	1	PHILIPPVS VALESIVS XLIX. REX ANN. XXII. *Caroli Valesij. F.* *Ludouicus Flandriæ Comes* 10. *Cal. Septemb. restituitur.* *Flandri profligantur, cæso in conflictu Collino Annecino plebis altero ductore. Castetū captum, spoliatū & incēsum. A duce Brabātino redditus Hilermus Ca-nutus alter plebis ductor regijs repetēti-bus, de quo Lutetiæ suppliciū sumptū est.* *Valterus à Creceio Castellionis do-minus, M. Eq.*	5289
1329	2	*Iohannes Papa contentionibus quæ illi erant cum Petro Reatino antipapa, & cum imperatore, totum regnum cōmo-uet & perturbat.*	5290

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Ad Ambianos regum Franci, Angli, Bohemi, & Balearici conuentus. Anglus clientem se professus est, atque in uerba Valesij iurauit, repetens res in Aquitania sibi ablatas bello Pensacensi. Valesius sacra arma induit aduersus infideles. Iohannes Bohemiæ rex cum filio Carolo postquam in Franciam uenerat, Bonam filiam Iohanni regis filio natu maiori & Normaniæ Duci nuptum dedit. Ludouicus Clarimontis & Marchiæ Comes, primus Borbonij Dux. Petri Cunerij actio in episcopos pro Rege, qua conabatur illis cùm temporalem auferre iurisdictionem, tum illorum totiúsque cleri mores in melius conformare, Bertrando Eduorum episcopo præcipuo defensore. Hanc finijt controuersiam Rex ipse die festo D. Thomæ Cantuariensi, episcopis quod petebant concedens. Quare illi cognomen ueri Catholici, cum gratiarum actione, multísque laudibus detulerunt.	
1330	3	Philippus Eburouix, Rex Nauarræ, ex uxore Iohanna filia Ludouici Hutini. Aemylius & Polydorus falluntur, appellantes Ludouicum.	5291
1331	4		5292
1332	5		5293
1333	6		5294
1334	7		5295
1335	8	Benedictus Tholosas PP. Auenione. Initium maximi belli Anglici, quod tam atrox, cruentum, & funestum fuit, ut	5296
1336	9	ex quo Gallia Romanorum arma sensit,	5297

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1336		*nullum cum cōsit conferendum: sæpius intermissum, sæpius renouatū.* Robertus Atrebas Comes Bellomontanus *cum litem amisisset quæ illi erat cū* Mathilde Burgundionis *uxore, atque ob id inimicitias cum rege exercens, iactatis quibusdā uerbis contumeliosis, quanuis regis sororem haberet uxorem, se male acceptum, iniuriámque sibi factam existimans,* Burdegalam *ad partes* Angli *se recepit, uxore liberísque* Iohanne *&* Carolo *relictis.* Anglus *eum honorificè excepit, & remunerauit comitatu* Richemundiæ.	5297
1337	10	Iacobus Arteuilla *homo plebeius in* Flandria *pro* Anglo *multas excitat turbas cōtra Comitem, qui se in* Franciam *recepit.*	5298
1338	11	*Natalis* Caroli Quinti. Galli *&* Angli *regum instructißimæ acies in conspectu ferè sine ullo cōflictu ueniunt.* Eduardus, *cum* Valesius *prelio abstineret,* Flandriam *repetit, ubi* Iacobi Arteuillæ *consilio, liliorum insigni, &* Regis Frāciæ *titulo adsumptis (quæ hucusq; sibi arrogat) illinc in* Angliam *traijcit.* P. Valesius *socios habuit in castris,* Bohemum, Scotum, Nauarrum, *reges:* Duces, Iohannem Britannum, *&* Rodulphum Lotaringum: Comites XXVI. *magnámque aliorū nobilium cateruā, cum maxima militū turba.* Eduardus Imperij Vicarius *consilio ac ductu* Roberti Atrebatis *confidebat uirtute & numero militum* Anglorum, Flandorum *&* Germanorum. *Sed* Lu-	5299
1339	12	douicus Bauarus German. Imp. *cui non satisfactum erat, mox ab eius societate*	5300

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		defecit, amicitiámque Galli maluit. In quadam in Flandria excursione	
1340	13	*Gulielmus Comes Saleberiensis captus Lutetiam adducitur.* *Pugna naualis atrox ad Clusas* 9. *Calend. Iulij in qua Eduardus sua felicitate & uento secundo adiutus, nostros maris Præfectos inter se discordes, cæcidit, profligauitque.* V I I. *Calen. Aug. dux Burgundiæ Robertum Atrebatem Fanum Odemari obsidentem coegit ad Anglum secedere, qui tum Tornacũ oppugnabat. Inducijs inter reges factis promulgatísque, utrinquẽ captiui redduntur. Flandri suum recipiunt Comitem, illis omnino parcitur. Scotus æternus Frãcorum amicus domum reducitur. Bohemus aliquandiu agit in Francia. Iohannes tertius Britanniæ dux, ad suos rediens, obit in itinere. Philippus Nauarrus in Hispaniam aduersus Saracenos est profectus, ubi postea in Argesillæ urbis regni Granatæ obsidione mortuus est, anno* 1343.	5301
1341	14	*Bellum Britannicum inter Carolũ Blesensem & Iohãnem à Mõteforti de Ducatus Britanniæ successione. Iohãnes cũ iudicio Parlamenti uictus esset, ad uim & arma se conuertit, Anglo Rege fretus. Iohannes Regis F. Normaniæ dux, Iohãnem à Mõteforti ad Nannetes capit, quem Lutetiã in arcẽ Luparã adseruandũ mittit. Claudia uxor cũ Iohanne filio adolescentulo fortiter mariti partes tuetur. Papæ opera in bienniũ*	5302

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1341	14	illi dantur induciæ. Interea regē Angliæ sibi conciliauit, nuptijs pactis inter Iohannem filium, & Mariam Angli filiā, quare ab illo adiuta bellum quàm antea acrius repetit & renouat. Robertus Atrebas ex uulnere illic accepto postea interijt. Eduardū ipsum ut præsens bello	5302
1342	15	præesset, tandem illa pertraxit, sed per legatos Papæ induciæ in trieniū extractæ. Clemens Sextus patria Lemouix auenione Papa, qui Iubileum ad annos quinquaginta rediget.	5303
1343	16	Oliuerius Clissonus, Gulielmus Baccho, Ricardus Per-	5304
1344	17	seius, & alij nobiles aliquot è Normania & Britannia, minutæ maiestatis, qui pro Anglo stetissent, damnati, Lutetiæ capite puniuntur. Gotthofredus Comitis Haricuriæ frater, proditionis accusatus non comparuit, sed proscriptus ad regem Angliæ profugit, à quo Magister Equitum dictus est, ut scelerati & impij in patriam belli dux esset.	5305
1345	18	Venalia hoc tempore sacerdotia. pecuniæ omnia obediebant. Initio regni immanes pecuniarum exactiones fuere, ac primum ex sale uectigal institutum.	5306
1346	19	Eduardus ex ducibus aliquot in Aquitaniam mittit. Ipse eum filio & numeroso exercitu in Cōstantiensem agrum Cal. Iulij exijt, ubi ferro & igni uastata loca uniuersa. Rodulfus Magister Equitum, & Iohannes Tancredouillanus Cadomi se ab hostibus capi permiserunt.	5307

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		VII. *Calend. Septemb.(10. Calend. inquit* Aemylius*) sabbato ad uesperam pugna ad* Cresciacum *omnium famosissima luctuosissimaq; quæ* Gallis *unquam acciderunt, ob duces nobilitatémque ferè omnem illic interemptam. Occisi sunt in eo prælio* Iohannes Bohemiæ Rex, *Carolus regis frater* Germanus Alēconij, Rhodulfus Lotaringiæ, Ludouicus Flandriæ, Haricuria, Blesensis, Sacrocæsariensis *Comites. Postridie longè maior cædes eorum qui per imprudentiā ad signa nostra se recipientes, in Anglorū manus incidebant. Desiderati sunt in ea pugna ex omni numero circiter ad triginta millia.*	
		Gotthofredus Haricuria *mœrore & facti pœnitētia uictus, regi se tradidit laqueum collo gestans, quē* Rex *illi abstulit.*	
		Carolus Lucēburgēsis Bohemiæ *Rex domū redit, qui deīde Imperator deligetur.*	
		Ludouicus Iunior Flandriæ *Comes.*	
1347	20	III. *Non. Aug. xi. postquam* Calitium *obsessum erat mense, spe & auxilio urbs destituta, per* Iohānem Viennensem *Regis præfectum deditur* Eduardo *ea lege, ut ciues incolumes cum singulis uestimētis quò uelint se conferāt. Nobilibus aliquot, ijsq; primariæ authoritatis, qui capita sua pro salute omnium hosti deuouerant,* Angliæ Regina *grauida non sine numinis uoluntate ueniam uitámque impetrauit. In* Francia *à* Rege *institutum, ut qui primùm uacarent magistratus,* Calitio *expulsis ac proscriptis conferrentur pro genere uitæ & statu, tum ut*	5308

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1347		*eu pensatio quadam ac remuneratio beneficiorũ, tũ ut urbis fortiter defensæ honestum testimoniũ esset.* Ex eo tẽpore Calitium ab Anglis recuperari non potuit. Carolus Blesensis cũ duobus filijs Iohãne & Vidone in Britãnia capti, in Angliã ducuntur. Pater, Reginæ Anglicæ, quæ illi sanguine cõiuncta erat, p̃cibus statim liberatur, retẽtis tamẽ eius liberis, qui satis humaniter & habiti & tractati sunt. Mense Decẽbri Trapezitæ Longobardi & Itali capti, pulsi ac p̃scripti ex Frãcia ob immanes usuras præter leges exercitas. Rex sortẽ accepit, interusurio relicto.	5308
1348	21	Fames & pestilentia. Inducijs cum Anglo factis Rex	5309
1349	22	nuptijs celebrandis dat operam. Acquisitio Delphinatus Viennensis uili precio uenditi à principe Humberto, qui Dominicanorũ instituto & sectæ se addixit, sed ea lege, ut primus Regis filius, eius ferret nomen, dominatũq; obtineret. Philippus Fortunatus Felix uerè Catholicus, qui tamen rebelles & coniuratos opprimere nunquã potuit, obit. 5. Cal. Septemb. ad Nogentum Regium, sepultus apud diuum Dionysium.	5310
1350	I	IOANNES I. REX ANN. XIIII. Induciæ prorogatæ sunt. — VII. Cal. Octob. Rhemis cũ Iohanna Bononiẽsi uxore secũda cõsecratur. 16. Cal. Nouemb. Lutetiã cum põpa ingressus est. Hic rex Iohãnes excelso & generoso ani-	5311

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		mo fuit, adeò à simulatione alenus, ut in neminem uultu aut uerbo amorē præ se tulerit, quin eum amaret. Quæ uirtus in rege nimis heroica est. Initium ordinis Stellæ à rege Iohanne in antiqua & nobili domo S. Audoeni ad Lutetiā. Equites illius ordinis stellā aut in capitio, aut in alio uestis conspicuo loco gestabant. Aemulatione adductus rex Anglus Garterios Equites instituit, qui Periscelidem insigne ferrent. Rodulphus Magister Equitum ex Anglia reuersus, proditionis accusatus & damnatus, capite luit pœnas Lutetiæ apud Nellam domum.	
1351	2	Carolus Hispanus Magister Equitum. Rex Nauarræ ob simulates priuatas ad Aquilam Normaniæ uicum in lecto iacentem occidendum curat. VI. Id. Ianua. Nauarrus Regis gener in Parlamentum uenire noluit, nisi uno filiorū regis obside accepto. IIII. Non. Martij acta est causa. Rex ignoscere & factum condonare coactus est, adductus potißimum Heroinarum precibus, quæ conuenerāt, ut pro eo deprecarentur. Iacobus Borbonius ducis frater, M. Eq.	5312
1352	3	Innocētius VI. Lemouix Auenione PP.	5313
1353	4		5314
1354	5	Nauarrus intercesßit, ne Rex tributum quod à tribus populi ordinibus sibi dari postulabat, pridie Cal. Decēb. acciperet, tandem tamen regi concessum est.	5315
1355	6	Carolus Regis filius primus Delnus, & dux Normaniæ. Carolus Nauarrus cum permultis nobilibus	5316

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1355	6	dum mensæ accumbit cum Delphino, imprudens capitur Non. April. Ex eorum numero Iohannes Haricuria & tres alij euestigio truncãtur capite. Nauarrus Lutetiam captiuus adducitur.	5316
1356	7	Rex Angliæ Claudiocestriæ Ducem in fines Constantiensium mittit: cui se statim dedūt. Philippus Nauarri frater, Gotthofredusq; Iohannis Haricuriæ cæsi patruus, pariter eius filius Valliorum princeps Eduardus annos uigintiquatuor natus, in Aquitaniam traiecit, aduersus quem Rex festinanter contendit. XIII. Calend. Octob. die Lunæ Rex Iohannes capitur. Hæc pugna fuit uix ad quartum lapidem ab urbe Pictonum in campis, qui belli uisus & male pertusi uulgò dicuntur. Anglus in uineis, dumis, ac spinetis sese occuluerat cū modico exercitu. Rex Dionysio Myrobrecho Atrebati tunc apud Anglum exuli se permittit. Philippus animose & audacter patrem defendens, capitur. Ab Eduardo cognato (Ricardum Gaguinus falso nominat) Valliorum principe humaniter & honorificè tractati, in Angliam ducti sunt. Clades non admodum insignis, nempe ad quinque aut sex millia hominum numero, præ magnis incommodis quæ ex eo prælio uniuersæ Franciæ acciderūt. M D aut M D C C è nobilibus capti, & bis tanto maior captiuorum numerus hostiū Anglorum exercitu. Valterus Brenus Athenarum Dux uulgò dictus, M. Eq. illic cæsus est.	5317

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Fortuna & prosperitas Eduardi Principis Valliorum. Carolus Delphinus elapsus, Parisios se recipit, coacturus Lutetiæ concilium Id. Octob. Seditiones passim in Gallia erãt. Carolus Nauarrus custodia liberatus à suæ factionis hominibus, pridie Calend. Decẽb. Lutetiæ in concione populi cõquestus est uehementer de iniuriis sibi à rege factis. Is quacunque iret, cum orationibus ad concitandnm populum compositis, tũ armis maiores turbas excitabat. Induciæ cum Anglis in biennium factæ Burdegalæ. Robertus Gallus episcopus Laudunensis, Stephanus Marcellus mercatorũ præfectus, ac ciues Parisiẽses Nauarri turbis ac seditionibus innixi, Delphinũ ĩ sua potestate habere, regniq; administrationẽ rapere nitebãtur. Delphinus in Germaniã ad Carolũ Imperatorẽ auunculum se recipere coactus est. Parisiensium præ- Ocitani luxurioso uestitu ludísque prohibitis aurum & mundum muliebrem, earúmque	
1357	8	cibus Lutetiã rediit, uerùm cũ periculo uitæ, Tribunis militum Campaniæ & Clarimontis inti- magno consensu & uoluntate uendiderunt, ut ad regem liberandum conferrent, Comite Armeniaco apud eos præfecto.	5318
1358	9	mis ac familiaribus in cubiculo ad palatium in conspectu suo trucidatis, & per summum ludibrium tractis, & proiectis totũ diem ad Petram marmoream. Mar-	5319

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1358		cellus praefectus Delphino capitiū proiecit in mediū, quod partim ex rubro, partim ex caeruleo erat, qui color plebis ferebatur, ut uim ab illo auerteret. Plebs per tres ordines tentauerat abrogare & tollere regios Magistratus. Delphinus regni administrationem per se suspiciens, pridie Id. Mart. se rectorem Franciae hoc est regni gubernatorem, praeconio promulgari iubet. Plebs ubique in nobiles commota, caesis Bellouacis, quae factio Iaqueria dicebatur, caeteri perterriti domū redierunt. Parisienses Nauarrum propè ducem sibi contra Delphinum habebāt. Stephanus Marcellus ad diui Antonij portam caesus est. Delphinus Rector urbem ingreditur.	5319
1359	10	Rex Angliae Calitio in fines Rhemorum profectus. Parisiorum deinde ac Carnutum uicina loca omnia ferro & igni populabatur.	5320
1360	II	Pax ad Britiniacum 8. Id. Maij. Calitij Rex liberatur 8. Cal. Nouemb. In pacis foedere adiunctus fuit rex Nauarrae, cum Philippus frater pro eo uadem se exhiberet. Tota pacis ratio conditionésque in Annalium monumentis	5321
1361	12	reperiuntur. Rex Lutetiam reuersus, Parlamentum quod biennium ferè uacauerat, instaurauit. Morte Philippi Burgundionis, Iohannes Rex Ducatus haeres & successor fuit.	5322
1362	13	Vrbanus V. Lemouix Auenione papa. Rex Auenionem adit, tum ut papam inuiseret, tum ut milite gregario in agris	5323

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		omnia prædante patriam liberaret, & omnem istam fecem extra regni fines in religionis hostes ad bellum duceret.	
1363	14		5324
		Rex Iohannes, ut de suis obsidibus liberandis transigeret, in Angliam transit, sed morbo impeditus Londini moritur 6.Calend.April. *Carolus Quintus patris corpus in Galliam ad D.Dionysium transtulit.*	
1364	1	CAROLVS V. SAPIENS LI. REX ANN. XVI. *Rhemis cum uxore Regina Iohanna Borbonia consecratur 14.Calend.Iunij. Hic tantummodo loca uicina Lutetiæ peragrãs, longinqua & grauia tum negocia, tum bella, per fratres ac præfectos suos feliciter administrauit.* *Bertrandus Gesquinas Britannus Nauarrum expellit.* *Philippus Audax regis frater, Dux Burgundiæ. III. Calend. Octob. occiditur in acie Carolus Blesensis, in Britannia bellum gerens contra Iohannem à Monteforti, quem cum uiduæ principatum Pontiberæ restituisset, & de catero conuentum esset, Rex in fidem accepit, ducem Britanniæ agnoscens. Carolus Blesensis postea consecratur, & in diuorum numerum refertur ab Vrbano papa.*	5325
1365	2	*Bertrandus Gesquinas in Hispaniam suscipit expeditionem, ut patriam*	5326
1366	3	*sceleratis hominibus quibus abundat, expurget. Petrum Castulonensem*	5327

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1366	3	Francus maleuolum, suisque & Tarraconensi uicino inuisum, regno deturbat. Henricum Castulonensem fratrem nothum qui antea expulsus erat, coronandum curat. Princeps Valliorum, cum ex Aquitania in auxilium uenisset, Henrico in fugam compulso, ac capto Gesquinate, Petrum restituit. Verùm cum militi stipendium à Petro promissum non daretur, in Aquitaniam exercitum reducit, ubi Gesquinas magnificè ac liberaliter se redimit. Nouis ex Francia succedentibus auxilijs Nothus bellum redintegrans fratrem occidit, regno potitur.	5327
1367	4		5328
1368	5	Iohãnes Dormanus Iuris præfectus, Bellouacorum episcopus & cardinalis. III. Non. Decẽb. natalis Caroli Sexti. Bellũ inter Anglos & Frãcos renouatũ. Aquitani grauatè imperium Anglorum ferebant, quia tributo nimio pre-	5329
1369	6	mebantur. Armeniacus nobilésque alij & ciuitates ad Regem Frãciæ senatumque Parisiensem prouocarunt. X. Calend. Maij Lutetiæ ad portam diui Antonij iacta sunt fundamenta arcis Bastildæ per Hugonem Ambriotum prætorem urbanum, Regis uerò sumptibus. Nuptiæ Margaritæ filiæ unicæ Ludouici Comitis Flandriæ, & Philippi Audacis. Rex Angliæ eam nuptum dari Edmundo filio uoluerat. Ad IX. Calend. Octob. Robertus Canolus Anglus Calitio cum in Franciã peruenisset, inter Lutetiã & Iudæã suburr-	5330

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		banum uicum ſuos ad dimicandum expeditos paratóſque habuit, oſtentauitq́;. in Aquitaniam deinde profectus eſt, ut principi aduerſus eos qui defecerãt, uix conſiſtenti, ſe coniungeret. Vrbs Lemouicũ ab Anglis diripitur ac deletur.	
1370	7	Gregorius XI. Lemouix papa Auenione. Cum Maurellus Fiẽnus ſe magiſtratu abdicaſſet, Bertrandus Geſquinas ſtatim Magiſter Equitum dictus, in Aquitaniã ad Anglos armis perſequendos à Rege mittitur. Hic Magiſter Equitũ quanto humiliori loco quàm quiſquã alius antea tãto animoſior, & ad arma prõptior.	5331
1371	8	Auxilio claſſis ab Hẽrico Caſtulonẽſi miſſæ Angli ad Rupellã maritimo bello grauiter cæſi, quo partim nauiũ captæ, partim incẽſæ, partim ſubmerſæ. Duces Biturigũ & Burgũdiæ fratres Regis in Pictonibus & Santonibus rem faciunt. Victoriæ, fortuna, triũphi Bertrandi	5332
1372	9	Geſquinatis in Aquitania & Britãnia. Ex Anglis Robertus Canolus ei fortitudine opponebatur, quẽ Iohannes à Monteforti Regis Angliæ gener ſummũ præfectum in uniuerſa Britania contra nos reliquit. Iohannes Dormanus Cancellarij dignitate ſe abdicauit, quam Rex fratri Gulielmo Dormano detulit. Superſtitio Turlupinorũ, qui cognomen ſibi adſumpſerant paupertatis ſocietatẽ, cum ſcriptis libris & habitu damnati, exuſti atque deleti ſunt.	5333
1373	10		5334
1374	11		5335

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1375	12	Iohannes Viennensis Præfectus maris. L ex regis Caroli Quinti, ut Regū Franciæ filij anno 14.cōsecrētur, & coronētur, promulgata fuit in Senatu 12.Cal.Iunij. Gregorius Vndecimus sedem papatus Romam Auenione retulit.	5336
1376	13	V I.Id.Iul.mors Eduardi principis. Iohānes à Monteforti in Britannia adeò Frācos armis urgebat, ut Ludouicus Andegauensis pedem referre coactus fuerit.	5337
1377	14	Ad necessitates belli uectigal sali ac promercali uino impositū. Aemylius. Rex Quintus eo tēpore aduersus Anglos exercitus quinq; potētissimos habebat, ut & milite & ducibus longè superior esset. Mors Regis Eduardi patris. Ricardus ex Eduardo principe filio nepos annos xi. natus ei successit, ut moriēs auus iusserat. Carolus I I I I. Imperator, Frāci Regis auunculus, ac Vencelaus filius Cæsar ue-	5338
1378	15	nerūt in Frāciā, ut inter Anglos & Francos pax fieret. magnificentissimè excepti Parisios ingressi sunt pridie Non. Ianua. Rex quāuis æger, eis obuiā processit ad diui Dionysij portā, sed totū de pace negotiū interruptū atq; prorogatū, propter obitū Reginæ ad 8.Id. Febr. & paulò pòst Isabellæ filiæ V.Id.Februa. Hoc luctus tēpore Cæsares abierunt, eorúmq; iussu conuentus mox.	5339
1379	16	Gandaui eadē de re habitus: sed re infecta discessū est ob schisma & factiones de Papatu. Albata plebs in Flandria aduersus Comitem & nobilitatem. Philippus dux Burgundiæ socero uenit in auxilium.	5340

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Schisma 30. *annos fuit*. *Vrbanus* VI. *Romæ Pontificatum gerens.* *Clemens uerò Fundis (quæ urbs erat partium Iohannæ Reginæ Siculæ) à Gallis Cardinalibus delectus consedit Auenione.* *Rex Franciæ partes eius secutus est. Propterea bina concilia ecclesiæ Gallicanæ Lutetiæ coacta & habita sunt. Primum frequentia maiori*, 3. *Id. Septem. Alterum* 16. *Calend. Decemb.*	
1380	17	*Thomas Anglus, Calitio in Franciã, deinde in Britãniã peruenit in auxiliũ partiũ Iohannis à Mõteforti, Andiũ duce illũ insequente, non audẽte tamen confligere.* III. *Id Iul. Bertrandus Gesquinas Magister Equitiÿ morte absumptus dum Castrum nouũ obsidione p̃remit, quod eodẽ quo mortuus est die, se dedidit. apud D. Dionysium sepultus ad imam partem sepulchri Regis.* *Rex* 16. *Calend. Octob. obit in castro Pulchritudinis ad saltum Vicenariũ, cõditum apud D. Dionysium.* *Nicolaus Orcsmus, homo doctus, cuius consilia & monitus Rex Quintus in primis sequebatur, ex Latino Aristotelis & Ciceronis, aliorumq; authorũ libros permultos traduxit. Rex enim literarum & literatorum amator erat summus, & admirator. Iussit etiã sacros Bibliorũ libros diligenter & uerè transferri (nam Valdẽses aliÿq; pro libidine eos uertebãt) rei ecclesiasticæ literarumq; sacrarũ perquam studiosus. Ius ex æquo ut diceretur, in primis curabat, iudiciÿsq; frequenter aderat. In pauperes liberalis ac*	5341

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1380	17	beneficus, propterea Sapiētis nomen meritò assecutus. Togatus omnino fuit, nec ex quo rex creatus est, arma unquam induit. Quicquid patri ablatū erat, id omne ferme ab Anglis recuperauit. Præfecti belli, Duces Andiū, Burgūdiæ, Biturigum, eius fratres. Dux Borbonius, & Bertrādus Magister Equitū negocia illi feliciter cōficiebant. In omni rerum genere lectißimos uiros habere uoluit. CAROLVS SEXTVS LII REX ANN. XLII. Adolescens admodū Rex cōsecratus est pridie Non. Nouemb. ob tutorum discordias. Ludouicus tamē dux Andium patruorū maximus natu Franciæ rector permansit. Ludouicus dux Turonum frater regis. Oliuerius Clissonus, genere Britannus, M.Eq. Iudæi uexati & iniuria affecti à perditis & seditiosis hominibus.	5341
1381	1	Iohannes Britāniæ dux à Rege in fidem receptus. Hugonem Ambrotū in aula gratiosum, qui urbis Parisiorum prætor ampla & magnifica opera (exponūtur ab Aemylio) ædificarat, scholastici & ecclesiastici, quos tū contēnebat, tū studio oppugnabat, iudicio persequuntur. Parisiorū episcopus eū hæreseos damnatū in perpetuū carcerem asseruādum tradit. Hic rex tres tantùm liliorū flores pro insigni Regū Frāciæ gestare instituit. Militi stipendiū nō persoluebatur. Plebs ob aucta uectigalia tumultuabatur, cū tamē Rex proximus tantā pecuniæ uim reliquisset, duodeuicies centum millia	5342

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		nummum aureorū, ut scribit Aemylius. Gaguinus uerò & magni Annales tradunt decem & octo milliones. Cæterùm ab homine certo ac uero accepi summam in tabulis scriptam, quam iussu dominæ Ludouicæ Regentis Franciæ, dum uiueret, matris huius nostri regis Francisci, subductis rationibus supputauerat, non minorem fuisse. Initio tamen regni huius magnæ fisci angustiæ fuerunt. Adolescentia regis, & crebra gubernantium mutatione, dissipata uniuersa. Ludouicus Andegauensis, Rector Franciæ, adoptione filius Iohannæ reginæ Siculæ, ut ei suppetias ferret contra Papam Vrbanum, & Carolum Hungarū ab Vrbano euocatum, in Italiam festinans, quod potuit arripuit. Ter conatus uectigalia imponere, quæ singulæ ciuitates persoluere detrectarunt. Seditione ac tumultu populus Parisiensis, qui propterea Malleati dicti sunt. Ambrotum, ut eum ducem haberent, carcere liberarunt. Is elapsus postea nusquam uisus est. Tandem ille Andegauensis exhausit pecunia populum, & ecclesiasticos. Primus enim fuit qui Clemente Antipapa concedente, per laicos ui & armis, neglectis prouocationibus, in magno etiam Academiæ tumultu decumas ad bella abstulit. Verùm malè partum, malè disperijt, infelici rerum euentu. Nunquam alias Francia sic uexata, quàm Rege hoc stulto & iuuene imperante, qui temerè largiens omnibus profusissimus erat, ac maximè prodigus.	

Anni Christi	*Anni Regni*		*Anni Mũdi*
1381		*Pudor ac reuerentia tum exulabat.* ἕκα-στος γὰρ εἶναι δοῦλός τε καὶ κύριος ἐβού-λετο. *quare Carolus Septimus ob hanc regni conturbationem multùm laborauit. Principes lætabantur Rectorem hinc abire, ut eius authoritati ac maiestati obtẽperare non cogerentur. Hungarus Iohannam captã ad mortẽ adegit priusquã in Italiam transcenderet Andegauensis, qui à Clemẽte Siciliæ & Hierosolymorum rex coronatus Auenione, statĩ superauit Alpes cum triginta millibus equitum. Nam pedestris exercitus numerus ignoratur. Sed quinto Idus Septemb. in Apulia obijt. Corpore in Franciam relato, milites incolumes cateruatim redierunt.*	5342
1382	2	*Auxilia Flandro in Albatos decreta postulante Audace genero. Rex ad Rosabecam XI. Calend. Decemb. primo cui ĩterfuit prælio uictor euasit. ex populo Flandrico plus 20. hominum millibus occiduntur. Philippus Arteuilla Gandauensis populi dux, cum illic uulneratus fuisset, nec curari nec uiuere post tantam suorum cladem sustinuit: quamobrem Rex corpus eius in patibulo ignominiosè suspẽdi iussit. Bellum hoc septem annis gestum, plus quàm ducenta hominum millia absumpsit.*	5343
1383	3	*Ludouicus Secundus Andegauensum dux, qui Iolantillam Tarraconensem in matrimonium accepit.*	5344

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Rex à Flandria rediens cum exercitu Lutetiam ingressus est. ciuibus uehementer infensus, de C C C. magna populi cōmiseratione ac cōsternatione suppliciū sumpsit. alij dimidia bonorum parte multati, quæ militibus distribueretur. In Rotomagum & quasdam maiores urbes pariter animaduersum. Rex Parisiensibus Aediles, quos Scabinos uocāt, & Præfectū mercatorū in uindictā sustulit: qui magistratus nō nisi post quinqueniū restitutus est. Iohānes Maresius regis in Senatu aduocatus, popularis admodū, causa paucißimis diebus agitata, capite truncatur.	
		Petrus Orgemōtanus iuris Præfectus. Remittendus fuit iterum in Flandriam exercitus. Angli qui Gandauensibus in auxilium uenerant, domum se receperunt. Interea Ludouicus Comes natu-	
1384	4	*ræ cessit I I I. Calend. Februa. ad fanum Odemari. Audax gener eius hæres, qui Gandauenses leuiter rebellantes sedauit, ac rem omnem prudenter composuit.*	5345
		Philippus Audax dux Burgundiæ, Comes Flandriæ &c.	
		Agrestes Aruernorum Lemouicum & Pictonum duce quodam Petro Bruerio tumultuantes in nobilitatem & sacerdotes, per Biturigum ducem aut gladio aut laqueo uitam miserè finierunt. Perpauci qui euaserant, ad agros colendos redierunt. illinc Auenionem ad Papam inuisendum dux profectus est. Iste Biturigum dux Iohānes regis patruus, uir summa uirtute atque ingenio, solertes	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1384	4	& acutos in primus amabat, ad rem aliquanto audior, quia profusior in negocijs quæ susceperat. Ad hæc in ædificia & ecclesias largè plurima erogabat. Finis belli Flandrici.	5345
1385	5	Leo rex Armeniæ à Turcis expulsus, in Francia honorificè exceptus & tractatus, in Angliam traiecit, ut pace facta, bellum in Turcas coniunctis uiribus & copijs moueretur. Verùm cum inpetrare non posset, in Galliam redijt. Iohannes Viennensis Præfectus maris in Scotiam missus aduersus Anglos, sed ob dissidium cum Scotis reuersus est, regem adhortans ut transiret aduersus Angliæ regem.	5346
1386	6	Summus apparatus belli in Anglos ad portum Clusæ abrumpitur atque dimittitur, cunctatione consilio & authoritate ducis Biturigum.	5347
1387	7	Mors senis Caroli regis Nauarræ ambusti. Lutetiæ singulare certamen inter Iohānem Carongiū, & Iacobū Griseū adulterum, qui uictus sui sceleris pœnas dedit. Britanniæ dux cum Clissonū M. Eq. ad conuiuium uocasset, simulans deinde	5348
1388	8	sublatis epulis pulcherrimas ædes uelle illi ostēdere, captiuum eum tāquam clientem suum fecit, quoad redemptionem persolueret, & societatem & amicitiam cum duobus filijs defuncti Caroli Blesensis iungeret. eum autē, quanuis Rex uehementer infensus esset, nunquā liberare uoluit, nisi accepta prius pecunia, locisq; quibusdam, quæ rex deinde coegit restituere. Oliuerius Clissonus M. Eq. & Iohannes.	5349

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Mercarius Nouiatus magnus Magister, & Petrus Riparius ducibus regis patruis domũ remissis omnẽ regni administrationẽ obtinebãt, ecclesiasticorũ quoq; maleuolentiã multis modis contrahentes.	
1389	9	Rex ad Occitanos contendens, Clemẽtem P P. Auenione inuisit. Papa Siciliæ & Hierosolymorum regem nuncupat Iohannem iuniorem Andegauensem, qui interim prouincia potitur.	5350
1390	10	Africum bellum sacrum Genuẽsium precibus. Borbonius Imperator exercitus missus: & Angli & Veneti cum simul Genua soluissent, recto cursu Thunetem appulerunt: post imperatã barbaris ingentem pecuniam, útque in Africa se cõtinerent, captiuósque Christianos reddederent, domum reuerterunt.	5351
1391	11	Philippi Aurelianensis morte Rex ducatum Ludouico fratri dedit, qui morte Philippi fratris uxoris Valentinæ filiæ Iohãnis Galeatij Ducatui Mediolanensi succederet. Petrus Luna, genere Cathalanus, delectus papa Benedictus Auenione post Clementem. is præter fidem ac iusiurandum quod dederat, ad tollendum schisma nũquam animum applicuit: uerùm ut Franciæ duces infenso sibi reconciliaret, unius anni decumas illis cõcedit. unde passim fremitus atque indignatio. Inuisus ergo & destitutus in Tarraconensium fines patriam suam se recepit. Quo tutior esset, primus Eucharistiã ante se ad sui custodiã gestari semper uoluit. Tunc decreto papæ nihil omnino pecu-	5352

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1391		niarũ ex Gallia accipiebãt. Ludouicus Andegauẽsis Iolãtillæ nomine Tarraconense regnũ ad se pertinere cõtẽdebat, sed Ferdinãdo Castulonẽsi adiudicatũ fuit. Iocobus Armeniacus maxima erronum & perditorũ per Galliã manu collecta in Italiã contendit, Florentinu à quibus pecuniam acceperat, cõtra Mediolanen-	5352
1392	12	ses auxilium laturus. Ad Alexãdriã uictus captusq; paulò pòst ex uulneribus interijt. Decimooctauo Calendas Iulias Petrus Crao clàm reuersus Lutetiã, Clissonum Magistrum Equitũ cum adeò grauiter cecidisset, ut pro mortuo illum reliquerit, in Andes cõfugit. Clissonus Britannũ huiusce facti etiam conscium insimulabat. Rex ex ea re tanto dolore percitus, & uindictæ cupiditate motus fuit, ut cibo, potu, & somno abstineret: potentissimóque exercitu comparato, repulsis omnibus qui de pace agerent, à Cœnomanorũ urbe discedens ad quintũ Calẽdas Iulias magnis diei caloribus in delirium animi & insaniam lapsus est. Eo enim furore & phrenesi raptus est, ut proximos quosque & sibi obuios interemerit, quousq; fatigatus, & equo deiectus, in urbem relatus, adhibitis medicorũ remedijs, paulo melius habere cœpit, & ad se redijt. Ex eo tamen tempore nemo satis ei fidere ausus est. nam in morbũ aliquando recidebat ita, ut ne uxorem quidem agnosceret. Patrui regis Lutetiam reducti, regni administrationem susceperunt. Dux Aurelianensis regis frater	5353

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		cum prouinciam hanc sibi deferri uellet, reiectus est, nempe nimium iuuenis. Qui regno praeesse consueuerant Nouiantus *&* Riparius*, ablata illis dignitate expulsi. Similiter inuisus omnibus* Magister Equitum *domū se recipere coactus est.* Philippus Duensis *comes in locum illius subrogatus* M.Eq.	
1393	13		5354
1394	14		5355
1395	15	Carolus *iunior rex* Nauarrae*, cui* Nemorosum *datū, prius concesso tamen & adiuncto ducatus titulo & dignitate, in possessionum remunerationem quas pater habuerat in* Normania*.* Cōgressus *regum* Franciae *&* Angliae XII.Cal.No*uemb.* Carolus Isabellam *filiam annos ferè octo natam,* Ricardo *despondit.* In XXX. *annos pactae induciae*	5356
1396	16	Iohannes Audacis Burgundionis *filius, cum nobilissimis ac potentissimis* Galliae *uiris per* Germaniam *profectus est,* Sigismundo *regi* Hungariae *contra* Turcas *auxilium laturus. amissis omnibus captus ad* Nicopolim *persoluta redemptione cum paucis suorum rediit.*	5357
1397	17	Ludouicus Sacrocaesariensis M.Eq. Iohannes Maingrius Bussicau-	5358
1398	18	*dus* Trib.militum.	5359
1399	19	Henricus *dux* Lancastri *exul in* Gallia*, clàm nemine hoc suspicante in* Angliam *reuersus,* Ricardum *regno deturbat, ac se regem facit.* Isabellam *in* Franciam *ad patrem postea remisit,* Carolo Aurelianensis *filio nupturam,*	5360

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1399		Palæologus Græcorū imperator in Frāciam suppetias quærens uenit, uerùm uer	5360
1400	20	bis & promissis tantùm adiutus est. Mors Ioannis ducis Britanniæ.	5361
1401	21	Vidua ducis Britanniæ nupsit Henrico IIII Angliæ regi. Tres eius liberi. Iohannes dux Britanniæ, & Ricardus, & Arcturus in Gallia retenti sunt.	5362
1402	22	Natalis Caroli Septimi Lutetiæ pridie Calend. Mart. Carolus Alebretus Druidum comes M. Eq. statim expeditionem in Aquitaniam suscipit. Reginaldus Corbia Cancellarius.	5363
1403	23	Genua in potestate Regis	5364
1404	24	aliquot annos fuit.	5365
1405	25		5366
1406	26		5367
1407	27	Decimo Calēdas Decembris, Ludouicus Aurelianensis dux Regis frater (sic enim apud Aemyliū reponendum est) Lutetiæ occiditur noctu à percussoribus immissis per Iohannē Burgundiæ ducem: qui factum in aperto esse intelligens profugit. Carolus dux Aurelianensis.	5368
1408	28		5369
1409	29	Burgundio armatus, ac magna militum turba septus, contra uiduam Valentinā in Senatum uenit cædem iustè factā esse contendens, quod tamen minimè approbatum est, uerùm metu condonatum est. illi factum. Gulielmus Bauarus, ut pacē inter eos faceret, ad Carnutes pfectus est Hoc ciuile bellū ob duarū familiarum	5370
1410	30	Aureliani & Burgundiæ ducum controuersias fuit. leui de causa etiam potentes	5371

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		ac nobiles e medio tollebantur. Heroinæ, regina ipsa atque eius filia hucilluc pertractæ & uexatæ, ut in tumultu & periculo belli. Exactiones pecuniarum immanes, & interea pestilentia & fames.	
1411	31	Alexāder V. papa Romanus, Ludouicum II. Andegauēsem Apuliæ regē pronūciauit Ladislao illud regnum auferre uolēs. Iohannes papa proximus idem fecit. Lutetiæ laniorum seditio sæpe orta pro Burgundione, ductu & factione Petri Essarij prætoris, qui ducem illis dedit Cabocheum euisceratorem.	5372
1412	32	Angli qui pro ducis Aurelianēsis partibus uenerāt, postquā cum Burgūdione pacem esse factā resciuerunt, plurima incōmoda Galliæ inferunt, ac deinde Iohannem comitē Engolismēsem Aurelianensis fratrem 32. annos in Anglia retinent.	5373
1413	33	Iohannes primus dux Alenconij. Ludouicus Delphinus Aquitaniæ	5374
1414	34	dux, regni administrationē accipit.	5375
1415	35	Iacobus Borbonius Marchiæ comes, Iohannam reginam Neapolitanam accipit uxorem, quæ Iohanni Tarraconensi nuptias promiserat, sed utrunque fefellit. Circiter Idus Aug. Henricus V. Angliæ rex in Normaniam traijcit. Arefluctu ad deditionem compulso, Calitium uersus se recipit. ad 8. Calend. Nouemb. ad Dagincurtum circa Blāgium prælium committit, & parua clade affectus est, excepto fratre duce Eboracensi illic cæso. Decem millia Francorum cum multa nobilitate occubuerunt, & totidem ferè capta	5376

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1415		*ſunt. Duces interempti* Alenconius, Ambarus, Lotaringus, & Brabantinus, & comes Niuernenſis, & Alebretus M. Eq. Capti Aurelianenſis, & Borbonius duces, & Bußicaudus, & Vindocinenſis. Concilium Conſtantiæ, Sigiſmundi Cæſaris ſtudio & opera coactum, & habitum tribus annis. Tres papatu priuati, ſed in primu ferocia & contumacia Benedicti, qui nec adeſſe, nec quenquam mittere uoluit, damnata eſt. Martinus V. P P. ſolus deligitur. Ludouicus Delphinus obit, quem mox	5376
1416	36	ſecutus eſt Iohannes eius frater. Carolus Delphinus. Iohannes Armeniacus M. Eq. Sigiſmundus Imp. ad Carolum uenit, atque illinc ad Henricum pro pace facienda, uerùm id fruſtra. Amadeus primus Sabaudiæ dux. Mors Ludouici Andegauenſis. Controuerſiæ renouatæ. Armeniacus Magiſter Equitum inuidioſus ob fiſci adminiſtrationem. Factio ducis Burgundiæ ſuperior erat. Regina relicto rege, ſe in manus eius	5377
1417	37	tradit cum filia Catharina. Anglus interea rem promouebat in Normania.	5378
1418	38	Iohãnes Villarius proditione unius portæ 4. Cal. Iun. de nocte Lutetiã cũ armatis inuadit, & pmiſcuè, nulla habita ratiõe, cædes crudeliſsimas, maximasq́; carnificinas facit. Vrbẽ, regéq́;, ac aulã omnẽ Burgundioni recipit. Armeniacus M. Eq. & Erix Marla Cancellarius interfecti,	5379

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		agrè Delphinus euasit. In conspectu Delphini ad Monterigolum agere uolentis de pace, dux Burgundiæ occisus est. *Philippus Burgundiæ dux cum*	
1419	39	*Henrico Angliæ rege iuncta societate, in patris sui ultionē, regem, reginam, Lutetiam, & quicquid suæ factionis habebat, in manus ei tradidit, & in Tricassibus Catharinam regis Caroli filiam nubere illi coegit, ea lege, ut ij eorúmque liberi Franciæ regno succederent, & Henricus interea maritus rex Angliæ, & rector Franciæ cognominaretur. Delphinus exhæredatus & proscriptus est.*	5380
1420.	40	*Henricus uxorē in Angliam traducit.*	5381
1421	41	*ubi maxima cū pompa & triumpho excepti, in Gallia cum Philippo Burgundiæ duce Hunfredū Clocestriæ ducē fratrem suum ad πολιτείαν, Thomam uerò Clarentiæ ducē ad res bellicas reliquerat, qui ad Baugeū circa Andes à Scotorū manu, qua Delphino stipendia faciebat, cæsus est. Iohannes Stuartus Scotus Burchaniæ Comes M. Eq. dictus à Delphino. Iacobus Borbonius Neapolin relinquere, & in Franciam redire cogitur. Io-*	5382
1422	42	*hanna regina eius uxor Alphōsum Tarraconensium regem adoptat euocátque. Martinus PP. Ludouicum III. Andegauensem (opinor Aemyl. falli, qui II. pro III. ponit) regem Napolitanum appellat. Regina non ita multò pòst Alphonsò irata, adoptionem rescidit, Andegauensemq; adoptatum Roma accersit, & Calabriæ ducem facit.*	5383

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1422		Rex Anglus cognita morte fratris in Galliam redit. III. Cal. Septemb. ad saltum Vicenarū Henricus Quintus rex, relicto Henrico Sexto, rege bimulo ex Catharina, decedit. corpus eius in Angliam relatū. fratres suos duces Iohannē Bedfordiensem cū Philippo Burgundione, Franciæ, Hunfredum uerò Clocestriensem Angliæ Rectores esse iussit. Carolus sextus XII. Calen. Nouemb. obit, sepultus ad D. Dionysium.	5383
1423	1	CAROLVS SEPTIMVS LIII. REX ANN. XXXVIII.	5384
1424	2		5385
1425	3		5386
1426	4		5387
1427	5		5388
1428	6	Franciscus Britanniæ Dux. Obsidio Aureliani. Thomas Montacutus Anglus Sarisberiēsis Comes ictus interijt.	5389
1429	7	Aurelianenses omni auxilio miserè destituti, Burgundioni dédere se statuerāt, sed contentione Anglorum Ducum res infecta fuit. quòd ægerrimè Burgundio tulit. Iohāna puella armata obsessos iuuat coactis hostibus obsidionem relinquere, ad VIII. Id. Maij, eósque uirtute minimè puellari expellit. Francis deinde res melius ac fœlicius procedere cœperunt. Iohannes Nothus Aurelianensis. Pataiense in Belsia prælium. Cæsis Anglis Iohannes Talbotus capitur. Puella armis per loca ab hostibus occupata regē Carolum Rhemis consecrādum ducit, multasq; in itinere urbes recipit. Bedfordiēsis Anglus	5390

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		prælio dimicare uelle simulans, Regē Parisios *rectà contendentem remoratur.*	
1430	8	*In oppugnatione* Lutetiæ *ad portā* D. Homorati *puella uulnerata, exercitus se recepit, quæ illum in alias partes* Galliæ *ducens aduersus* Anglos, *ob successus & uictorias semper celebratur.* Compendium *obsessum ui & astu ingressa, cū aliquando in hostes eruptionē faceret, à* Iohanne Lucemburgēsi *capitur,* Rotomagumq; *ad* Ducē Somersetēsem *mittitur, deīde īuidia & iniuria artis* Magiæ *dānata exuritur.* Ad Compendium *obsidione desistere coacti sunt* Angli.	5391
1431	9		5392
1432	10	Henricus *sextus ex* Anglia *traductus, in primario* Lutetiæ *templo* Franciæ *rex coronatur.* Renatus Ambarus *cum bellū in* Antoniū Comitē Vallemontensem *mouceret, captus ad* Burgundionem *adducitur.*	5393
1433	11	*In* Gallia *calamitates bellorū, ac miseriæ diuturnæ, ager ubique incultus, fames, homo homini perniciem moliebatur.*	5394
1434	12	Ambrosius Lorus, Stephanus Hyrus, Poto Santrailla, Equites Franci. Thomæ Hūdelli Angli *uulnerati ad* Gerberoiam *arcem in* Vellocassibus *interitus.*	5395
1435	13	Carolus *fortunam belli metuens, ad hæc intelligens nihil commodius ad uictoriam quàm coniunctos hostes diducere,* Burgundionē Anglis *minimè gratum, ab ijs quæ affectabat repulsum, ad se pertrahere conatur. Paci faciendæ* Atrebatium *urbs destinata.* Papæ *Legatus gladios & arma tollere non potuit. Nam fœderi iciun-*	5396

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1435		do apud Anglū locus nullus fuit. Rex Burgundioni quod petebat, atque adeò plus quàm posset, concessit. Factiones & inimicitiæ diuturnæ sopitæ & sublatæ. Lutetiæ Iohannis Bedfordiensis mors. Anglus apud Flandros tumultum contra Burgundionem incitare laborat. Cali-	5396
1436	14	tium Dux obsidet: sed succedentibus auxilijs obsidionem relinquere cogitur, deinde Flandriæ statum ordinauit. Lutetia Francorum uirtute ab Anglis uindicata in Aprili mense. Iohan. Villarius quàm perfidiosum in ea capienda, tam strenuū in ea recuperādа se præstitit. Ludouicus Delphinus in urbe Turonū VII. Cal. Iul. Margaritā Iacobi Scotorū Regis filiam in matrimonium accipit.	5397
1437	15	Renatus Andegauēsis defuncti Ludouici tertij frater, Iohannæ reginæ Neapolis testamento hæres, post redemptionē Burgundioni persolutā liberatus, Genuensiū auxilijs profectus (qui se in libertatē uindicauerāt, elusi à Philippo Mediolanensi, nec ullo modo remunerati uictis & captis Tarraconensiū regibus ad Pōtias nauali certamine) Rex Neapoli coronatur, quò Isabella eius uxor uirilis animi fœmina prius aduenerat, ut ius suum in Alphōsum Tarraconensiū regem tueretur.	5398
1438	16	Pragmatica Sanctio in concilio Basiliensi constituta, & Biturigibus à rege probata Nonis Iulij, Lutetiæ deinde in Senatu	5399
1439	17	publicata III. Id. Iulij.	5400
1440	18	Redemptio Caroli Aurelianensis in Anglia captiui. Margaritā ducis Cleuēsis ex	5401

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		forore Burgundionis filiã uxorẽ accipit. *Finis cõtrouersiæ inter Aurelianenses & Burgũdiones, societate & amicitia instituta. Delphinus quorundam principũ consilio malo inductus, à patre secessionem facere uoluit, sed pater clemẽs filio pepercit, & coniurationem sedauit sustulitq;.* *Amadeus Sabaudus in concilio Basiliensi appellatur papa Fœlix quintus. hic filio Ducatum relinquens, in eremum secesserat, neque illi molestum fuit postea Nicolao quinto papatu cedere. uir bonus ad schisma tollẽdum legatione apud suos contentus fuit.*	
1441	19		5402
1442	20	*Renatus amissa Neapoli contra*	5403
1443	21	*Alphonsum, in Galliam redire coactus.*	5404
1444	22	*Induciarum tempore Renatus Margaritam filiam Henrico Angliæ regi nuptũ collocauit. Rex Carolus interea rogatu & precibus Renati in Mediomatrices profectus. Delphinus pro Sigismundo Austriæ duce in Basilienses & Heluetios. Carolus Andegauensis Cœnomanorum Comes. Bernardus Comes Marchiæ.*	5405
1445	23		5406
1446	24		5407
1447	25		5408
1448	26	*Iacobus Cordatus ciuis Bituricensis opulentissimus.* *Franciscus Sfortia Blancha Ducis Philippi defuncti notha accepta uxore in matrimonium, in ducatum Mediolanensem inuadet, cuius hæres erat Aurelianensis filius sororis.*	5409

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1449	27	*Induciæ uiolatæ. Rex in Normania rem bene gerit. Victor cum pompa & triumpho Rotomagum ingressus est.*	5410
1450	28	*XVII. Cal. Maij pugna ad Forminiacũ superatis Anglis.* *Carolus septimus uniuersam Nor-*	5411
1451	29	*maniam post annos XXX. ex quo ab Anglis subacta fuerat, recuperauit.* *Petrus Britanniæ Dux.*	5412
1452	30	*Angli Aquitania expulsi.* *Hic Biturigum modò Rex timidus (sic enim per ludibrium uocabant) uirtute & fortitudine potentissimos Reges nihili fecit, eos fudit fugauítque.*	5413
1453	31	*Burdegala ad Talbotum in continentem reuersum deficit. ad III. Id. Iulij pugna ad Castellionem in Petrocorijs, in qua Iohãnes Talbotus & eius filius interempti,* *Burdegala iterum recuperatur.*	5414
1454	32		5415
1455	33	*Angli è Francia omnino expulsi, præter Calitium & aliquot uicina loca nihil poßidebant in Gallia.*	5416
1456	34	*Delphinus iterũ à patre secesserat. in istũ Rex bellum mouit, quem spoliatum re-*	5417
1457	35	*bus omnibus, ne à quoquam exciperetur, inhibuit. sed ad Philippum Burgundiæ ducem, à quo prudenter annos aliquot custoditus est, confugit.* *Arcturus M. Eq. dux Britanniæ.*	5418
1458	36		5419
1459	37	*Franciscus secundus Britanniæ dux.*	5420
1460	38	*Henricus rex Angliæ Gallia pulsus, coniuratione deinde principũ regno exactus in Scotiam fugit. Regina Margarita cum*	5421

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		filio Eduardo in Galliam ad patrem Renatum Andegauensem se recepit. XI. *Calendas Augusti Rex deceßit Magduni Biturigum, ad* D. *Dionysium deportatus.*	
1461	1	LVDOVICVS VNDECIMVS LIIII. REX ANN. XXIII. *Inungitur Rhemis* 18. *Caled. Septemb.*	5422
1462	2	*Congressus Regum Franci & Castulonensis ad Fontem Rabiæ. Comitatus Ruscinonensis Francis oppigneratus à Tarraconensi: ex quo maximæ postea contentiones exortæ.*	5423
1463	3		5424
1464	4	*Bellum Bonum publicũ uulgo dictum, cõsensu & conspiratione principũ tẽtantium Regem ipsum in ordinem cogere, qui dignitates & munera fortibus senioribusq; à patre delata, abrogauerat, quique à nobilioribus & potentioribus improbè semper aliquid exigebat. Dux Britanniæ & Comes Carolesij Burgundionis.* F. *fratri Regis unico Carolo Biturigum Duci persuasẽrũt, ut coniurationis & belli princeps esset. Dignitate & statu deiecti hos sequuti sunt.*	
1465	5	XVI. *Cal. Augusti pugna ad Montem Lethericum aduersus Comitem Carolesium. Nox prælium diremit. Rex Coruoliũ se recepit. Carolesius in loco pugnæ cõstitit. Plus tumultus & fugæ fuit, quàm cædis ac uulnerũ. Burgũdio uictoriam sibi uendicabat, sed ex eo tempore inclinare & imminui res eius cœperunt. Exercitui ducum Bituricis & Britãni ad*	5426

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1465		Stampas obuiam processit. Franciscus Sfortia Mediolani dux consilio & armis Regem adiuuit. in Galliā eius filiū Iohānem Galeatiū misit. Bellum ducis Burgūdiæ in Eburones. Gulielmus Quadrigarius Parisiensis episcopus. Hostes circa Lutetiam. Alia in parte Borbonius Caroli Biturigum Ducis nomine cupidè ac beneuolè Rotomagi acceptus. quamobrem ad pacis conditiones Rex animum intendere coactus. Pax cōfluentina. Carolus Normaniam, Carolesius urbes ad Somonā sitas, aliásque nonnullas in perpetuum habuit. Ludouic. Lucēburgēsis Comes Fani Pauli M.Eq.dictus. His rex quicquid uellēt cōcessit pro tēpore, ut eos disiūgeret ac separaret. Ducis tantùm Britāniæ sors iniquior, & iactura maior. Carolesius in Eburones contendit. Inter ducem nouum & Britannum simultates exorta. Rex in Normaniæ fines accedit. frater eius nudus & inops iterum in Britanniam confugit.	5426
1466	6	Iohan. Galeatius accepta morte patris, quàm citissimè in ducatū Medolanensem reuertitur.. Expugnatio & direptio Dinami Duce Burgundione.	5427
1467	7	Brugis Mors Philippi Ducis Burgundiæ XVII.Cal.Iul. Leodio in fidem & deditionem accepto, Burgundiæ dux Gandauum ad sedanda componendáque omnia contendit.	5428
1468	8	Rex cum paruo comitatu Peronā ad colloquium ducis Burgundiæ accepta fide proficiscitur, ubi de Eburonum defectione	5429

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		per quosdam Regios facta Dux certior factus est. Quare conclusus rex illic, & duos aut tres dies detentus magno in periculo fuit. Nobilißimos aliquot, & ducis maximè familiares, X V. M. aureorum corrupit. Pax sic firmata & sancita est, ut Cāpaniam & Briā fratri cederet. Ipse etiā in Eburones proficisci cogitur. Leodiū I I I. Cal. Nouēb. expugnatum, direptū, incensum, atque deletum. Iohannes Andegauensis dux Lotaringiæ in Hispaniā ad bellum contendit, sed postea Barchinone febri absumptus est. Rex reuersus fratrem cogit ut sortem	
1469	9	tem hæreditatis Aquitaniam accipiat. Iohannes Ballua episcopus Andiū Cardinalis comprehensus custodiæ traditur. Rex Equites ordinis S. Michaelis īstituit.	5430
1470	10	Natalis Caroli Delphini pridie Id. Iulij. Ricardus Varuicensis mota ab Anglis seditione ad Regem confugit. Quas Burgūdiæ duci urbes cedere coactus fuerat, paulatim ad se rex pertrahebat recuperabátque. In Turonibus trium ordinum, qui omnino suarū partium erant, conuentum habuit. Vt speciosior belli prætextus esset, post nobilium quorūdam prouocationes ad se & querimonias delatas, uiatorem senatus misit qui Burgundiæ ducē in ius uocaret: quod ille perquam ægrè ac molestè tulit. Ambiani ad regem deficiunt. M. Equitum fanum Quintini occupat.	5431
1471	11	Rex loca in potestate obtinens, rem Burgundioni quantum potest extrahit.	5432

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1471		*Dux cupiditate cōferendi manus ardebat.* Rex *quasdam pa-* *Varuicēsis à Gallo summū accipiēs auxiliū,* Hē*ricū* Angli*æ regē carcere liberauit.* Eduardus *fugit ad* Burgūdionē *soro-*	5432
1472	12	*cis cōditiones ꝓposuit.* IIII. Id. Maij *mors* Caroli Ducis Aquitaniæ, *quæ* Burgundionis *auxit* *ris uirum, & ab eo clàm adiutus, cū celeriter redijsset, hostes uicit deleuitque.* Henricus *filio* Eduardo *principe occiso, interemptus est.* *iram, & conatus eius fregit.* Rex *sine mora loca munita occupat, fratris domesticis in eodem statu & dignitate retentis.*	5433
1473	13		5434
1474	14	Carolo Burgundioni Audaci *in rebus omnibus suscipiendis, rex plurimos inimicos conciliat, negociúmque facessit.* Burgundio *annum obsedit* Nussiam. Imperator *è* Germania *ueniēs cum magnis co-*	5435
1475	15	*pijs, ut obsidionē relinqueret cogere nunquam potuit, nisi conuentione facta.* Lotaringus *interea eū prouocauit.* Rex *peracto induciarum tēpore, quod tamē produci uoluerat, aliquot oppida incendit in* Picardia. Anglus Caletium *traiectus, cui* Burgundio *cum paruo comitatu obuiam procedens,* Boboniæ *illum excepit parum magnificè & copiosè, & longe aliter quàm expectabat. Quare pronior ad agendum de pace cum rege* Carolus *uehementer iratus, ac tædio affectus.* Cōgressus duorū Regū *ad* Picquenium *pridie* Calend. Septemb. Induciæ	5436

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		inter eos, eorúmque socios, qui uellent, in IX. annos. Anglus accepta pecunia Delphino filiã despondit. Regi pariter literas reddidit indices cõiurationis Magistri Eq. Burgundio pactis seorsum inducijs, in Lotaringos ad bellum profectus est. Lud. Lucemburgẽsis Comes Fani Pauli M. Eq. cum hos tres potentissimos modis omnibus offendisset, & de cuius nece toties conuentum est, à suis destitutus in Ducis fidem confugit ad Montiũ, in Annonia. Rex Fanũ Quintini occupat. Dux Regijs repetẽtibus eũ Peronæ tradidit, ac statim à Senatu dãnatus capite luit pœnas XIIII. Calend. Ianuarij.	
1470	16	Bellũ à Burgũdione ĩ Heluetios susceptũ. Alphõsus Rex Lusitanorũ in Galliã uenit aduersus Castulonẽses auxiliũ quærens: quod ut obtineret, pacẽ cõponere conabatur. Bis spoliatus, cæsus, atq; in fugã compulsus Carolus Burgundiæ dux Non. Ia-	5437
1477	17	nua. (pridie Id, ut Aemyl. tradit) occisus est ad Nanciũ à Renato Lotaringiæ duce fines suos recuperante auxilio potissimùm pecuniæ à rege suppeditatæ, & exercitus Germanorũ. Hic finis opum, deliciarũ & triumphorũ domus Burgũdionũ. Rex ob id negocia sibi ex sentẽtia cedere existimãs, festinanter in Picardiã profectus, ut quas defuncti Ducis urbes ac loca posset recuperaret. Stathmi & diuersoria cursorijs equis à rege primùm in Gallia cõstituta. Gandauenses tanquam dominum	5438

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1477		Mariã Ducis fato functi unicã filiã apud se asseruabant. Philippus Creperecors ad Regem defecit: quæ res non mediocre auxilium attulit. Princeps Arausienſis Burgundiam utranq;, paucis urbibus exceptis, in regis ditionem facilè ſubdidit. Maria nubit Maximiliano Auſtriæ duci Cæſaris F. qui uenerat in Flandriam. IX. Cal. Septemb. Iacobus Arminiacus Nemoroſi Dux Lutetiæ gladio pcutitur.	5438
1478	18	Arauſienſis cum promiſſa nõ præſtarentur, defecit, & res in Burgundia perturbauit. ſuperior præfectus reuocatur. Carolus ab Ambœſia illuc miſſus Dolam ca-	5439
1479	19	pit, atque omnia regi ſubijcit. Heluetij primũ à rege ſtipẽdiũ accipiũt. Bellum in Morinis aduerſus regium exercitum. Maximilianus ſe uictorem putans, maiorem cladem accepit. Rex etiã cũ eo fœdus & pacem cupiebat, ſed quæ ſibi multo æquior & commodior foret.	5440
1480	20	Iohannes Ballua cardinalis carcere liberatus.	5441
1481	21	Obitus Renati Andegauenſis ſenis Regis à Neapoli expulſi. Rex eius hæreditatem ſibi aſſeruit.	5442
1482	22	Maria Maximiliani coniunx ex equi lapſu, unde in febrim incidit, moritur, relictis Philippo & Margarita liberis. Nonnulli tradunt eam tunc grauidam fuiſſe. Populus gandauenſis Maximilianum ad id adegit, ut deſponſa filia Margarita Delphino, cum rege tranſigeret, & quas terras & loca Rex peteret, ei cõcederet,	5443
1483	23	plura effecturi ſi poſſent, ut principis ſui	5444

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		opes potentiámque imminuerent, atque debilitarent. Ea uero annum attingens tertium in Franciam adducta. Anglus hoc facto illusus, ac uehementer indignatus. Delphinus enim generilli promissus erat. Hic Rex acri magno & uersatili ingenio fuit: quod consistere & cõquiescere illi non poterat. Hoc enim potitus, mox aliud affectabat cupiebátque. occultus, uehemens, atque omnium impatiens. Verùm id in primis cauebat, ne fortunæ quicquam cõmitteret, si uel astu uel simulatione, uel alia quauis arte posset euadere. omnia scire cupiens, humilis fortunæ hominibus facilis, habitu modicus, conciliandi peritissimus quos sibi aut prodesse aut nocere posse intelligebat. ad ea quæ cautè moliebatur, nulli sumptui parcens, in cæteris pecuniæ negligens & contemptor. Valetudinarius, ac iam subinde morbo laborans, aliud quàm quo usus fuerat sceptro ac diademate assumptis, Delphino filio cõsilium dedit, ne antiquos magistratus, amicos, familiares, ministros commutaret. Hoc enim sibi perquam incõmodè accidisse. Morti proximus, suspiciosus, diffidẽs alijs, timidus, qui nihil non tentauerat ut timeretur, ex qua re odium maximum contraxit. Pressam nobilitatem primus seruire coegit, populo se formidabilem præbebat, uiam posteris regibus muniens ad opes nimias & potentiam. Nemo unquam tantam præ se tulit religionem, ossa & reliquias Diuorum ubiq; uenerabundè exosculãs.	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1483		*Pauperibus eripiebat quæ templis largiretur. Populum tributis & uectigalibus plus uexauit quàm priorum regum quisquam alius. Verùm ex quo æger esse cœpit, eum subleuare atque exonerare proposuit. Iudiciorum controuersias infinitas ferè, & tēpus litigādi breuius præscribere: imposturas, furta, rapinas, quæ à pragmaticis & forensibus hominibus quotidie fiunt, abrogare atque omnino tollere statuerat. Item morē & ius unum per totā Galliam constituere lingua uulgari comprehensum, & libello breui expositum. Ad hæc pondus unum & mēsuram. Nisi ergo morte præuētus fuisset (ut Philippus Cominius ac cæteri scriptores literis tradunt) plurimarū in Gallia utilitatū author futurus erat. Illud autē silentio minime prætereūdū, ab eo sene uestiendi rationem fuisse mutatā. Nam cultu lauto diuite magnifico exornatum & cōspicuū se intuēs, impēsè lætabatur. Medico suo, à quo de uita lōgitudine persuasus, et ut sic loquar, incātatus fuerat, decem millia aureorū singulis mēsibus dabat, ut uitā prorogaret. Nemo unquā tot hominibus & diuis se cōmendauit. Obijt Plessiaci ad Turones III. Calen. Septēb. aliquanto sexagenario maior. Sepeliri uoluit Cleriaci in æde D. Mariæ.*	5444
1484	I	CAROLVS OCTAVVS LV. REX ANN. XIIII. *Conuentus trium ordinum in urbe Turonum Iulio mense habitus. Constitutū ut in Francia rector non esset. Regis pueri*	5445

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		cura & tutela sorori Annæ Dominæ à Bello Ioco *credita: quo indignatus* Aurelianēsis *dux, ac ppterea dißidiū exortū.* Iohannes Dux Borboniȷ M Eq.	
1485	2	Bellum *in* Britannos. *Huic regi corpus infirmū & imbecillū. Pater latinè scire noluerat postea Gallicè didicit.In mēse* Iunio *annū ferè* XIIII. *attingens consecratus, ac* Rex *salutatus.* Henricus Richemondus *septimus* Ricardo *exacto* Angliæ *regnum auxilio* Gallorum *recuperauit.* Aurelianēses *Duci suo in urbē uenieti ut bellū in regē pararet,portas occluserunt.*	5446
1486	3	Aurelianensis *in* Britanniam *contendit.*	5447
1487	4		5448
1488	5	Ludouicus Tremollius XXVI. *annos natus summus regis* Præfectus. *Lunæ die* 5.Cal.Aug.*pugna ad* Fanum Albini *aduersus* Britannos. Dux Aurelianensis *& princeps* Arausiensis *capti.* VII.Id. Decemb.Franciscus Britanniæ *dux obit.* PAVLVS AEMYLIVS HVCVSQVE SCRIPSIT HISTORIAM.	5449
1489	6	*Pax cum* Britannis.Rex Margarita Maximiliani *filia repudiata,* Annam Britanniæ *hæredem uxorem ducit, quā per legatum nuptam* Maximiliano,*ipsi eripiebat.* Bellum Archiducis *in* Picardia. Philippus Creperecors *illi restitit.*	5450
1490	7	Anglus Britanno *in auxiliū cum uenisset,*Bononiam *usque pertraxit. Pax cum eo facta,pecunia certa ei numerata.postridie* Atrebates *proditione capti ab* Ar-	5451

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1490		chiducis militibus, qui Ambianos pariter opprimere conati sunt. Tandem pax & soror Archiduci cum Comitatu Atrebatium datæ sunt.	5451
1491	8		5452
1492	9	Rex religiose nimis Ruscinonis & Perpeniani Comitatus Hispano reddidit.	5453
1493	10	Expeditio de acquirendo regno Neapolitano. Petrus Dux Borboniῳ Rector Franciæ relictus. Principes & nobiles suis sumptibus militabant. Ludouicus Sfortia Dux Mediolani bellum hocualde promouebat. Rex pridie Cal. Ianu. Romam ingressus est.	5454
1494	11	Papa pronunciauit Imperatorē Cōstantinopol. Rex Alphonsus, & eius filius Ferdinandus Dux Calabriæ profugi in Siciliam se receperunt. Carolus regnum obtinuit, ac Neapolim cum triumpho & pōpa ingressus est. Gilberto à Mōte Pensierio pro rege illic relicto, Roma rediijt. Collegium prostitutarum pœnitētium Lutetiæ instituitur. Vniuersi Italiæ principes & ciuitates coeūt, ut obsessis itineribus reditu intercluderent Regē. pridie Non. Iul. pugna nobilis & uictoria Fornoui ad Tarrū. Rex per quā modicas copias habebat. Summi Duces Regis, Gya tribunus Militum, Iohannes Iacobus Triuultius Italus, Lud. Lucēburgēsis dominus Ligniaci, Ludouicus Tremollius, Ludouicus Dux Aurelianensis ad Nouarā à Ludouico Sfortia grauiter premebatur. Rex uictor in Franciā reuertitur.	5455

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Brissonnetus episcopus Maclouien. Cardinalis Cancellarius Franciæ.	
1495	12	Neapolis defecit ad Ferdinandū Alphōsi filium. Galli Gilberto à Monte Penserio mortuo in patriam rediere.	5456
1496	13		5457
1497	14		5458
1498	1	VII. Id. April. Rex moritur repente Ambœsiæ, nullis hæredibus relictis. conditus apud D.Dionysium. Ludouicus Aurelianēsium & Valesiorū dux Rhemis rex inungitur 6.Cal.Iunij. LVDOVICVS DVODECIMVS LVI. REX ANN. XVII. Rex Scholæ Parisiensis statū, studiosorū priuilegia reformare, fori pariter ac iudiciorū abusus emēdare & tollere instituit. Schola tumultuata seditionem mouit.	5459
1499	2	Rex Annā Regis defuncti uiduā Britaniæ ducē uxorē accepit repudiata Iohāna Ludouici undecimi filia, cui prius Biturigū Ducatū cōcessit: in quo reliquum uitæ tēpus exegit. Cal. Octob. Rotomagi rex parlamentū Scacarij loco instituit, Georgij ab Ambœsia archiepiscopi cōsilio. Mediolani expugnatio. Ludouicus Cremonā Venetis, à quibus ut in Italiā trāscenderet solicitatus erat, restituit. Philippū Rauestanum Prætorē Genuensibus dedit. domū se recipiens, Iohannē Iacobū Mediolani Præfectū summum reliquit. III. Id. Octob. natalis Claudiæ Reginæ VIII. Calend. Nouemb. Lutetiæ ruina pontis in Sequana, qui D. Mariæ dicitur. Robertus Gaguinus hucusque scripsit.	5460

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1500	3	*Iubileus. Mediolanũ à Ludouico Sfortia recuperatum Germanorum auxilio, ad quos se cũ thesauris pfugus receperat. Verùm paulò pòst captus ipse IIII. Id. April. in Franciam adductus, aliquot pòst annis moritur. Ascanius Cardinalis, ut fratris Ludouici liberi euaderent in Germaniam, curauit effecitque, ipse tamen captus à Duce quodam Veneto, & Gallis in manus traditus est.*	5461
1501	4	*Philippus Archidux Austriæ per Galliam in Hispaniã iter faciẽs, apud Parisios honorificentißimè excipitur 7. Cal. Decẽb.*	5462
1502	5	*Albiniacus summus regis præfectus Neapolim à Fœderico recuperat, qui mortuo Ferdinando fratris filio regni ius sibi uendicabat. Fœdericus & eius uxor captiui in Franciam adducti, humaniter tractantur à Rege.* *Suasu papæ Rex Philippum Rauastanum in Turcas misit, sed Venetorum culpa Galli ad Mitylenem uicti, magna calamitate accepta domum reuerterunt.* *Georgius ab Ambœsia Cardinalis in Francia Legatus.*	5463
1503	6	*Archidux ex Hispania reuersus Lugdunum se cõfert, ubi pax inter Frãcos, Hispanos, Cæsarem, Archiducẽ, eorúmque socios promulgatur. Archidux in Sebusianos ad Margaritã sororem Ducis Sabaudiæ Philiberti uxorẽ inuisendã profectus est. Franci Neapoli expulsi. Hispanus pace uiolata Gonsallum Ferrandum misit qui Neapolim astu ac dolo papæ Alexandri cepit. Ludouicus Ar-*	5464

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		meniacus Nemorosi Dux in pugna occisus. Albiniacus & Palissa strenuos & fortes se præstiterunt: uerùm pecunia destituti fuere.	
1504	7		5465
1505	8	*Fames & pestilentia.*	5466
1506	9	*Rex Bononiam pulso Iohãne Bentiuolo papæ Iulio restitui curat.*	5467
1507	10	*Genua deficit ductu infectoris cuiusdam Pauli de Nouis, sed mox à Gallis recuperatur. Paulus ille mari cum fugeret, captus, Genuæ capite punitur.*	5468
1508	11		5469
1509	12	*X V. Cal. Iunij pugna ad Carauagium contra Venetos in loco Aignadelli. Bartholomæus Daluianus suis uictis capitur. Brixia, Bergomũ, Crema, Cremona, cæteráque ex Ducatu Mediolanensi loca in potestatẽ Regis uenere: à quo etiam Papa, Imperator, Hispanus ad recuperãdas urbes à Venetis occupatas adiuti.* *Venetorum imperium, Résque publica propemodum deleta. Lugduni obitus Georgij ab Ambœsia Cardinalis in Francia Legati. trãslatus Rotomagum, quod unicum eius erat sacerdotium. An si alia cuperet, ea obtinere nõ poterat? O seculum fœlix hoc Rege, & tam excellenti uiro Regis consiliario, Nullis negocijs aut belli necessitatibus, quæ in Italia plurima obtigerunt, adduci Rex potuit, ut uectigali a suis ciuibus augeret: ad extremum tamen intra fines à uicinis bello lacessitus, coactus est aliquãto maiora tributa exigere.*	5470

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1509	.	O Regem optimum, patrem patriæ, ac pastorem populi.	5470
1510	13	Papa Iulius homo perfidiosus ad Venetos deficit, Hispanos, Germanos & Heluetios aduersus regem solicitans. Morbus qui uulgo dictus est Coqueluchra. Rex & Cæsar omnia experiuntur ut concilium habeatur: quod nunquā fieri	5471
1511	14	potuit. Primùm ad Turones cōuenit ecclesia Gallica: deinde locus delectus est concilio, Lugdunum, Pisa, Mediolanum. Vasto Flussas Dux Nemorosi summus regis Præfectus Bononiam aduersus papam	5472
1512	15	pam expugnat. Heluetij in agrū Mediolanensem transcendunt. Brixia qua ad Venetos desciuerat, à Duce Nemorosi statim recepta, ferro & igni uastatur. Die sacro pascha pugna ad Rauennam in Papæ Venetorū & Hispanorū copias. Franci uictores. Nemorosi Dux in hostes exeurrens eum parua manu, interceptus occiditur. Duces utriusque partis lectißimi aut cæsi aut capti. Rauēna destructa. Corpus ducis Nemorosi uictoris Mediolanum ad sepulturam translatum.	5473
1513	16	Iulius papa sceleratus & uecors, Cæsarem, Anglum, Heluetios in Francos accendit, sed interea moritur. Ferdinandus Hispaniæ Rex nullo meliori iure, quàm quòd utile & cōmodū foret, Nauarræ regnum expulso Iohanne Alebreto inuadit & occupat. Henricus VIII. Calitium egressus ui Picardiā intrat, certus auxilij à Cæsare & Flandris. Verum se domū recipere coactus, per	5474

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Scotum Francorum socium & amicum perpetuum. Scoti uictores, sed amisso rege in prælio. Bellũ etiam à nobis in Anglos mari gestum in ora Britanniæ. Pax inter Regem & Venetos III. Non. Iulij publicata. Bartholo Dauiano & Andrea Glitto liberatis & remissis. Franci Mediolanum & Italiam Heluetijs & Hispanis ibi tum potẽtioribus cedunt. Heluetij Burgundionum Diuionem obsessum eunt. Ludouicus Tremollius prætor pecuniam ijs pollicitus, atque interea obside dato domino Meßierarũ, ut obsidionem soluant efficit. Anglus Morinos oppugnat. Excursio & pugna Calcaria uulgò dicta. Longeuillanus Dux, Bayardus & Bußius captiui in Angliam ducuntur. Morini & Tornacenses Anglo certis conditionibus sese dedũt.	
1514	17	Anna Regina è uiuis excedit 5. Id. Ian. Claudia & Renata liberis superstitibus. XV. Cal. Iunij Franciscus Valesius Dux Engolimensium filiam regis natu maiorem Claudiam ad D. Germanum in Laya ducit in matrimonium. Ducis Longeuillani captiui opera pax inter Reges facta ea lege, ut Francus Mariam Henrici sororem uxorem accipiat. Nuptiæ ad Abbeuillam VII. Id. Octobris. Ludouicus Cal. Ianuaris moritur, trãslatus ad D. Dionysium, & cum regina sepultus.	5475

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
1515	1	FRANCISCVS VALESIVS PRIMVS, LVII REX, ANNOS XXXII. Mẽses tres & sex dies. XXV. Ianuarij Rhemis Rex inũgitur.	5476
1516	2	Dux Borbonius Magister equitũ creatur. Rex expeditionẽ suscipit ut Mediolanũ recipiat. Prosper Colũna Romanus à Leone Põtifice Mediolanensibus subsidio missus, apud uillã Frãcã à Gallis Hũbercurtio duce capitur, ad internecionẽ propè deletis aut captis mille & quingentis quos secum habebat equitibus. Paulò pòst maximo & fortissimo Heluetiorũ exercitu cæso fugatóque, incredibili fortitudine & gloria Mediolanum & eius arcem Rex deditione capit, misso in Gallias captiuo Maximiliano Sfortia Duce. Maria regis Ludouici mortui uidua Duci Suffoctio Anglo secundis nuptijs copulatur, & in Angliam migrat. Fœdus initum cum Heluetijs, certa pecunia quæ singulis annis illis pensitatur, pactione. Rex quoque cum Pontifice Romano Leone secundo pace facta conciliatur. Actum inter eos de pragmatica sanctione abroganda. Sacerdotum, Monachorumq; comitia creandis ecclesiarũ Præsulibus sublata: earúmque rerũ potestas Regi attributa. Venia uniuersorum scelerum à Pontifice concessa nomen dãtibus & coniurantibus in Turcam. Borbonius pro Rege Mediolanum administrat.	5477
1517	3	Maximilianus Cæsar solicitatis ad defectionem à rege Heluetiorum aliquot	5478

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		pagus Mediolani obsidione frustra tantata, à Borbonio Duce prorege fusus ac fugatus, in Germaniam se recipit. Rex Nauarræ è uiuis excedit. Pax inter Gallos & Hispanos. Desponsata Carolo Arragonum Archiduci Lodoica Regis filia, quod pactum postea dissolutum est. Abrogata publica sanctio fremente & tumultuante uniuerso clero Gallico. Remissio & uenia scelerum omnium lata & edita publice per uniuersam Christianorũ ditionem ĳs qui sua bona in expeditionẽ Turcicam erogarent, quæ Cruciada uocitata est. Cuius rei occasione piorum hominum pecuniæ interuertuntur, & splẽdida furta committuntur: cõtra quæ Lutherus hæresiarcha primum detonare incipit.	
1517	3	Nascitur Regi filius Galliæ Delphinus nomine Franciscus, sacro lauacro tinctus apud Ambasiam mense Februario.	5478
1318	4	Nascitur alter Regi filius Hẽricus apud D. Germani in Laia fanum, qui & ibidẽ fonte sacro aspergitur. Ladislaus Vngariæ & Bohemiæ Rex moritur, cui succedit Ludouicus eius filius. Fames per uniuersam Germaniam.	5479
1519	5	Maximilianus Cæsar diem fatalẽ obit. Carolus Hispaniarum Rex Frãcofordiæ Imperator designatus.	5480
1520	6	Reges Franciæ & Britanniæ maxima pompa apud Ardeam conueniũt & colloquuntur. Idem statim faciunt Carolus Hispaniarũ Rex, & Hẽricus Britanniæ.	5481
1521	7	Belgradũ ciuitas Vngariæ Christiano-	5482

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		rum propugnaculum à Turcis capitur. Bellum inter Carolum, Cæsarem designatum, & Gallos. Cæsariani coniuratione cum Frãcisco Sfortia & Pontifice facta, rem Gallicam in Italia affligunt, & Mediolanum recipiunt. Nascitur tertius Regi filius nomine Cæsar. Cæsar maseriam in Campania frustra obsidet, propugnantibus eam fortissimis ducibus Anna Mommorantio & Bayardo. Rex Cæsarem persequitur, & in in Flandriam fugat. Hisdinum in agro Morinensi à Gallis, quorum ductor erat Borbonius, expugnatur: arx uero tormẽtis bellicis per aliquot dies concussa deditione capitur.	
1522	8	Leo Pontifex moritur. Adrianus in eius locum Pontifex creatur. Galli Fontarabiam in confinio Hispaniæ capiunt & præsidio muniunt. Cæsar iam post lõgam obsidionem Neruios, qui Tornacenses dicuntur, cum ijs Rex aquarum inundationibus interclusus copias auxiliares transmittere non posset, deditione capiunt, Flandriæq; ditioni subijciunt.	5483
1523	9	Latrones militari more incedentes & omnia longe latéque diripientes duce Macloueo, qui se regem Guillotum dicebat, uincuntur & capiuntur. Ipse Macloueus truncatis prius manibus, Parisiis capitis supplicio afficitur, reliquo cadauere in quatuor partes dissecto. Adrianus Pontifex moritur, in cuius locum Clemens septimus sufficitur.	5484

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		Angli cum Cæsarianis coniunctis exercitu contracto ad millia hominum triginta, posteaquam arcem Hisdinensem duobus mensibus frustra obsedissent, extremam Picardiæ oram latè populantur & euastãt. Borbonius ad Cæsarem deficit, cum aliquot Galliæ nobilibus. Semina in terram iacta, circa D. Martini festum gelu perempta: unde fames. Troia in Campaniam incendio flagrat. Rhodos insula clarissima, à Solimano Turcarum Imperatore post longam obsidionem deditione capitur.	
1524	10	Claudia regina, Ludouici Regis filia moritur. Borbonius cum exercitu Hispanorum, Germanorum & Italorũ Massiliam frustra obsidet: quẽ Rex persequutus, quum Longobardiam fere totam armis recepisset, obsessa Papia, mense Februario ac fatali fortuna ac infelici prælio, dum fortiter pugnaret, à Cæsarianis capitur.	5485
1525	11	Rex ex Italia in Hispaniã ad Cæsarem cõcordiæ ineundæ & firmãdæ causa suis nauibus traÿcit. Seditio rusticorum per Germaniam penè pestilens oborta. Eorum in Lotaringia cædes ingens à Ducis fratribus edita. Rex pace cum Carolo Hispaniarũ Rege iniquis conditionibus fœdere Madriciano facta, in Galliam reuertitur, duobus filiis natu maioribus in Hispaniam obsidibus missis.	5486
1526	12	Turcarum Imperator Vngariam igne & ferro uastat. Budam diripit, Ludo-	5487

Anni Christi	Anni Regni		Annis Mūdi
1526		*uico Rege cum exercitu conciso Viennam obsidet. Ianus Lascaris stipendio mille ducentorum Frācicorum in annos singulos à Rege accepto, literas græcas in Gallia disseminat.* *Ferdinandus Archidux Austriæ, Vngariæ & Bohemiæ Rex designatur.*	5487
1527	13	*Roma capitur à Borbonio & Cæsarianis, uexatur, diripitur. Borbonius inter primos murum scandens occiditur.* *Clemēs Pontifex captiuus 40000 aureorum millibus ab hostibus redimitur.* *Quæstiones repetūdarum in Gallia exercentur. Iacobus Belnensis Sāblaciani dominus, primæ authoritatis uir, extremæ senectutis, peculatus cōuictus suspenditur. Quod supplicium reliqui quæstores & rei nūmariæ præfecti ueriti, in exiliū profugiunt: ex quo retractus Poncherius uir & generis nobilitate & opibus insignis, fide à Rege accepta reuersus, cū Gentilis Itali præsidis fraude literis quibusdam remotis, suam innocentiam, quod promiserat, probare non posset, pari pœna punitur. Rex Britanniæ uxorem suam Cæsaris materteram, improbātibus Pontifice & theologis, alterius amore captus repudiat. Cardinalis Dyortius Britannus, episcopus Eboracensis, pompa, splendore & fastu inusitato Legatus ad Ambianos Regem conuenit. Renouatum fœdus inter Franciæ & Britāniæ Reges.*	5488
1528	14	*Reges Galliæ & Angliæ per suos fœciales Cæsari bellum indicunt.* *Bellum renouatum est, misso cum exer-*	5489

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		citu Lautreco in Italiam in Pontificis subsidium, qui expugata Papia, & multis alijs arcibus oppidisque, cum diutius opinione in obsidione Neapolis hæreret fraude Andreæ Nauarchi qui ad Cæsarianos defecerat, peste in exercitu grassante, uitam cum morte commutat. Induciæ octo mensiũ inter Reges Galliæ, Britanniæ, & Cæsarem. Ferrariæ Dux Renatam reginæ sororem, alteram Ludouici regis filiam, uxorem ducit. Legatus Vngariæ à Vayuoda auxilij cõtra Ferdinandum impetrãdi causa Lutetiam uenit. Eodem tẽpore fœcialis à Cæsare in Palatium, extructo ibidem theatro in quo Rex cum nobilitate considebat, admittitur: qui quia literas nõ attulerat à Cæsare, non auditus remittitur.	
1529	15	Ludouicus Berquinus homo doctus & nobilis hæreseos crimine conuictus, comburitur. Pax Cameraci Heroidum conuentu inter Pontificem, Cæsarem, Reges Britanniæ & Vngariæ sancita. Præstantissima & nobilissima ædificia multis in locis à Rege excitantur. Lutetiæ sceleratus quidã in platea Malbertina cædis heri sui cõuictus, laqueo suspẽditur: & dehĩc ceruice nõ fracta, uiuit.	5490
1530	16	Maximilianus Sfortia Lutetiæ moritur, apud Carmelitas sepultus. Cæsar Bononiæ à Pontifice diademate Imperiali die D. Mathiæ festo donatur. Leonora Cæsaris soror Regi desponsata, cum regijs liberis duobus auri millionibus	5491

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		redemptis, in Gallias *uenit, & maximo nobilium populíque plausu & gaudio excipitur.* Rex *bonarum artium & literarum omnium studiosissimus, ut eas quàm longissime & latissima diffunderet, incomparabili regij sceptri ornamento, tum omnium mortalium commodo,* Gulielmo Budæo *&* Iohanne Bellaio *hortantibus,* Parisijs *doctissimos homines in literis* Hebraicis *&* Græcis *atque etiam mathematicis, honestis stipendijs publicos professores instituit.* Quod *quū plausibiliter excipi, & feliciter succedere animaduerteret,* Petro Castellano *anagnoste suo authore, prioribus alios in literis* Latinis, Medicina, *&* Philosophia *adiungit, & primorum numerum adauget. quo facto* Academiam Parisiensem *uelut opulentissimū literarum emporium breui florentissimam reddit.* Idem *locum insigni amplitudine trans* Sequanam *è regione* Luparæ *metatus designat, ubi gymnasiū literarū omniū opinione maius, extrueret: quod* Francicorum *centum millibus annuo censu dotare instituebat: in quo* Gymnasiarchæ, *professores, sacrifici, & lecti adolescentes egregia indole supra sexcentos in literis educarentur, quod bellis urgentibus exequi non potest: quæ gloria* HENRICVM *qui hodie regnat, manet.* Vt *quemadmodum professores literarum & alia patris laudanda instituta religiose cōseruat, sic & hoc gymnasium extruat, quod uelut arcem litera-*	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mundi
		rum hostibus in futurum opponat. *Florentia Cæsaris auxilijs à Pontifice obsessa deditionem facit.* *Princeps Aurisiacus tormento bellico interit.* *Clemens Pontifex inclementer & inhumaniter in ciues Florentinos sæuit.* *Margarita Flandrorũ gubernatrix Cæsaris amita uiuere desinit.*	
1531	17	*Equites Hierosolymitanæ militiæ Modonem in Pelloponnesso occupatum à Turcis capiunt & diripiunt.* *Cæsar in Germania hæreses uarias maximo Germaniæ & totius orbis Christiani malo excitatas, & in dies magis atque magis pullulantes comitijs omniũ Imperij ordinum indictis extinguere conatur, sed frustra.* *Rex ad uim nobilitatis inhibendam & castigandam, apud Pictauos & Cœnomanos reliquósque horum accolas & uicinos, quia uiolatis magistratibus & legibus spretis impunè illa in alienas possessiones ecclesiasticas & prophanas inuadebat, conuentus juridicos extra ordinem indicit, præsidióque armatorum quàm maximo Chandioueo rerum capitalium præfecto duce, repressa nobilium insolenti temeritate, de plurimis supplicium capitale sumptum.* *Edictum contra falsum testimonium dicentes, & pactorum literarúmque adulteratores, ut capite plectantur exit.* *Regis mater in fata concedit.*	5492

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1532	18	Reges Galliæ & Britaniæ rursus coeũt Boloniæ primùm, deinde Caletũ, & uetera fœdera renouãt, inque sese mutuò hospitaliter excipiendo, nullum magnificentiæ genus prætermittunt. Res monetalis rei nummariæ Præfectorum auaritia ualde corrupta & deprauata, edicto regio corrigitur. Edictum contra eos qui armati incedunt, & ui utuntur, capitale. Rex Britanniæ religionis tragœdiam inceptat, se caput ecclesiæ dici imperat, Pontificis Ro. memoriam è sacris omnibus eradit, monachos omnes suis possessionibus exuit, exilióq; multat. Eorum bona partim fisco regio, partim nobilibus ut sibi in hoc suo iure tutando adiutores essent, attribuit: quem propterea Pontifex Romanus ecclesiastico anathemate publice execratur, eíque regnum abrogat, & primo occupanti donat. Turcæ maximo exercitu Viennam obsident Duce Solymano, cui occurrẽs Carolus Cæsar cum omnibus Imperij ordinibus, Turcas obsidionem soluere, & retrofugere cogit, 24000 excursorum ad internecionem cæsis.	5493
1533	19	Pontifex & Rex Massiliæ conueniunt: cõsilia ineunt hæresum opprimendarum, & Mediolani recuperandi. Pontificis neptis despondetur Henrico Valesio secundo regis filio. Legionarij ad exemplum Romanorum à Rege septem diuersis regni Francici partibus instituti, déque eorum militari disciplina libri disertissimè ab ipso Rege scripti.	5494

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
1534	20	*Clemens septimus Pontifex moritur, in cuius locum Paulus tertius substitui- tur. Solymanus Turcarum imperator, multis rebus praclare gestis, demum à So phi Persarum Rege in Perside maxima suorum strage uincitur & fugatur. Libelli famosi in regia aula compilatim Lutetiæ multisq; in Franciæ urbibus Sa- cramentariorum cõiuratione teterrima, eadem nocte mense Octobri cõtra sacro- sanctum Eucharistiæ sacramentum & missam affixi: ad quorum scelus expiã- dũ, Rex publicas supplicationes indicit: quas obiens, à D. Germani prope Lupa- ram fano, ad D. Virginis solenni Lam- pãdephoria cum maximo Cardinalium Episcoporum & nobilium cœtu, capite nudo tædam ardentem manibus gestãs, religiose progreditur. Eodem die Luthe rani aliquot uiui publice exusti. Ionas triremiũ apud Massiliam præ- fectus, latrociniis compluribus infamis, & læsæ maiestatis conuictus, ceruice trũ- catur.*	5495
1535	21	*Antonius à Prato Cãcellarius moritur. In eius locum Antonius à Burgo suffici tur. Gouleta & Tunetum in Africa expu gnantur à Cæsare magna Barbarorum edita strage. Venia publica à rege cle- mentissimo data Lutheranæ sectæ affini- bus omnibus, conuictis & eius ergò exu- libus, modò resipiscerent, & errorem ab- iurarent. Lex contra latrones lata salu- taris admodum omnibus peregrinanti- bus & iter facientibus, ut pedibus, bra-*	5496

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		chijs, dorsi spina & ceruice fracta & cōquassata tandiu sublimes in rota uiuant, quādiu animā de cælo trahere poterunt.	
		Rex Legionarios uarijs in locis recenset & armat. Allobrogū oppida & arces ferè omnes & Taurinū occupat. Cæsar Africæ uictor triūphans Romā ingreditur. Franciscus Galliæ Delphinus Regis primogenitus Antonij Læuæ impulsu à scelerato quodā Italo ueneno potionatus, Lugduni interijt. Veneficus à quatuor equis in partes cōtrarias actis distrahitur.	
		Marchio Sallusianus perfide ad Cæsarem deficit.	
		Bellum inter Regem & Cæsarē exardescit. Cæsar in prouinciam Narbonēsem maximum exercitū adducit. Rex Cæsari occurrens, & loco opportuno castrametatus interclusо eidem omni commeatu, & ulterius progrediendi omni spe sublata, ad eam desperationē adducit, ut leuioribus excursionibus fame & dysenteria bona exercitus parte amissa, in Italiā re infecta retro abire cōpulerit. Hānonij & Flandri Peronam frustra obsident, à qua eadem die obsidionem soluunt, qua Cesar in Italiam pedem referre cœpit.	
		Iacobus Scotiæ rex amicitiæ ueteris, quæ olim Scotis cum Francis intercessit, interpollandæ, & Regis uidēdi eiusq; affinitatis cupidissimus, in Galliam uenit: cui in matrimoniū collocatur Magdalena Regis filia celeberrimo nobiliū uniuersi regni comitatu, splēdore etiam ornatu, apparatu, & magnificētia incomparabili.	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1536	22	Alexander Medices Florentiæ Dux, Cæsaris gener, à Laurentio propinquo suo per noctem in loco secreto occiditur. Rex Hisdinum in agro Morinensi arcem longe munitissimam post longam oppugnationem deditione capit. Fanum Pauli non longe dißitū fossa, aggeribus & propugnaculis ualidóque præsidio munit. Præses Gentilis Italus, falsi peculatusq; reus in carcerē coniicitur. & aliquanto post in publico patibulo appenditur. Cæsariani cōflato magno exercitu fanum Pauli obsidēt, ui expugnant, cæsis Gallis omnibus in præsidio relictis. Hinc Monstrolium deditione capiunt, utrunque incēdunt: postremo Morinum arctißima obsidione cingunt, in quod cum commeatum noctu, & militem recentem intulissent Gallorum Duces aliquot primæ nobilitatis, à Cæsarianis ferè omnes capti sunt. Induciis demum in decem menses pactis, Cæsariani soluta obsidione discedunt. Magdalena Regis filia regina Scotiæ tabe interiit. Maximus Gallorum exercitus ductu atque auspiciis Henrici Delphini in agrū Taurinensem mittitur, à quibus Suza, Moncallerio, multisque aliis arcibus & oppidis expugnatis, ultra Padum Cæsariani longe pelluntur. Induciæ cum Cæsarianis in triennium pactæ.	5497
1537	23	Anna Mommorantius magnus Equitum Magister creatur. Turris bellica quæ	5498

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		est Parisijs ad portā Antonij, in qua maxima uis nitri sulfurisq́; & bombardici pulueris asseruabatur, fulmine ad imum discussa est, saxis in loca uicina, & trans Sequanam iactis, quibus ædificia plurima afflicta & conquassata. *Pontificis, Cæsaris & Regis apud Niciam in Prouincia conuentus. ubi cū post longas & multas disceptationes pax cōciliari non posset, induciæ in decem annos sanciuntur. Antonius à Burgo Cācellarius moritur. In eius locum iuris præfectus Poyetus Curiæ præses sufficitur.*	
1538	24	*Imperatoris uxor uita defungitur.* *Quia Procuratorum & Patronorum sinuosis litium uoluminibus & calūnijs in foro uelut labyrintho inexplicabili magna fortunarum suarum Galli uersabantur, lata lex de litibus forēsibus certo compendio decidendis, & cito ad exitum perducendis. Lata item alia de Magistratibus & Remp. administrantibus, ut ijs in locis agerent, quibus præessent: quæ tamen, ut prius, hominū improbitate & fraude sensim exoleuerūt, & maximo hominū malo obseruari desierūt.*	5499
1539	25	*Gandauenses imperiosi & seditiosi homines suorum priuilegiorum monumēta suis archiuis à Maria Vngariæ regina Cæsaris sorore Belgicæ Cæsarianæ rectrice sibi sublata questi, res nouas meditantur: aduersus reginam insurgunt: suos magistratus capite puniunt: à Cæsare deficere ad Regem parant: quorum legati à Rege auditi, nō impetratis, in gratiā Cæ*	5500

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		ſaris,quæ poſtulabant,domũ remittũtur. Cæſar accepta Regis fide per Gallias nullo regio ornatu, ſed hominis priuati habitu pluſquam mediocri,ex Hiſpania in Flãdriam tranſit.Cui à Rege, eius liberis,& tota nobilitate obuiam itum eſt ad radices uſque montium Pyrenæorum: qui deinde per omnes regni Gallici ciuitates incredibili apparatu,pompa,ſplendoreq́; & magnificentia, oblatisq́; ſummis muneribus,applaudentibus & gratulantibus populi Gallici omnibus ordinibus exceptus, & ubiuis locorum poteſtate pluſquã regia quantũ uoluit uſus, Valentianas uſque nobiliſsimo frequentiſsimoq́; comitatu deducitur. Ardea,Franciæ contra Anglos & Flãdros propugnaculum, foſsis altis mœnibusq́; & aggeribus maximo ſumptu intra menſes paucos munitur.	
1540	26	Cæſar Gandauum cum exercitu iuſto peditum Germanorum, equitumq́; Hãnoniorũ & Arteſienſium ingreſſus,cum prius ciuibus per ſuos Duces oratione blãda omnia arma abijcienda, & ſuã clemẽtiã implorãdã perſuaſiſſet,de ſeditioſis quæſtionẽ magna ſeueritate exercet: præcipua capita morte plectit: maximũ aliorũ numerum laqueo in collũ inſerto, ſuis pedibus aduolui,& ſuam miſericordiam implorare imperat:omnium opificũ (quorum genera duo & ſexaginta erãt) ædificia publica,tormẽta bellica,uexilla, uaſa argentea, pecuniam & poſſeſsiones fiſco ſuo adiudicat , & demum oppreſſa	5501

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		omni qua semper usi fuerāt libertate, eorum sumptu in D. Bauonis monasterio arcē inusitatæ magnitudinis ad domandam eorundem ferociam & barbariem excitari & extrui curat.	
		Dux Cliuensis quem Gueldrenses post sui Ducis mortem cū eius testamento tum sponte sua patronum, & pro duce sibi adsciuerant, accepta à Ferdinando Cæsaris fratre fide, Gandauum ad Cæsarem uenit. à quo contemptim acceptus, re infecta discedit.	
		Anglus Rex Mariam Cliuensem Ducis Cliuensis sororē quarto cōiugio uxorem ducit, & paulò pòst repudiat, quinta sanguinis Anglici formosissima superducta, quam adulterij ream non ita longo interiecto tempore, ut secundam quàm hac sanguinis propinquitate contingebat, capite multat.	
		Philippus Chabotius Thalassiarchus primo apud Regem gratiæ loco peculatus causam in grauissimo iudicum ex omnibus prouincijs Francici regni coactorū consessu dicere cogitur, damnatione omnibus honoribus exutus, Regis beneficio postea in integrum restituitur.	
		Iohannes Vayuoda Vngariæ Rex moritur, relicto infante sub tutela Georgij Monachi, qui statim Transsyluaniam totam, Budam, Pestam, & quod reliquum in Vngaria, Vayuodæ patri parebat, in pueri uerba iurare cogit, quod intelligēs Ferdinandus, comitijs quibus Hagenoæ Cæsaris nomine præsidebat relictis, cum	

Anni Chrsti	Anni Regni		Anni Mūdi
		exercitu Budam obsidet, à qua Turcico exercitu quāmaximo superueniente, funditur & fungatur, cæsis ferè in Danubij transitu omnibus suis. Buda Turca potitus Vayuodæ filium cum matre in Transsyluaniam relegat.	
1541	27	Cæsar Ratisbonæ alia comitia indicit. Agitur de componendis circa religionem controuersiis, quam ad rem terni utrinq; deliguntur, quibus conuenire non ualētibus, res tota ad futurum concilium remittitur. Bellum decernitur sumptibus imperij terra & maris gerendum contra Turcam. Dux Cleuensis ad Regē Galliæ se confert, & cum eo fœdere coniungitur, pacta illi & promissa in matrimonium Margarita Regis & Reginæ Nauarræ unica filia. Salinaria uectigalia noua ratione constituta uocatis in iúdiciū, qui ijs exigendis præfuerant, & tandem lite de eorum bonis æstimata damnatis. Cæsar Fregosius, & Antonius Rinconius Regis legati Venetias per Padū nauigio petentes, à Cæsarianis immaniter contra ius gentium occiduntur. Cæsaris in Argeriā Africæ expeditio sub autumni finem. naufragiū & clades ingens accepta. Germanorum exercitus pro recipiēda Buda in Vngariā duce Marchione Brādeburgensi missus, ad Pestā ducū crapula, socordia, & rei militaris neglecta disciplina, funditur, fugatur et profligatur. Poyetus Cancellarius, sordium, corruptela, & cōpilationum reus, carceri apud	5502

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Biturigas includitur: & demum damnatus exuitur omnibus honoribus, æstimatis & adiudicatis regio fisco de bonis eius centum millibus francicorum multæ nomine. & hinc in quinquennium in carcerem includitur. à quo ut se in libertatē uindicaret, suas ferè possessiones omneis regi cedit. In cuius locū Montelonius Curiæ Parisiensis præses Cancellariū agit.	
1542	28	Rex legatos ad Cæsarem mittit, ut cæsorum legatorum noxā sibi expiaret, & de Mediolani iure sibi satisfaceret. Legati cum nihil impetrassent, bellum cruentissimum excitatum. Lōgiuallius cū decem inferioris Germaniæ peditum millibus per mediam Brabantiam iter facit, arces & oppida uastat, munitaq; loca pecunia multat: Louanienses & Antuerpienses terret: Principem Aurisiacum cæsis aut captis tribus Germanorum millibus in fugam uertit. Cæsariani Cleuensis ditionem igne & ferro uastant, latè populantur, arcésque & opida munitiora capiūt, quos Gulielmus Dux habito Ruremūdæ delectu, ex omnibus locis facilè præterquam Hymbergo expellit. Carolus Dux Aurelianorum Regis filius Yuoidium expugnat. Hinc Viroetonium, Arlunum, Lucemburgumq; & omnes Ducatus eius arces & oppida capit munitque. Dux Vindocinensis Regis in Picardia legatus in Septentrionali Belgicæ parte Tornehanensem arcem nobilißimam ca-	5503

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		pit, & solo æquat: Flādros Comite Reucio eos ducente fundit, furátque. Lileriū oppidulum aliáque castella in Artesiensibus capit. *Rex Perpenianū in Hispaniæ & Galliæ confinio Delphino cum ingentibus copijs præmisso, obsidet, oppugnat, & tormētis bellicis concutit: ipse cum præcipuo exercitus robore subsequitur. quod cū à decem Hispanorum millibus per devios saltus clàm Gallis intromißis defenderetur, aquisq; sub autūni finē magna ui inūdātibus, castra infestarentur, capere nō potuit. Rex Rupellanos & marinarum insularum incolas, qui ob salinarum uectigalia nouos motus cōcitauerāt, iratus, cum armatis copijs adit: uerū pueris & inermi plebe misericordiam eius subinde implorātibus, ueniā cōcedit, & rebellionis seminaria in ipso exortu extinguit.* *Bellum inter Scotos & Anglos terra maríque gestum.* *Iacobus V. Scotorum Rex uita defungitur, filia regni hærede relicta, cuius morte seditiones & uani motus in Scotia excitantur.*	
1543	29	*Cæsariani Hymbergo in Cliuia dum cōmeatū, & militem recentem immittere uolunt, cum Cliuensibus atroci prælio cōfligunt: & cum eorum equitatum in fugam uertissent, peditatum omnem suum immani strage cum omnibus tormentis bellicis & commeatu quem importabāt amittunt, præclarámque uictoriam Cliuensibus tradunt.*	5504

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		Rex singulis oppidis regni Frāciæ pro rata parte ingentē pecuniæ summam ad stipendiū quinquaginta peditum millibus dissoluendum extra ordinē imperat: equitatum nobiliū euocatorū præstò esse ad certam diem iubet, & ingēti exercitu collecto, ad Marolias in Hanoniam progressus, Landriciū capit, fossaq́, aggeribus, mœnibus, propugnaculis, & ualido præsidio munit. Cæsar ex Hispania Tarracone Genuā Ligurū appulsus, in Germaniā transit, ubi collectis ingentibus copijs, Duram Cliuensium præsidio defensam, ui expugnat, incēdit, diripit: qua clade consternatus Gulielmus Dux, & à suis proditus, ad Cæsaris pedes supplex abiectus, ueniam impetrat, traditis Cæsaru Gueldrensis ducatus omnibus oppidis lōge munitissimis. Motoloneus procancellarius in fata concedit. In cuius locum Errautius Chemanæus præses Taurinēsis substituitur.	
		Angli cum Cæsare cōfœderati, ad decem millia cum Cæsarianis Landricium acta obsidione cingunt, quò Cæsar quoque rebus in Gueldria cōfectis, omnes suas uires conuertit. Rex instante hyeme omnibus suis copijs obsessis, subsidio ueniens, pulsa & loco mota Cæsariani exercitus parte, quæ cis fluuiolū castra habebat, cum inspectāte Cæsare commeatum in oppidum & recentem militē quantum uoluit introduxisset, in Galliā paucis desideratis incolumis reuertitur.	
		Classis Turcica Aenobarbo duce Niciā	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		capit, uastat, diripit, homines in seruitutẽ abducit: uerũ arcẽ diu frustra obsidet. Cæsariani duce Guilielmo Funestenburgi homine fidei lubricæ, & à Francis perfuga, quædã loca munita ĩ Leuris recipiũt, & Leucẽburgum obsidẽt. Verũ statim à Gallis ductore Iano Caraciolo principe Melphitano pulsi & fugati, obsidionem soluunt. Angli in agro Bolomensi cædes crudeles edunt.	
1544	30	Delphino filius primogenitus nascitur apud Aquæ bellæ fontẽ, & ibidem paulò pòst sacro lauachro aspergitur. Franciscus Anguineus Vindocinensis ducis frater, regij sanguinis & spiritus iuuenis, Alpinarũ gentiũ prorex, Carignianũ obsidet: & fusis concisisq; hostiũ Cæsarianorum uiginti millibus, quorũ Dux Alphõsus Daualus Vasti Marchio erat, memorabili uirtute illustrissima uictoria apud Cerisoliũ potitur, & Carignianũ deditione recipit. Cæsar posteaquã Regem Franciæ Spiræ in comitijs magna cõtentione hostem imperij pronunciari curasset, & cum eo Henricus Anglorum Rex conspiratus, collectis ingentibus exercitibus, in Galliam irrũpunt. Cæsar Lucẽburgum militibus in præsidio relictis fame laborantibus, deditione primùm recipit. hinc transgressus in Campaniam Ligniacum in conualle montibus interclusum, quòd loco iniquo propugnari facilè non posset, expugnat: deinde Sandizeriũ post longam obsidionem deditione capit. Hinc sequuta Lutetiæ trepidatio ingens,	5505

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		urbis præfectorum ignauia excitata. Comes Gulielmus Funestemburgi partium Cæsarianarum dux, dum Matronæ fluminis uadum tentat, capitur à Francis, & captiuus Lutetiam adducitur. Cæsar cum Cathalanum peruenisset, de ineunda cum rege concordia monacho Hispano internūtio agit: cōcepta pacis capita cū Rex non aspernaretur, quibus omnia hoc nouo bello ablata utrinq; restituebātur, et eo loco quo ante bellū futura erāt. Cæsar sancita pace per Suessiones retro Cameracum, & in Flandriā se recipit. Anglus ab Oceano Britānico cū Monstrolium, & Boloniam arctissime obsedisset, hanc demum ducum ignauia male defensam deditione eapit. Hinc Richerij fanum incendit, & omnem agrum miræ fertilitatis euastat: sed aduentāte Regis exercitu, propere in Angliam cum exercitu refugit.	
1545	31	Errautius Chemanæus procācellarius febri pestifera occidit, in cuius locū Frāciscus Oliuarius suffectus. Classis Gallica trecentis, & amplius nauibus instructa, maris imperio potitur, & ora Britānica lecta Anglos in portus refugere cogit. Boloniam quoque Rex cum ingenti exercitu proficiscitur. Cúmque eam capiendi spes non esset, ad reprimēdas Anglorum excursiones arx munitissima in littore exeitata, in quam etiam præsidiū quàm maximum impositum. Dux Aurelianus febri pestifera non procul à castris regijs interit.	5506

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
1546	32	*Isabella Henrico delphino filia nascitur, & sacra lotione apud Aquabellæ fontem tingitur.* *Rei frumentariæ caritas longe maxima in Gallia, & propè fames.* *Pax inter Francos & Anglos hac conditione coit, ut intra octauum annum Franciæ Rex magnā pecuniæ summam pensitaret, ea persoluta, Boloniam recepturus: Bolonia interim tanquam obses penes Britannos esset.* *Cæsar coniuratione cum pontifice facta, aduersus Germaniæ principes, & ciuitates imperiales Lutheranæ factionis, expeditionem suscipit, à quibus circa Ratisbonā artissime obsessus periclitatur: demū suppetias ei ferentibus copijs Flandricis, quarum ductor erat Burensis comes, & insurgentibus Ferdinando cum Bohemis & Mauritio Saxone, in Saxoniæ ducatum, exercitus Germanorum, in quo supra sexaginta armatorum millia erant, dissipatur & fugatur, & hinc Cæsar Virtembergensi duce omnibus facultatibus exuto, captísque duce Saxoniæ Lantgrauióque Hessiæ, multatisq; ingēti pecunia ciuitatibus omnibus quæ contra se arma tulerant, late rerum in Germania potitur.* *Anguianus arcula in caput ludicro ab æqualibus illisa interit.* *Henricus Britanniæ Rex fato cōcedit, Eduardo filio octo annos nato regni hærede relicto, cui mandato regio regia pōpa Lutetiæ iusta persoluta. quo mortuo.*	5507

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Britanni hæreseon uaria seminaria renouant, & omnia sursum deorsum miscent, eiectis è templo imaginibus reliquisq́; ueteribus cæremonijs ecclesiæ extinctis, & prophanato sacramentorum usu. Franciscus Galliarum Rex non ita multo post in arce Rambuletana febre continua atrocissime cõflictatur, qui post pœnitentiam incredibilem, & confessionem noxiarum contractarum cum ad sacrosanctum Eucharistiæ sacramentum, unctionis sacræ extremum addidisset, filiumq́; salutaribus præceptis eloquentia diuina ad regni capessendi administrationẽ exhortatus esset, in Christi sanguinis pro nostris delictis effusionem tota salutis fiducia collocata, quam ad rem Castellanus Matisconum episcopus diuinam ei operã nauauit, decima octaua à morbi primordijs die animam agit.	
1547	I	HENRICVS II VALESIVS, LVIII REX, natus annos octo & uiginti, duobus liberis Francisco & Isabella susceptis, Francisco Valesio parenti mortuo, cui clementis & bonarũ artium instauratoris nomen inditum, filius unicus eodem anno succedit: & statim regnũ ab edictis pietatem spirantibus, quibus grauis pœna proposita execrationũ deierationúmque genus omne uetitum est, auspicatur. Idem septimo calend. Augusti magnificentissima pompa & triũpho Rhemos ingreditur: & postridie ibidem sacris regijs, ueteribus ritibus & cæremonijs ser-	5509

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		uatis, inauguratur & coronatur. Comitatus Aumalæus in ducatũ mẽse Ianuario erigitur. primus Dux Frãciscus Lotaringus domini Guysiæ primogenitus. Edictum mense Nouembri ne quis è senatu & foro iuridico præfectus mercatorum fiat, aut ad aliud ciuile munus promoueatur. Eodem mense Regi filia apud Aquæbellæ fontem nascitur Claudia, suscipiẽtibus eã è fonte sacro, & Christianæ religioni initiantibus Heluetijs, filia Reginæ Nauarræ, & uxore domini à Guysia. Mense Decembri Sequana torrentibus aquis in modum inusitatum extumescit, inundat, & tãta uiolẽtia fertur, ut sublicias quibus fulciebatur diui Michaelis põs, cõcusserit, & loco mouerit: ædificiaq; in ipso põte insidẽtia in præceps traxerit.	
1548	2	Mense Maio classis Gallica, in qua nobilium & fortium uirorũ maximus numerus, è Normania in Scotiam nauigat: ex qua magna strage multatos Anglos expellit. Noua ars in littore maris iuxta portum prope Boloniam ad intercludendum Anglis in Boloniam aditũ, opere stupendo Castillonæo duce extruitur. Studiosorum & scholasticorum seditio longe maxima cõtra monachos diui Germani, pro ueteri iure prati Clericorũ uindicando excitata: domus aliquot in prato ædificatæ, aut prato uicinæ à scholasticis disiectæ: parietes septi monachorũ diruti, ipsi monachi intra sua septa cõpulsi,	5509

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mūdi
		tota ciuitas in armis ad cohibēdam impreßionem scholasticorum.	
		Regis & reginæ mense Septembri in urbem Lugdunensium ingressus plane triumpho regio: ubi naumachia, gladiatorum ludus, fabulæ, saltationes, luxus uestiū, epulæ regifico luxu apparatæ, & nullum non spectaculi genus editum.	
		Seditio Aquitanica longe maxima, & uelut à rege defectio excitata, propter salinarium uectigal, & tributa extra ordinem imperata, demum compressa, illuc misso cum exercitu Anna Mommorantio equitum magistro: qua inter cætera legatus regius Mouengius uir nobilis & fortis uiolatus & occisus fuerat. Cuius cadauer à frequenti Burdigalensi senatu, urbis decurionibus, ciuiúmque magna turba, pullatis, capite nudo incedētibus, & manu tædam ardentem gestantibus, ueniámque & regiam misericordiā implorantibus, ex æde Carmelitarum refossum, & in ædem D. Andreæ sacram transportatum, ibidémque religiose sepultum, annuáque sacra in tanti sceleris expiationē instituta. Hinc capite multatis seditionis authoribus & ducibus, arma priuilegiáque omnia ciuibus adempta: ædes publicæ dirutæ, & solo æquatæ: tintinnabula omnia, & campanæ è turribus sacris & prophanis deiectæ, & fabricandis tormentis bellicis destinatæ: mißis eo è Parisiensi, Tholosano & Rothomagēnsi senatu iudicibus, qui populo ius dicerent.	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		Cæsar in Belgicam è Germania trãsit, & secum uelut in triumphum Saxoniæ ducem & Hessiæ Lantgrauiũ adducit.	
		Lutetiæ iudicum consessus extra ordinem institutus, hæreticorum causis peculiariter cognoscendis, quibus magna seueritate miseri crudelibus supplicijs afficiuntur.	
		Ludouicus Dux Aurelianus apud Germani fanum nascitur mẽse Februario, ibidem sacro fonte tingitur, propatribus per uicarios Rege Portugaliæ & Duce Ferrariensi: promatre uerò per uicariam Regina uidua Scotiæ.	
		Antonius à Borbonio dux Vindocinensis Franciæ Par, cum Iohanna Dalbret Regis & reginæ Nauarræ unica filia, felicibus nuptijs copulatur, faustis omnium acclamationibus.	
1549	3	Mense Iunio Catharina de Medicis, Regina apud diuum Dionysium sacrata & coronata.	5510
		Eodam mense die decimo sexto Rex, & postridie Regina, celeberrimo triumpho humanam exuperante admirationem Lutetiam Parisiorum ingressus, cui ab omnibus ordinibus magna frequentia, magnificentia, & splendore ad diui Lazari extra urbem obuiam itum est: ipse autem per diui Dionysii uiam nullo non peripetasmatum & stragulorum preciosorum uarij coloris circuntectam, picturarum, statuarum & rerum antiquarũ imaginibus & spectaculis adornatam, frequenti buccinarum clangore,	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		& ab urbis extremis partibus tormentis bellicis propemodũ innumerabilibus horrendum tonitru edentibus in palatium deductus, cœna aduentitia plane regia exceptus est: & hinc post tertium diẽ naumachiæ spectaculo mirifico extra urbem ad Cælestinorum cœnobium, in multam noctem producto, oblectatus. Eodem tẽpore præter omnium expectationem incredibili celeritate bellum cum Anglis susceptum: quo præter Boloniam, *arces omnes & loca munita in agro* Bo*loniẽsi Anglis inter se intestino odio dissidentibus & tumultuantibus, adempta.*	
		Eodem mense Iunio Iacobus *de* Coucy *dominus de* Veruin *maiestatis reus, quòd* Boloniam *proditionis quodam genere* Anglis *dedidisset, capitis supplicio afficitur: cadauer in quatuor partes dissectũ, caput & reliqua in quinque loca munita* Boloniæ *uicina asportata, & palis ad reliquorum terrorem suffixa.* Francisci *de* Rentij *consortis & conscij qui metu aufugerat effigies capite truncata: domini* Samblimontij *in uinculis mortui memoria quoque damnata, bonis omnibus regio fisco attributis.*	
		Philippus Hispaniarum *Rex,* Caroli Cæsaris *filius, ex* Hispania Genuam Ligurum *appulsus, per* Italiã *&* Germaniam *ad patrem in* Flãdriam *transit: in cuius locum* Maximilianus *filius prorex in* Hispaniã *mittitur, desponsata ei unica* Cæsaris *filia.*	
		Quia à militibus, ad suos delectus dũ	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		præsidia proficiscebantur, in agris maximo sumptu agricolarum uiuentibus, & hostilem ferè in modum omnia diripientibus, maxima populo incommoda importabantur, edicto regio plane necessario cautum, ut sua pecunia deinceps uiuant: de agricolarum bonis nihil nisi emptum attingant: id ut cõmodius fiat, stipendia ijs aucta & conduplicata.	
		Paulus tertius Põtifex maximus 10. Nouẽb. die moritur, cui post tres menses dissidẽtibus inter se & uarie cõtendentibus patribus purpuratis, præter omniũ spem Iulius tertius successor creatur.	
		Margareta Valesia Nauarræ Regina Francisci Regis soror moritur 21. Decemb. die: cui Lutetiæ in tẽplo diuæ uirginis iusta religiose persoluta.	
		Rex Petro Lysetto, Francisco à Sanctoandrea, & Antonio Minart præsidibus in Senatu Parisiensi, curia interdicit. In quam paucis pòst diebus duo postremi reuocati & restituti: Lysettus uerò abbas D. Victoris extra mœnia urbis designatus magistratui cessit, in eius locum Ioannes Bertrandus tertius præses subrogatus. Senatus Burdigalensis restituitur mense Ianuario, consiliarijs ad tempus delegatis domum dimissis.	
		Andreas Alciatus Iuriscõsultus clarissimus Papiæ moritur mense Martio.	
1550	4	Annus Iubileus celebratur.	5511
		Pax inter Frãcos & Anglos coit, restitutis utrinque in confinijs Angliæ & Scotiæ, quæ hostiliter belli tempore erant adempta. Reddita etiam Frãcis Bolonia	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		adnumeratis aureorum quadringentis millibus: in quam 15. Maij Rex ingressus simulachrũ diuæ uirginis argenteum in templo religiose dedicat. Cognitio hæreseon à iudicibus ciuilibus ad ecclesiasticos reuocata, & simul edicitur ne senatores episcoporum & aliorum antistitum ecclesiasticorum uicarios agant. Moneta circuncisa damnata, integræ & legitimæ pretium auctum, iudicia in adulteratores eius & circuncisores instaurata. Carolus Maximilianus Dux Angolismensis mense Iulio apud Germani fanum nascitur, aqua sacra tingitur Augusti ultimo, propatribus Maximiliano Rege Bohemiæ per uicariũ, & Rege Nauarræ: promatre uerò Renata Ferrariæ Ducis filia domini à Guysia uxore. Princeps Melphilanus Ianus Caraciolus Neapolitanus, regius apud Subalpinas gẽtes legatus moritur, in cuius locum dominus de Brissar sufficitur. Carolus imperator Augustæ Vindelicorum in Germania noua comitia habet, quò principes imperij sæpius ab eo cõuocati & Saxoniæ superioris ciuitates conuenire recusant: quòd contra fidem ante quadrienium datam multa eum fecisse, & hæc comitia cõtra nouam religionem in quam coniurassent, haberi quererentur. in quibus demum à Cæsare perfectum, ut concilium constituendæ religionis causa, pontificio diplomate in	

Anni Christi	Anni Regni		Anni Mũdi
		eam rem impetrato, rursus Tridenti indiceretur. quod detrectantibus Saxoniæ superioris ciuitatibus, & armis resistere parantibus, bellũ nouum publico imperij decreto indictũ. secuta Magdeburgi obsidio. erumpentes obsessi ad tria millia cæsi: hinc tentata oppugnatio parum feliciter Mauritio electore duce, obsessi in magnas angustias compulsi, sed auxilia à socijs expectantes, deditionis nullas cõditiones admittunt. Iisdem comitijs actum à Cæsare de filio rege Romanorum creando. res in aliud tempus dilata, quòd ei suum ius resignare Ferdinandus Cæsaris frater recusaret.	
		Eodem anno mense Septembri pompa uere regia, qua triumphi aliarum omnium ciuitatum facilè obscurati, rex Rothomagum cum regina & omnibus regni proceribus ingressus est, ubi magnifici ludi, & rerum inusitatarum, nec antea auditarum tum in noui orbis regionibus, tum in Oceano uersari solitarũ, spectacula stupentibus & admirantibus cunctis edita.	
		Mense Octobri classis Cæsariana Genua Ligurum soluens, archipyratam Draghutium mare mediterraneũ iuxta Baleares insulas, Suiliam, Sardiniam, & Thyrreni maris oram latrocinijs infestantem persecuta. cum in Africam Africæ oppidũ refugisse intelligeret: eam obsidione arctissima cinxit: quæ cum ex ea ille ad accersenda à regulis Africæ auxilia exilijsset, à Cæsarianis Rhodia-	

Anni Chriſti	Anni Regni		Anni Mũdi
		næ militiæ equitibus adiuuãtibus expugnata & direpta eſt. *Menſe Nouembri Ludouicus ſecundus filiorum regis dux Aurelianus apud diui Germani fanum moritur.* *Menſe Decembri die conceptioni diuæ uirgini ſacro in templo eidem dedicato phanaticus quidam Geneuenſium delirio laborans, uirginis ſtatuæ gladio euaginato, caput amputare conatus, aſtãte maxima hominum multitudine comprehenſus, & in uincula coniectus: cum non reſipiſceret, & complures eſſe qui in idem facinus ſecum coniuraſſent profiteretur, poſt tertiũ quàm captus eſt diem, excecta lingua uiuus pro templi ueſtibulo exuſtus eſt.*	

Anni Christi	Anni Regni		Annii Mūdi

